

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

สุคันธรส กลับกลาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2564

**LEGAL MEASURES FOR CONTROLLING THE ALCOHOLIC
BEVERAGES MERCHANDISING VIA ELECTRONIC PLATFORM**

SUKANTAROSE KLABKLAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2021

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
เสนอโดย นางสาวสุคันทรส กลัปกลาย
สาขาวิชา นิติศาสตร์
หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภาณินี กิจพ่อคำ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เตือนฉวี)

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ รับรองแล้ว

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนชื่อสกุล)
วันที่ ๑๕ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
ชื่อผู้เขียน	สุคันทรส กลีบกลาย
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ ดร. ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

เดิม การจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในรูปแบบของการจำหน่าย ณ สถานที่ตั้งร้านค้า อันได้แก่ ร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า เพียงอย่างเดียว ต่อมา เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประกอบธุรกิจ การพาณิชย์ต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้รูปแบบของการจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้พัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้าเข้าสู่การจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่เรียกกันว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) หรือ อี-คอมเมิร์ซ (E-commerce) โดยลูกค้าสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และทำการศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ ได้แก่ เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศนิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษา ผู้เขียนพบว่ากฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อคอยควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยโดยกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกันกับการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่น ๆ ต่อมา รัฐได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 โดยห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม ในลักษณะที่เป็นการจำหน่ายทางอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นการตัดช่องทางการจำหน่ายสินค้าประเภท

เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่า มีการลักลอบจำหน่าย เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เรื่อยมา และสามารถพบเห็นได้ทั่วไปบนเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เสมือนดังว่าไม่เคยมีประกาศดังกล่าวออกมาประกาศใช้เลย

จากการศึกษา ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา โดยให้มีการยกเลิกประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรีฉบับเดิม และออกประกาศฉบับใหม่ โดยอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพียงแต่ต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ โดยมีมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้ (1) ให้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีการขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเฉพาะ และนิยามรูปแบบของการจำหน่ายด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน โดยอนุญาตให้จำหน่ายเฉพาะในรูปแบบ “เว็บไซต์” เท่านั้น (2) ให้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อ เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีการลงทะเบียน และบันทึกข้อมูลของผู้ซื้อ เพื่อยืนยันตัวตนได้ว่าอายุของผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายควบคุม เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์กำหนด และ (3) ให้มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเป็นไปตามกฎหมายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่ได้กำหนดช่วงเวลาและสถานที่ห้ามจำหน่ายไว้

คำสำคัญ: เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์, การจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

Thesis Title	Legal measures for controlling the alcoholic beverages merchandising via electronic platform
Author	Sukantarose Klabklai
Thesis Advisor	Professor Dr.Phaisith Phipatanakul
Department	Law
Academic Year	2020

ABSTRACT

Formerly, the distribution and merchandising of alcoholic beverages was vended in traditional shops including retail stores, wholesale stores, restaurants and department stores. Recently, technology has fortified the business ecosystem and shifted business patterns of distribution and transaction into an unprecedented future. Most alcoholic businesses initiated and developed a new strategy for increasing their sales, which is digitally engaged on a platform of “E-Commerce,” so customers can approach and order products with more accessibility and convenience.

This thesis aims to study the legal measures and enactment for proper controlling the alcoholic beverages merchandising on an electronic platform. Simultaneously, this will apply comparative legal perspectives with foreign countries especially the Commonwealth of Australia, United Kingdom, Republic of France, New Zealand and Republic of Singapore in order to compare legal implementation and authorization on the matters of alcoholic beverages merchandising. From the study, the author discovered that present Thai laws regarding the alcoholic beverages merchandising is namely the Alcoholic Beverages Control Act BE 2551 with a main legal objective for controlling related activities and embracing specified measures for alcoholic beverages control in Thailand; however, this act is not covered on electronic platforms. This loophole entices most alcoholic beverages entrepreneurs grasping a new channel for their sales. Subsequently, in BE 2563, Royal Thai Government’s Prime Minister’s Office announces regulation on prohibiting alcoholic beverages merchandising via electronic platform by any means as this has obstructed traditional ways for selling alcoholic beverages; however, many smuggles are vividly exposed on the internet as if this announcement has never existed.

From the study, the author would like to present the possible solution for this problem by cancelling the previous Prime Minister's Office announcement (BE 2563) and issuing a new version. New announcement should allow the sale of alcoholic beverages via electronics platform within a proper legal implementation such in the measures, as follows: (1) to have legal measures controlling the merchandising of alcoholic beverages via electronics platform by requesting a license for all sale contributors and clearly defining the channel for alcoholic beverages merchandising on a "website" channel; (2) to provide legal measures controlling the merchandising of alcoholic beverages via electronics platform by requiring registration and recording all customer's information for further verification and tracing the age and other important criteria stipulated by the related legal controls; and (3) to have a legal measures concerning controlling time and place for merchandising or advertising alcoholic beverages in accordance with proper time and place authorized by related laws.

Keywords: Alcoholic beverages, Merchandising on an electronic platform

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้เขียน จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ภาณินี กิจพ่อคำ ที่ได้ให้ความกรุณาและสละเวลามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่ได้ให้การอุปการะช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนในทุก ๆ ด้านตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์และเจ้าหน้าที่หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเพื่อนนักศึกษาสาขากฎหมาย เอกชนและกฎหมายธุรกิจ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้กันตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบให้บิดา มารดา ครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน หากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องใด ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุคันทรส กลับกลาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. แนวคิดและหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	6
2.1 ประวัติและความเป็นมาของเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	18
2.3 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	23
3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์เปรียบเทียบกับต่างประเทศ.....	35
3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ใน ต่างประเทศ.....	36
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ใน ประเทศไทย.....	59
4. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	81
4.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	81
4.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	93

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้า เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์.....	98
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	106
5.1 บทสรุป.....	106
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	112
ประวัติผู้เขียน.....	117

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องดื่มนแอลกอฮอล์หรือสุราเป็นเครื่องดื่มที่แฝงอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านาน คนไทยมักคุ้นชินกับการดื่มนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการดื่มนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักจะสอดแทรกอยู่ในงานเลี้ยงสังสรรค์ และงานประเพณีต่าง ๆ การที่คนไทยมีการดื่มนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุรานั้นอย่างแพร่หลาย ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เองได้มีการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า รวมถึงกิจกรรมการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มได้มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีแหล่งหรือร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่มากมายทั่วไปทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งการจำหน่ายสินค้านี้ดังกล่าว เป็นการจำหน่ายสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์ กล่าวคือ ลูกค้าสามารถไปยังร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านโชห่วย หรือห้างสรรพสินค้า เพื่อที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล การค้าไม่ได้จำกัดอยู่เพียงร้านค้าในรูปแบบเดิม ๆ อีกต่อไป โดยเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการทำธุรกิจมากขึ้น ปัจจุบันวงการธุรกิจการค้ากำลังขยายช่องทางการตลาดมาสู่การขายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้ง่ายและรวดเร็วมมากขึ้น ซึ่งการทำธุรกิจการค้าดังกล่าวไม่เว้นแม้แต่สินค้าที่มีเงื่อนไขในการวางขายอย่างสินค้านี้ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้ลูกค้าไม่จำเป็นต้องเดินทางไปร้านโชห่วย ร้านสะดวกซื้อ หรือห้างสรรพสินค้า แต่เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ซึ่งผลจากการที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราได้โดยง่ายด้วยการสั่งซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ยากในการที่จะควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราให้แก่ผู้บริโภค เพราะไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้บริโภคเป็นใคร ซึ่งต่างจากการขายแบบออฟไลน์ที่สามารถตรวจสอบคุณสมบัติบุคคลที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราได้ทันทีว่าจะสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุราให้แก่บุคคลเหล่านั้นได้หรือไม่ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวประเทศไทย จึงได้มีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องขึ้นมาเพื่อคอยควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งควบคุมกิจกรรมเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย โดยได้กำหนดพื้นที่

สถานที่ ช่วงเวลาการจัดจำหน่าย และข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ การกำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ เช่น วัด สถานที่ สวนสาธารณะ สถานศึกษา ช่วงเวลาห้ามขายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. เป็นต้น แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่ครอบคลุมรวมถึงการจำหน่ายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ต่อมา รัฐจึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 โดยกำหนดการห้ามขายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และเป็นการลดผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ซึ่งประกาศดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2563 อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีประกาศฉบับนี้ออกมาใช้บังคับ ผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ก็ได้มีการจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว โดยสามารถพบเห็นได้ทั่วไปบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหลายแพลตฟอร์มไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์(Website) เฟซบุ๊ก(Facebook) อินสตาแกรม(Instagram) ไลน์(Line) เป็นต้น และแม้ต่อมาจะมีประกาศฉบับนี้ออกมาใช้บังคับผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ก็ทำการจำหน่ายอยู่ตามปกติเช่นเดิมเสมือนว่าไม่เคยมีประกาศฉบับนี้ออกมาบังคับใช้เลย กล่าวคือ ยังมีการประชาสัมพันธ์ โดยมีข้อความที่เป็นการเชิญชวนให้ผู้ซื้อสนใจ มีส่วนลด ของแถม และการส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ เช่น หากซื้อตามจำนวนที่กำหนดก็จะมีการส่งสินค้าให้ฟรีถึงบ้าน มีบริการจัดส่งตลอด 24 ชั่วโมง และบริการส่งด่วนภายใน 1 ชั่วโมง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบว่าการลักลอบจำหน่ายดังกล่าวบนอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่มีมาตรการการคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาซื้อสินค้า ไม่อาจทราบได้ว่าผู้ซื้อเป็นใครหรืออายุถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ไม่อาจทราบได้ว่าผู้จำหน่ายรายนั้น มีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์หรือไม่ และสินค้าที่จำหน่ายนั้นมีการชำระภาษีถูกต้องตามกฎหมาย เป็นสินค้านำเข้า หรือหลบเลี่ยงกฎหมายหรือไม่ มีมาตรฐาน ตรวจสอบได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยก็เข้าสู่ยุคดิจิทัลโดยได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ มากมาย รวมถึงด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic commerce) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า อีคอมเมิร์ซ (E-commerce) คือ การทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการซื้อขายสินค้าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำการค้ากันอย่างแพร่หลาย ซึ่งรัฐก็ได้มีการสนับสนุนให้ทำการค้าในระบบอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) ตามนโยบายของรัฐบาลดิจิทัล ดังนั้น สินค้าประเภทเครื่องดื่มนอกแอลกอฮอล์ ก็สามารถที่จะทำการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่น ๆ แต่จะต้องมีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ตามที่

กฎหมายกำหนดสามารถเข้าถึงการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย กรณีดังกล่าวจึงเป็นที่มาของประเด็นการศึกษา ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยปัจจุบัน ได้มีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เป็นบทบัญญัติที่ควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ซึ่งมีการระบุสถานที่ ช่วงเวลา การจัดจำหน่าย ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดซึ่งเป็นการควบคุมทางช่องทางทั่วไป เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านโชห่วย ร้านสะดวกซื้อ แต่ยังไม่รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

2. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หากรัฐมีการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้แล้ว รัฐก็จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อเข้ามาควบคุมการดำเนินธุรกิจของผู้จัดจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม

3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาและสถานที่จัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 แม้จะได้กำหนดสถานที่ ช่วงเวลา การจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไว้ชัดเจน แต่ยังไม่รวมถึงการจัดส่งสินค้าในกรณีที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดช่องว่างในการจัดจำหน่ายสินค้าและจัดส่งสินค้าประเภทดังกล่าวโดยเสรี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

4. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.3 สมมติฐานในการศึกษา

ปัจจุบัน รัฐได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 โดยอาศัยความตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 โดยกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบเห็นการลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนระบบอิเล็กทรอนิกส์เรื่อยมา รัฐจึงควรจะอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยการยกเลิกประกาศฉบับเดิม และออกประกาศฉบับใหม่เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายเข้ามาควบคุมผู้จำหน่ายและผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และรวมถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจัดส่งและสถานที่จัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นทำการศึกษาลักษณะและมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปสู่การให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยได้ โดยศึกษากฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายมาปรับใช้กับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยให้เกิดความเหมาะสม

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์จากตำรากฎหมาย วารสาร บทความ ศึกษาด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) คำพิพากษา เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ตทั้งในฐานข้อมูลในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบกับปัญหาในการเสนอแนวทางแก้ไขต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
4. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง ประวัติ ความเป็นมา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย การจำหน่ายสินค้าโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงหลักกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

2.1 ประวัติและความเป็นมาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักมานุษยวิทยายังไม่พบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เริ่มรู้จักดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เมื่อใด แต่นักวิทยาศาสตร์นั้น ได้รู้ว่าธรรมชาติรู้จักสร้างเครื่องดื่มประเภทนี้มานานนับล้านปีแล้ว เพราะเวลาเชื้อหมัก (yeast) ที่อาศัยอยู่ในผลไม้เริ่มย่อยอาหาร มันจะเปลี่ยนน้ำตาลที่มีในผลไม้ให้เป็นอาหารของมัน แล้วปลดปล่อยของเสีย เช่น คาร์บอนไดออกไซด์และ ethyl alcohol หรือ ethanol ออกมา เมื่อ ethanol มีความเข้มข้นมากขึ้นๆ ถึง 16% ยีสต์ก็จะตาย ethanol ที่มีก็จะทำให้ของเหลวเป็นแอลกอฮอล์ มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ อาจรู้จักดื่มแอลกอฮอล์โดยบังเอิญจากการดื่มน้ำผึ้งที่ถูกปล่อยทิ้งในอากาศนานๆ และพบวิธีทำแอลกอฮอล์โดยใช้วิธีหมักผลไม้เป็นเวลานานๆ ก็สามารถมีแอลกอฮอล์ไว้ดื่มกินได้ทันที และเมื่อได้ประจักษ์ว่าแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่กระตุ้นเร้าจิตใจได้ดี เทคโนโลยีการทำแอลกอฮอล์จึงได้ถูกถ่ายทอดสืบต่อๆ กันมา¹

2.1.1 ความเป็นมาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

การผลิตสุราเป็นวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ที่รู้จักข้าวและมีการทำนาดังปรากฏหลักฐานว่า มนุษย์เอาข้าวมาหมักทำเบียร์ และการที่สุรามีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกนึกคิดจนส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เสพ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สุรามิบทบาทในสังคมด้วย 2 นับ คือ

¹ บ้านจอมยุทธ, “ประวัติความเป็นมาของแอลกอฮอล์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2564, จาก

บทบาทที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นน้ำอมฤต กับที่เป็นการตำหนิว่าเป็นสิ่งเสพติด แต่ในบางสังคมอาจเป็นทั้งสิริมงคลและสิ่งต้องห้าม บางขณะสุราเป็นยา แต่ก็โทษต่อสุขภาพได้เช่นกัน จึงเป็นทวิลักษณ์หรือมีฐานะอันแย้งขัดกันของสุราซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมไทย

ยังไม่มีหลักฐานระบุแน่ชัดว่า ความเป็นมาของสุรา ในประเทศไทยเริ่มมาแต่เมื่อใด แต่อาจจะอนุมานได้ว่า ผู้คนในดินแดนแถบนี้ น่าจะรู้จักสุรามานานแล้ว จากข้อเท็จจริงที่ว่าคนในดินแดนแถบนี้รู้จักปลูกข้าวมาไม่น้อยกว่า 5,000 ปี ดังปรากฏหลักฐานที่ถ้ำทุ่งบัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี หากว่ากันในตำนานสุราของเมืองไทย ก็ล้วนเป็นตำนานที่มาจากภายนอก ซึ่งมีบางส่วนมาจากพระไตรปิฎก ส่วนในตำนานกำเนิดสุราที่เป็นของไทยเราเองนั้นยังไม่พบ สำหรับหลักฐานเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยที่พูดถึงสุราก็คือ จารึกภาษาเขมรที่ปราสาทพนมรุ้งได้มีการกล่าวถึง การเช่นไหว้ บวงสรวงว่ามีการใช้สุราในพิธีกรรมด้วย

สุราชนิดแรกที่คนไทยรู้จักคือ สุราแช่ ที่ได้จากการหมักข้าวตามกระบวนการธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของสุราทั่วโลกเช่นกัน ส่วนสุรากลั่นนั้น กว่ามนุษย์จะทำได้ก็หลังจากนั้นไม่น้อยกว่า 4,000 ปี โดยเชื่อว่า คนจีนรู้จักกลั่นสุรามาดั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 แล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย ส่วนยุโรป แม้ว่าจะรู้จักกลั่นแอลกอฮอล์จากเหล้าไวน์เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 12 แล้ว แต่ผลิตให้เป็นอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคอย่างเครื่องดื่มเมื่อราวศตวรรษที่ 17 หรือ 18 สุราแช่ที่คนไทยคุ้นเคยมาแต่อดีต ได้แก่ น้ำตาลเมา หรือกะแช่ ทำจากน้ำตาลสด ซึ่งมาจากมะพร้าวหรือตาล โคนดอทำจากข้าวเหนียวกล้อง สาโทและน้ำข้าวก็ทำจากข้าวเช่นกัน หลักฐานเก่าแก่ที่สุดเท่าที่ค้นพบซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของสุราในประเทศไทย ก็คือ บันทึกของชาวจีนที่มากรุงศรีอยุธยาช่วงปี 1950-1952 โดยพูดถึงชาวพื้นเมืองว่า ใช้อ้อยมากลั่นเป็นสุรา อย่างไรก็ตาม บันทึกนี้อาจจะมีความคลาดเคลื่อนได้ เพราะยังไม่พบว่าคนไทยกลั่นสุราจากอ้อย อย่างไรก็ตาม ในสมัยพระนารายณ์มหาราช คนไทยก็ได้รู้จักสุรากลั่นแล้ว ที่เรียกกันทั่วไปว่า “เหล้าโรง” ส่วนฝรั่งเรียก “เหล้าอาร์ก” ยังมีสุราอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งทำจากข้าว ได้แก่ “ซัมชู” (Samshoe) มีดีกรีแรงมาก ภายหลังเมื่อคบค้ากับตะวันตกมากขึ้นแล้ว คนไทยก็รู้จักสุราแช่ สุรากลั่นชนิดต่างๆ มากขึ้น เช่น ไวน์หรือเหล้า องุ่น เบียร์ แชมเปญ วิสกี้ บรั่นดี²

² พระไพศาล วิสาโล, “เปิดโลกสุราใน บันทึกว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อยทำไมดกกันอ้อสมัยรัตนโกสินทร์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_25141

ที่มาของสุรา

สุราที่มีมาจาก 2 ทาง คือ ทำเองและซื้อที่ชาวบ้านทำ ได้แก่ สุราแช่เป็นหลัก แต่อาจทำแค่เป็นบางฤดูกาล เช่นที่ภาคอีสานทำในช่วงฤดูว่างงานคือหน้าแล้ง และข้าว ในสมัยก่อนยังมีไม่มาก ชาวบ้านปลูกข้าวพอกิน อีกชนิดหนึ่งคือสุรากลั่น เดิมมิใช่ของพื้นบ้าน (ชื่อ “เหล้าโรง” บ่งบอกแล้ว) เป็นสุรามาจากโรงงาน เชื่อว่าจีนเป็นชาติแรกที่ทำสุรากลั่นมายังเมืองไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีคนจีนผูกขาดทั้งการกลั่นและการขายเป็นส่วนใหญ่ โรงสุราอยู่ในเขตชุมชนจีน คนจีนที่กลั่นสุราก็เลี้ยงหมูพร้อมกันไปด้วย ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นชาวจีน คนไทยที่กินเหล้าโรงก็มีอยู่น้อยแต่ไม่มากเท่าชาวจีน ยังมีสุราอีกประเภทหนึ่งที่คนไทยบริโภคไม่มาก คือ เหล้าองุ่น มาจากเปอร์เซียหรือยุโรป เพราะแพง

นโยบายของรัฐ แม้สุราเป็นสิ่งต้องห้ามในพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ก็ทรงห้ามเจ้าขุนมูลนาย (ในทางนิตินัย) ส่วนราษฎรนั้นอนุญาตให้บริโภคสุราได้ โดยมีจารีตประเพณีเป็นตัวควบคุม รัฐปล่อยให้มีการบริโภคและผลิตสุราโดยเสรี มิได้เข้าไปแทรกแซงแต่อย่างใด จนกระทั่งสมัยพระเจ้าปราสาททองจึงมีการเก็บ “อากรสุรา” ทั้งจากผู้ผลิตและผู้ขาย ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์กำหนดกักต้อกรสุราไทย

เหตุผลการเก็บอากรสุรานั้น มองได้ 2 แง่ คือ เพื่อเหนี่ยวรั้งการบริโภคและผลิตสุรามากเกินไป ราคาสุราที่สูงขึ้นจะทำให้คนบริโภคน้อยลง อีกแง่หนึ่งคือ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่แผ่นดิน ซึ่งก็มักมีเหตุผลทั้ง 2 ประการนี้รวมเป็นข้อสนับสนุนการเก็บอากรสุราโดยรัฐ แต่บางกรณีกลับไปด้วยกัน ไม่ได้

การเก็บอากรสุราสมัยสมเด็จพระนารายณ์ (และหลังจากนั้น) คงมุ่งที่การหารายได้มากกว่า เพราะนอกจากการเก็บตามจำนวนเตาที่ต้มกลั่นสุราแล้ว ยังเก็บอากรสุราเรียงตัวคน (ชายฉกรรจ์) คนละ 1 บาท ทุกครอบครัว (สำหรับเมืองที่ไม่มีเตาต้มกลั่นสุรา) ไม่ว่าเขาจะต้มเหล้าหรือไม่ เท่ากับสนับสนุนให้คนต้มสุรา เพราะหากไม่ต้ม ก็เท่ากับเสียเงินไปเปล่าๆ จนถึงสมัยอยุธยาตอนปลายเปลี่ยนเป็นระบบเจ้าภาษีนายอากร ให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการเก็บภาษีอากรเป็นรายปีโดยเป็นตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ นายอากรสุรามีรายได้จากการเก็บภาษีจากรายการที่ผลิตและจำหน่ายสุรา ในท้องที่ที่ตนประมูลได้ และยังมีรายได้สำคัญอีกส่วนหนึ่งจากการต้มกลั่นและจำหน่ายสุราเอง โดยได้รับสิทธิขาดแต่ผู้เดียว และยังมีสิทธิในเรื่องจับกุมผู้ผลิตและจำหน่ายสุราเถื่อนด้วย ที่รัฐให้นายอากรสุราับผูกขาดนั้น ก็เพื่อรายได้จำนวนแน่นอนกว่าแต่ก่อน และไม่ต้องมีภาระเรื่องสุราเถื่อน แม้ว่าการตั้งนายอากรสุราในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีรายได้สำหรับใช้จ่ายในกิจการแผ่นดิน แต่ระบบนายอากรก็ใช้เป็นเครื่องมือที่จะ

สามารถใช้ควบคุมการบริโภคสุราของประชาชนด้วย เพราะถ้ามีสุร่าจำหน่ายมากเกินไปจะทำให้ราคาถูกลง ซื้อง่าย และ ควบคุมจำกัดเขตการผลิตและจำหน่ายสุร่าได้ด้วย

การเสพสุร่า ในสมัยรัชกาลที่ 3-5 หลังจกการล่มสลายของกรุงศรีอยุธยา การค้าสุร่า ชบเซาลงไป ประชาชนอดอยากจนกันมาก จนพระเจ้ากรุงธนบุรีต้องจ่ายพระราชทรัพย์ซื้อข้าวสารเลี้ยงราษฎร การผลิตและจำหน่ายสุร่าอย่างเป็นทางการเป็นต้นมาเริ่มอีกทีในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกฯ มีการสร้างโรงงานบางยี่ขัน โดยนายอากรสุร่า รายได้รัฐเพิ่มขึ้นจนถึงสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ การบริโภคสุร่าจนมีนเมาได้แพร่หลายมากขึ้น ในหมู่คนไทย ชาวต่างชาติเริ่มเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ปาลเลกซ์ พบว่า มี “คนขี้เมาและเด็กกลางถนนเป็นอันมาก” และปรากฏว่ามีการทะเลาะวิวาทชกตีกันตามถนน และในเขตบ้านเรือนผู้อื่น จนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงออกประกาศห้ามก่อเหตุนอกบ้านเรือนของตน ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีสาเหตุมาจาก การอพยพของชาวจีน ตั้งแต่ต้นกรุงศรีอยุธยามีมากขึ้นเรื่อยมา เพราะภาวะแร้นแค้นในประเทศจีน คนจีนอพยพมาอยู่ในกรุงเทพฯ และตามหัวเมือง ทำให้การผลิตและจำหน่ายสุร่ากลับขยายตัวทั้งในด้านปริมาณและท้องที่ เมืองที่มีคนจีนมักพบว่า มีโรงกลั่นสุร่าตั้งอยู่ด้วย กลุ่มบุคคลที่บริโภคสุร่ามากที่สุด คือ กุ๊ลิจิ้น สมัยรัชกาลที่ 5 ชาวจีนที่อพยพมาเป็นแรงงานมากอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทำให้รัฐมีรายได้จากสุร่าเป็นอันมาก การที่สุร่าแพร่หลายมากกับคนจีนเป็นผลให้คนไทยในท้องถิ่นเข้าถึงและหาซื้อสุร่าได้ง่ายกว่าแต่ก่อน และอีกสาเหตุหนึ่ง คือ การหลั่งไหลของสุร่าต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2398 การทำสนธิสัญญาเบารริง ตลอดจนสัญญาที่ทำกับประเทศตะวันตกในเวลาต่อมาเกี่ยวกับเรื่องการค้า ได้ระบุยกเลิกการค้าผูกขาดโดยรัฐ ยกเว้นสินค้าต้องห้ามบางชนิด มีความเข้าใจต่างกันในเรื่องสินค้าต้องห้าม ประเทศไทยถือว่าอาวูรี่ปั้นรวมทั้งสุร่าต่างประเทศ เป็นสินค้าต้องห้าม แต่ต่างประเทศไม่นับรวมด้วย จึงมีการนำสุร่าต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก โดยยอมเสียภาษีขาเข้าร้อยละสามเช่นเดียวกับสินค้าชนิดอื่น

เมื่อเสียภาษีแล้วก็ใช่อ้างสิทธิที่จะนำสุร่าออกขายได้ การจำหน่ายสุร่าต่างประเทศได้กลายเป็นปัญหาการเมือง เพราะนายอากรสุร่าได้จับกุมพ่อค้าต่างประเทศ และถูกจ้างให้นำสุร่าออกขาย โดยถือว่าเป็นการลักลอบขายสุร่าเถื่อน การหลั่งไหลของสุร่าต่างประเทศเข้ามาโดยเสียภาษีเพียง ร้อยละ 3 และไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ขณะที่เหล่าโรงที่ผลิตในประเทศถูกรัฐบาลควบคุมทั้งการผลิตและราคา และเรียกผลประโยชน์จากนายอากรสุร่าสูง ทำให้ราคาแพงกว่าสุร่าต่างประเทศเป็นเหตุให้ประชาชนนิยมซื้อ ผลที่ตามมาคือ การบริโภคสุร่าจนมีนเมาเพิ่มขึ้นอย่างมาก

รัฐบาลไทยได้พยายามเจรจากับประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ใช้เวลาหลายปีจนสำเร็จในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2429 ทำให้รัฐบาลไทยสามารถควบคุมการค้าสุร่าต่างประเทศได้ โดยประกาศใช้

พระราชบัญญัติอากรขึ้นใน จ.ศ. 1248 (พ.ศ. 2429) ซึ่งผลปรากฏว่าสุราต่างประเทศนำเข้ามาน้อยลง ประชาชนนิยมน้อยลง แต่กลายเป็นความนิยมในหมู่มชนชั้นสูงมากขึ้น ในการสมาคมกับชาวยุโรป ใช้เป็นสังฆภัณฑ์ของเจ้าขุนมูลนายด้วย

นโยบายของรัฐบาลทางด้านสุรา บัญญัติประการหนึ่งก็คือ นโยบายอากรสุราซึ่งมีความเด่นชัดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการเก็บภาษีอากร โดยจัดเก็บภาษีอากรชนิดใหม่และเน้นชนิดที่เคยจัดเก็บเดิมให้มากขึ้นอย่างเช่น อากรสุราด้วย การปรับปรุงครั้งนี้ส่งผลให้รัฐสมัยนี้มีรายได้มากกว่าในสมัยรัชกาลที่ 2 เกือบ 11 เท่า และอากรที่ทำรายได้ให้แก่รัฐเป็นจำนวนไม่น้อย ได้แก่ อากรสุรา นโยบายที่ถือว่ารายได้แผ่นดินสำคัญกว่าการควบคุมการเสพสุราได้รับการสืบทอดในสมัยต่อมา ซึ่งมักแก้ปัญหาหารายจ่ายแผ่นดินด้วยการหารายได้จากอากรสุรา พร้อม ๆ กับมุ่งส่งเสริมให้บริโภคสุราของรัฐ

การเสพสุราสมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงที่สุดสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐบาลได้เริ่มใช้นโยบายใหม่ กล่าวคือ ยกเลิกการให้สิทธิผูกขาดแก่นายอากรสุรา โดยรัฐได้จัดเก็บภาษีสุราเอง เพราะเหตุว่าระยะหลังรายได้ตกต่ำ นายอากรสุราไม่นำส่งเงินให้รัฐตามจำนวนเงินที่ประมูลได้ วิธีการที่รัฐเก็บภาษีสุราเองนี้ ทำให้รัฐได้จัดเก็บภาษีสุราเป็นมณฑล ทำให้การจำหน่ายสุราแพร่ไปได้ไกลและสะดวกขึ้น ทำให้ในปีแรกสุราขายดีมาก กล่าวได้ว่า นโยบายที่เด่นชัดของรัฐบาล คือ การส่งเสริมการจำหน่ายสุราให้ได้มากที่สุด เช่น ให้ผลตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่รัฐในด้านความก้าวหน้าทางตำแหน่ง และเอกชนที่จำหน่ายสุราได้จำนวนมากเกินสัญญา เป็นต้น ซึ่งน่าจะบ่งชี้ว่า เป้าหมายหลักของรัฐ คือ การเพิ่มรายได้แผ่นดินให้มากขึ้น มิได้มุ่งที่จะควบคุมหรือลดการบริโภคสุราหรือการดื่มสุราของประชาชน (แม้การแก้ปัญหาสุราเถื่อน รัฐเกรงรายได้ลดลงก็ใช้วิธีการที่สำคัญ คือ การสร้างอุปสงค์ อุปทานทางด้านเหล้าโรงให้มากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้มีร้านค้ามากขึ้น เพื่อให้หาซื้อได้ง่าย การปรุงรชชาติให้ดีกว่าสุราเถื่อน และการกำหนดราคามีให้สูงนัก ทำให้ยอดจำหน่ายสุรารัฐบาลสูงขึ้นเป็นลำดับ) แต่เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สุราโรงราคาแพงขึ้น สุราเถื่อนจึงแพร่ระบาดใหม่ จนยอดจำหน่ายสุรารัฐบาลตกลงจนถึงปี พ.ศ. 2470 กรมสรรพสามิตเริ่มผลิตเอง ณ โรงงานบางยี่ขัน ยอดจำหน่ายจึงสูงขึ้นเรื่อยมา และในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนั่นเอง โรงงานกลั่นเบียร์โดยเอกชนจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกและได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อยมา แต่อย่างไรก็ตามแบบแผนการเสพสุราของคนไทยในชนบท ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนักจากอดีต กล่าวคือ ยังบริโภคเป็นครั้งคราว ในเวลาที่มีเทศกาลงานนักขัตฤกษ์ ไม่ได้บริโภคพร่ำเพรื่อ

การบริโภคสุรายุค 90 การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 เปรียบเสมือนการ เริ่มต้นของยุคใหม่แห่งการบริโภคและการจำหน่ายสุราในประเทศไทย ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

สังคม ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งตามมาหลังจากนั้น มีผลอย่างมากต่อทัศนคติและการขยายตลาดสุราให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะแล้ว ทุก 10 ปี รายได้จากภาษีสุราจะเพิ่มเป็น 3 เท่าตัว ปัจจุบันมีโรงงานผลิตสุราของรัฐและเอกชนกว่า 40 โรงงาน มีปริมาณการขาย 613 ล้านลิตร (พ.ศ. 2533) ไม่นับสุราต่างประเทศที่นำเข้ามา 14 ล้านลิตร อาจกล่าวได้ว่า นับแต่อดีตเป็นต้นมาไม่เคยมียุคใดที่คนไทยบริโภคสุรามากเท่ายุคนี้ (90s) การบริโภคสุรามีได้จำกัดอยู่เฉพาะในพิธีกรรม หรือในช่วงเทศกาล หรือเมื่อมีโอกาสพิเศษเท่านั้น สุราถูกนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มได้ในทุกโอกาส ปัจจุบันกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะเอาสุราเข้ามาบริโภคกัน การที่คนไทยบริโภคสุรากันมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้กิจการสุราเป็นที่สนใจของนักธุรกิจจำนวนมาก รวมทั้งเป็นตลาดสุราต่างประเทศด้วย จวบจนปัจจุบัน สำหรับสุราเถื่อนแล้ว ยังได้รับความนิยมาจกประชาชนในชนบท จึงยังเป็นปัญหาให้รัฐอยู่นั่นเอง แม้จะมีการปราบปรามอย่างมากมาช โยบายของรัฐในด้านสุราจึงเน้นที่การควบคุมการบริโภคสุราเถื่อน โดยพยายามเปลี่ยนให้หันมาบริโภคสุราของรัฐแทน ซึ่งรัฐให้ความสำคัญยิ่งกว่าการควบคุม หรือลดการบริโภคสุราเสียอีก ส่วนมาตรการหลัก ๆ ที่รัฐใช้มีเพียงมาตรการเดียวเท่านั้นที่พอจะกล่าวได้ว่า เป็นไปเพื่อควบคุมการบริโภคสุราของประชาชน ได้แก่ การผูกขาดการผลิตสุรา

ส่วนใหญ่ที่รัฐต้องการ คือ มุ่งควบคุมสุราเถื่อนหรือหารายได้เข้ารัฐ โดยใช้มาตรการขยายการค้าสุราสู่ท้องถิ่น การเพิ่มปริมาณการผลิตและจำหน่ายสุราให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การจำกัดเขตจำหน่ายสุราเพื่อมิให้สุราเข้าไปในเขตที่มีการบริโภคสุราอย่างหนาแน่น ซึ่งอาจมีผลให้ท้องที่ห่างไกลเกิดภาวะขาดแคลนสุรา อันเป็นการผลักดันให้ผู้คนหันไปหาสุราเถื่อน นับเป็นมาตรการที่ไม่ช่วยลดการบริโภคได้เลย ซ้ำกลับจะเพิ่มมากขึ้น เพราะเมื่อสุราซื้อหาได้ง่ายทุกท้องถิ่นแม้ในท้องที่ห่างไกล ผู้ซื้อย่อมมิได้มีจำเพาะที่เคบบริโภคสุราเถื่อนเท่านั้น หากยังรวมถึงผู้ที่ไม่เคยบริโภคสุรามาก่อนด้วย นอกจากนั้น การที่รัฐมุ่งแสวงหารายได้จากภาษีสุราให้ได้มากที่สุด ด้วยการให้สิทธิการผลิตหรือการขายจำเพาะแก่ผู้ให้ผลประโยชน์สูงสุด และด้วยการกำหนดจำนวนภาษีขั้นต่ำที่จะต้องจ่าย เป็นการผลักดันให้ผู้ชนะประมูลต้องพยายามขายสินค้าของตนให้ได้มากที่สุด เพื่อคุ้มค้ำกับการลงทุน

ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ นโยบายเพิ่มปริมาณสุราในท้องตลาดนั้น ใช้กับสุราทุกประเภทที่ผลิตในประเทศ หากว่ารัฐมุ่งเพิ่มจำเพาะสุราขาว ก็ยังอาจมีผลดีคือ เป็นการบีบสุราเถื่อนให้ออกจากท้องตลาด เนื่องจากสุราขาวมีรสชาติและราคาที่สูงคดล้องกับชาวชนบทซึ่งเป็นตลาดใหญ่ของสุราเถื่อน แต่การพยายามเพิ่มปริมาณสุราประเภทอื่น เช่น แมงโง หรือบรันดี อย่าง

ไม่มีขีดจำกัด ไม่สามารถอ้างได้ว่าเพื่อลดการบริโภคสุราเถื่อนได้เลย เพราะเป็นผู้บริโภคคนละกลุ่ม เหตุผลในการขยายการผลิตมีเพียงประการเดียวเท่านั้น คือ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ

นอกจากนโยบายทางด้านสุราของรัฐบาลแล้ว ยังมีเหตุปัจจัยอีกมากมายหลายประการที่ส่งผลโดยตรงต่อแบบแผนการเสพสุราของคนไทย ที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมา มีการขยายตัวของสังคมเมือง การเสื่อมอิทธิพลของประเพณีและสถาบันทางศาสนา ในขณะที่สื่อสารมวลชน และระบบบริโภคนิยมเข้ามา มีบทบาทแทนความเครียดทางจิตใจและความร่าเริงโดดเดี่ยวทางสังคม การแพร่ขยาย ของระบบเงินตรา และการพึ่งพาผูกพันกับเศรษฐกิจโลก เหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อการขยายตัวของการเสพสุราในประเทศไทย

แบบแผนการบริโภคสุราในยุคปัจจุบัน (90s) แบบแผนการบริโภคสุราในสังคมไทย จากดั้งเดิมที่บริโภคอยู่ในเงื่อนไขที่จำกัดเป็นบางโอกาส เช่น พิธีกรรม งานสังสรรค์ โดยไม่เมามาย จนก่อความรำคาญ ทะเลาะวิวาท ลวนลามผู้หญิง สังคมช่วยควบคุมไปในตัว ได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นการบริโภคสุราอย่างเสรีปราศจากข้อกำหนดที่บ่งชี้ว่าขอบเขตการบริโภคสุราอยู่ ณ จุดใด แม้จะมีกฎหมายห้ามพฤติกรรมบางประเภทของผู้บริโภคสุรา แต่ก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือหรือเป็นที่เคารพของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภคเองหรือบุคคลทั่วไป สุราสามารถบริโภคได้ในทุกโอกาส โดยไม่มีการแทรกแซงหรือควบคุม (sanction) จากสังคม หากปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของรัฐก็ไร้ประสิทธิภาพ และมักเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ หากพิจารณาปัจจัยที่นำมาสู่แบบแผนการบริโภคสุราในปัจจุบัน มีดังนี้³

1. อิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก กระบวนการถ่ายทอดของวัฒนธรรมข้ามชาติมีอิทธิพล ให้การบริโภคสุราของประเทศต่าง ๆ ขยายตัวขึ้น และเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นในยุคใหม่ ซึ่งมีการสื่อสารถึงกันมากขึ้น โดยที่วัฒนธรรมจีนนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริโภคสุราของคนไทยในระดับล่างส่วนชนชั้นสูงนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากชาวตะวันตก

2. การแพร่กระจายของสุรา ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคสุราของไทยนอกจากการที่มีคนจีนเข้ามามากแล้ว การซื้อหาขากก็เป็นส่วนหนึ่ง ในช่วงนี้เองสุราต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามา สืบเนื่องมาจากการใช้ช่องโหว่ของสนธิสัญญาเบารริง ราคาที่ถูก จึงแพร่กระจายไปมาก ต่อมาสุราต่างประเทศราคาแพงขึ้น (ภายหลังแก้ไขสัญญา

³ พระไพศาล วิสาโล, “เปิดโลกสุราใน บันทึกว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อยทำไมดกกันอ้อสมัยรัตนโกสินทร์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_25141

การค้ากับต่างประเทศ ปี 2429) แต่ก็มิได้ทำให้การบริโภคสุราน้อยลงเพราะมีสุราในประเทศเข้ามาแทนที่ และขายได้ง่ายโดยเฉพาะในเมืองใหญ่และชุมชนที่มีคนจีนอยู่ และแม้ยกเลิกระบบเจ้าภาษีนายอากร สุราก็ยังแพร่กระจายไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะรัฐส่งเสริมการขายมาตลอด โดยเฉพาะสุราของรัฐ และยังให้มีการค้าขายสุราต่างประเทศได้อย่างเสรี จนปัจจุบันสุราสามารถหาซื้อได้สะดวกและง่ายดาย

3. พัฒนาการทางเทคโนโลยีและการโฆษณา จากความก้าวหน้าหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้มีการผลิตสุรา แบบ mass production ขึ้น มีกรรมวิธีการผลิตแบบใหม่ๆ รสชาติหลากหลายและคุณภาพดีขึ้น จูงใจให้บริโภคมมากขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ในวัย เพศ หรือสถานะใดก็ตาม รวมทั้งมีค่านิยมที่สะดวก การแข่งขันและโหมโฆษณาทำให้ภาวะการเติบโตเป็นไปทั้งในระดับข้ามชาติและตลาดในประเทศ

4. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ รายได้ของประชาชนดีขึ้น เป็นสาเหตุให้เพิ่มปริมาณการบริโภคมากขึ้น และการที่สุรามีราคาถูกลงเมื่อเทียบกับสินค้าชนิดอื่นหรือเมื่อเทียบกับ อำนาจการซื้อที่มีสูงขึ้นก็มีผลด้วย

5. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ค่านิยมและสถาบันทางสังคม เช่น ชุมชน หรือสถาบันศาสนา ในอดีตที่เคยมีบทบาทควบคุมการบริโภคสุราของคนไทยถูกเปลี่ยนไป ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

1) การขยายตัวของชุมชนเมือง จากเดิมชุมชนมีขนาดเล็กไม่ใหญ่ มีความเหนียวแน่น มีประเพณีสืบทอดกันมาที่ดูแลพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน โดยสถาบันศาสนาศูนย์กลาง แต่เมื่อกระแสการพัฒนาเข้ามา เมืองขยาย สถาบันศาสนาไม่สามารถปรับตัวได้ก็เสื่อมบทบาทไป ผู้คนจึงเป็นอิสระจากขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม มีความเป็นปัจเจกชนสูง ในสภาพเช่นนี้เองที่ปทัสถานการบริโภคสุราอ่อนตัวลง หันมารับวัฒนธรรมการบริโภคจากสังคมภายนอกได้ง่าย รวมถึงแบบแผนการบริโภคสุราที่นำไปสู่ความเสียหายกลายเป็นปัญหาสังคมเด่นชัดขึ้น ผลสืบเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การขยายตัวของเมืองและภาคอุตสาหกรรมยังผลให้ผู้คนในชนบทอพยพเข้ามาในเมือง กลายสภาพเป็นปัจเจกชนรับเอาแบบแผนการบริโภคสุราของสังคมเมืองมาแทน ซึ่งมีอิสระที่จะบริโภคสุราตามความต้องการของตัวได้มากขึ้น

2) การอ่อนตัวของชนบทและสถาบันดั้งเดิม อิทธิพลเมืองแสดงถึงการพัฒนาประเทศที่ทันสมัย สถาบันดั้งเดิม เช่น วัด หมดบทบาทไป มีความเหินห่างมากขึ้นระหว่างวัดกับบ้าน ค่านิยมและพฤติกรรมบริโภคสุราแปรเปลี่ยนไป เศรษฐกิจแบบเงินตราเข้ามาในหมู่บ้านทำให้การพึ่งพากันและการร่วมมือกันแบบยังชีพลดลงไป อีกประการหนึ่งที่ทำให้อิทธิพลของสถาบันและธรรมเนียม

ประเพณีดั้งเดิมลดลงไปก็คือ ความยากจนอันเนื่องจากการพึ่งพิงเศรษฐกิจแบบตลาด ในสภาพเช่นนี้การพึ่งพิงผูกพันกับผู้นำในทางประเพณีแต่เดิมจะเปลี่ยนไป ชาวบ้านต้องหันไปขึ้นตรงต่อผู้นำกลุ่มใหม่ คือ พ่อค้าหรือนายทุนซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ สิ่งที่มาตามมาก็คือ ผู้นำดั้งเดิมซึ่งเคยเป็นที่ยอมรับทางด้านคุณธรรม (ไม่ว่าจะเป็นพระ หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน) ก็เสื่อมบทบาทลง

3) ความเครียดในจิตใจและความตึงเครียดในสังคม วิถีชีวิตในเมืองแข่งขันและรีบเร่งสูง มีความเห็นห่างต่อกัน ยิ่งสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยมลภาวะ ความเครียดจึงเกิดขึ้นง่าย คนชนบทที่อพยพเข้ามาในเมืองจะรู้สึกแปลกแยก และกดดัน เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก และยังแพร่เข้ามาในชนบท มีความตึงเครียดทางสังคม เผชิญปัญหาความขัดแย้ง ทางทรัพยากร สุราจึงเป็นเครื่องระงับความเครียดซึ่งได้รับความนิยมทั้งในเมืองและชนบท

4) การเลื่อนสถานะทางสังคม สถานะทางสังคมในสังคมเมือง มีความหลากหลายซับซ้อน และมีปัจจัยกำหนดหลายปัจจัย เช่น รายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจ ถือกันว่าสุราเป็นตัวบ่งบอกประการหนึ่งในการเลื่อนสถานะ เกิดค่านิยมที่แสดงเอกลักษณ์ของคนหรือบ่งบอกสถานะใหม่ของคน เช่น วัยรุ่นต้องการแสดงตนว่าเป็นผู้ใหญ่ เพศหญิงต้องการสถานะทางสังคมว่าเสมอภาคเท่าเทียมกับชายจึงใช้สุราเป็นเครื่องบ่งบอก เป็นต้น

ที่มาของการกำหนดช่วงเวลาการจำหน่ายสุรา

ในสมัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการตราพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ออกมาควบคุมการค้าขายสุราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจำหน่ายสุราในประเทศไทย โดยมาตรา 19⁴ ได้กำหนดประเภทของใบอนุญาตขายสุราไว้แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งนี้เป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตร ขึ้นไป ประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน ประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน และประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุราครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร ส่วนในมาตรา 20 ได้กำหนดใบอนุญาตประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 ว่าให้จำหน่ายได้เฉพาะตามเวลาที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยให้มีกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2493) ได้กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 จำหน่ายสุราได้ภายในเวลาตั้งแต่

⁴ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 มาตรา 19

06.00 น. ถึงสิ้นวัน และตั้งแต่วันใหม่ถึง 00.30 น. กล่าวคือ ตั้งแต่ 06.00 ถึงเวลา 00.30 น. ของวันถัดไป

ต่อมา ได้มีการประกาศ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2495 มาตรา 4⁵ กำหนด ห้ามไม่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ขายสุราทุกชนิด และห้ามผู้ใดดื่มสุราฯ ในร้านจำหน่ายสุรา นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. บังคับใช้เรื่อยมา จนกระทั่งในสมัยของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีการยกเลิก พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2495 ออกเป็น พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2504 ยกเลิกมาตรา 4 เดิม และกำหนดเวลาในการจำหน่ายสุราใหม่เป็น ห้ามจำหน่ายนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 02.00 น. ของวันถัดไป และได้กำหนดห้ามบุคคลใด ซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด โดยเหตุผลในการประกาศ ก็เนื่องจาก พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2495 ฉบับที่ 2 ได้กำหนดเวลาในการจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามกฎหมายสุรา และการดื่มสุราในร้านจำหน่ายสุราไว้ยังไม่เหมาะสม ทั้งไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งจำหน่ายสุรา เพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราไว้ จึงสมควรขยายเวลาการจำหน่ายและการดื่มสุรดังกล่าวจาก 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. เป็น ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 02.00 น. ของวันถัดไป และกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งจำหน่ายสุรา เพื่อประโยชน์ของผู้รับใบอนุญาตขายสุราด้วย

ในสมัยของจอมพล ถนอม กิตติขจร ก็ได้มีการออก กฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 36 (พ.ศ.2504)⁶ ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 กำหนดให้ยกเลิก กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2493) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 เช่นกัน กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 จำหน่ายสุราได้เฉพาะตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 02.00 น. ของวันถัดไป ทั้งนี้ ก็เพราะ พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2504 ได้กำหนดยี่ดะยะเวลาการจำหน่ายและการดื่มสุรา ไปจนถึง 02.00 น. จึงได้กำหนดเวลาใหม่เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน

⁵ คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ, “พระราชกฤษฎีกา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/27195>

⁶ ศูนย์ข้อมูลกฎหมาย : สำนักงานสรรพสามิต ภาค 6, “กฎกระทรวงการคลัง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564, จาก http://www6.excise.go.th/law_center/law_pak6/Page2_2.htm

นอกจากนั้น ยังมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลง วันที่ 17 มกราคม 2515⁷ โดย หมายความว่าด้วยการควบคุม โภคภัณฑ์ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้กำหนดเวลาสำหรับการขายสุรา และการดื่มสุราในร้านจำหน่ายสุราไว้ยังไม่เหมาะสม สมควรกำหนดเวลาเสียใหม่เพื่อเป็นการ ประหยัดและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่ง ให้ยกเลิกข้อความใน มาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุม โภคภัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช กฤษฎีกาควบคุม โภคภัณฑ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2504 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “มาตรา 4 ในเวลา อื่นนอกจากเวลาตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. (1)ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ขายสุราทุกชนิด หรือบุคคลใด ซึ่ง กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด และ(2)ห้าม ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในสถานที่ขายสุรา เว้นแต่การขายสุราหรือการดื่มสุรานั้น กระทำในสถาน บริการว่าด้วยกฎหมายว่าด้วยสถานบริหารระหว่างเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้สถานบริการนั้นเปิด ทำการได้เกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้” ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 เป็นต้นไป ต่อมา คณะปฏิวัติก็ได้ออกประกาศฉบับใหม่ ได้แก่ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 โดยคณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า กำหนดเวลาการจำหน่ายสุรา และดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราและกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนตามความในพระราชกฤษฎีกาควบคุม โภค ภัณฑ์ยังไม่เหมาะสม สมควรมีบทบัญญัติให้มีการอนุญาตให้จำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ ขายสุราในเวลาที่ห้ามจำหน่ายสุราได้ในบางกรณี และกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเสียใหม่ หัวหน้าคณะ ปฏิวัติจึงมีคำสั่งให้ยกเลิก (1) พระราชกฤษฎีกาควบคุม โภคภัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2495 (2) พระราช กฤษฎีกาควบคุม โภคภัณฑ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2504 (3) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ.2515 และห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความใน กฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่ เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวง กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น ซึ่งอธิบดีกรมตำรวจ ปัจจุบันนั้น ก็ หมายถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อีกทั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราใน กำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ เหตุผลในการที่คณะปฏิวัติออกประกาศฉบับดังกล่าวนี้ ก็เพราะในสมัยนั้น ข้าราชการชอบนั้

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 1-60,” สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/446705?template=seemore>

ดื่มสังสรรค์กันตั้งแต่ช่วงเวลากลางวัน จึงต้องการป้อมปรามข้าราชการที่ชอบดื่มสุราจนบ้ายคล้อยไม่เป็นอันทำงาน ทำให้มีการกำหนดช่วงเวลาดังกล่าวออกมา

ช่วงเวลาดังกล่าวให้มีการจำหน่ายสุราในขณะนั้นได้มีการบังคับใช้เรื่อยมา แต่หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้ว ปรากฏว่าช่วงเวลาที่กำหนดให้มีการจำหน่ายสุราไว้ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่งกำหนดให้จำหน่าย ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. ขัดกับ กฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 36 (พ.ศ.2504) ที่กำหนดไว้ให้จำหน่ายสุราได้ตั้งแต่ 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 02.00 น ของวันถัดไป รัฐจึงได้มีการออกประกาศในการควบคุมช่วงเวลาการจำหน่ายใหม่ โดยการออก กฎกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดระยะเวลาสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 3 และ 4 พ.ศ.2548 โดย ข้อ 1 กำหนดให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2504) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุราพ.ศ. 2493 และข้อ 2 ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. ส่วนข้อ 3 กำหนดว่า ความในข้อ 2 มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายสุรา เกินเวลา 24.00 น.ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 และผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งขายสุราในสถานบริการภายในเวลาทำการของสถานบริการนั้นเกินเวลา 24.00 น.

ต่อมา ในยุคของ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ(คมช.) ภายหลังการรัฐประหาร วันที่ 19 พ.ศ.2549 ได้มีการออก พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายแม่บทหลักที่ใช้ในการควบคุมการค้าและการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่บังคับใช้จนถึงปัจจุบัน โดยเหตุผลในการประกาศใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบต่อทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยเสริมสร้างสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ในมาตรา 28 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้ ซึ่งช่วงเวลาการจำหน่ายได้ถูกกำหนดไว้ใน ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง

กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558 ประกาศฉบับนี้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 28 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้ ข้อยกเว้นในเรื่องนี้ ก็คือยกเว้นให้ขายนอกเวลาได้ เฉพาะในสนามบินนานาชาติ กับในสถานบริการ ที่เปิดปิดตามเวลาที่ได้รับอนุญาต ปัจจุบันก็เปิดได้ถึงเที่ยงคืนเช่นกัน โดยประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2558 ในสมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็น นายกรัฐมนตรี

ยิ่งไปกว่านั้น พระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 ยังได้กำหนดยกเลิกพระราชบัญญัติสุรา ฉบับเก่าทั้งหมด โดยมาตรา 156 กำหนดให้ใบอนุญาตขายสุรามี 2 ประเภท คือ (1) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป และ(2) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ปัจจุบันใบอนุญาตขายสุรา ตามพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 ได้ปรับเหลือเพียง 2 ประเภท คือขายปลีกและขายส่ง จึงไม่ตรงกับประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามประกาศคณะปฏิวัติที่ผ่านมา อีกทั้งกฎหมายเวลาห้ามขายสุราในปัจจุบัน เป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ที่อาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีศักดิ์ศรีและระดับของกฎหมายเท่าเทียมหรือสูงกว่าประกาศของคณะปฏิวัติและข้อยกเว้นในกฎหมายปัจจุบัน ก็ยกเว้นให้เพียงสนามบินนานาชาติ กับสถานบริการเท่านั้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าช่วงเวลาที่ได้กำหนดให้จำหน่ายสุราได้ในปัจจุบัน กล่าวคือ จำหน่ายได้ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น. นั้น เป็นช่วงเวลาที่ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่ในยุคสมัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม หากจะนับระยะเวลาที่เป็นเวลากว่า 60 ปีมาแล้ว แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดช่วงเวลาการจำหน่าย อันส่งผลกระทบต่อการทำงานของข้าราชการ กระทบถึงสุขภาพ รวมถึงความเหมาะสมต่างๆ และไม่ได้ต้องการให้มีการจำหน่ายสุราอย่างเสรีมากเสียจนเกินไปนั่นเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (อังกฤษ: electronic commerce) หรือที่เรียกกันว่าอีคอมเมิร์ซ (e-commerce) หมายถึง การทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในช่องทางต่าง ๆ ที่เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถกระทำได้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ได้แก่ การโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน การโฆษณาสินค้าในอินเทอร์เน็ต แม้กระทั่งการซื้อขายสินค้าผ่านทางระบบ

อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยการลดบทบาทของความสำคัญขององค์ประกอบทางธุรกิจลง เช่น ทำเลที่ตั้ง อาคารประกอบการ โกดังเก็บสินค้า ห้องแสดงสินค้า รวมถึงพนักงานขาย พนักงานแนะนำสินค้า พนักงานต้อนรับลูกค้า เป็นต้น ดังนั้นจึงลดข้อจำกัดของระยะทางและเวลาในการทำธุรกรรมลงได้ด้วย⁸

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ให้ความหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ว่า เป็นธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

จากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวไกล ทั้งระบบโทรคมนาคม ระบบคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ทำให้การสื่อสารระหว่างกันเป็นไปได้โดยสะดวกและง่ายขึ้น สามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้หลากหลายระดับ อีกทั้งยังสามารถเจรจา ตอบโต้ กันได้ในทันที ทำให้สามารถเสนอธุรกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่น การซื้อขายสินค้า การให้บริการหลังการขาย การโอนเงินชำระค่าบริการสินค้า การบริการขนส่งสินค้า เป็นต้น โดยมีกฎหมายการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาคุ้มครองเรื่องความปลอดภัย และยังมีกฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามาให้ความคุ้มครองในเรื่องของการเงินด้วย

2.2.1 การซื้อขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมได้เปลี่ยนสภาพของสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่ไปสู่ยุคของสังคมข่าวสารหรือยุคอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกกันแบบง่าย ๆ ว่า “ยุคสังคมออนไลน์” โดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์กับระบบอินเทอร์เน็ตได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจการค้าการให้บริการ ทำให้ผู้บริโภคสามารถติดต่อกันได้โดยตรงด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ลดต้นทุนค่าเช่าร้านค้า ลดการใช้กระดาษ ลดขั้นตอนต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น และลดค่าใช้จ่ายในด้านการตลาด เป็นต้น การซื้อขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นการดำเนินธุรกิจที่ไร้ขอบเขตและไร้พรมแดนและสามารถติดต่อทำธุรกรรมกันได้ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เช่น หากเราอยากได้สินค้าก็เพียงแค่กดคลิก ๆ เลือกร้านค้า โดยที่ไม่ต้องเดินทางออกไปห้างสรรพสินค้า ส่วนคนขายก็ไม่ต้องมีร้านค้าจริง โชว์สินค้า ไม่ต้องใช้พนักงานขาย แคมีเว็บไซต์เป็นของตัวเองก็เสมือนว่าผู้ขายได้เปิดร้าน และมีกลุ่มลูกค้าที่สนใจแวะเข้ามาดูที่เว็บไซต์ ไม่ต้องเสียเวลานั่งเฝ้าสินค้า การขายในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ขายไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้านของตัวเองก็สามารถขายสินค้าได้ เพียงแคมีพื้นที่สำหรับแสดงรูปภาพ

⁸ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2564, จาก

รายละเอียดสินค้า และข้อมูลให้ติดต่อซื้อขาย เพียงเท่านี้ ก็สามารถประกาศขายสินค้าได้แล้ว โดยช่องทางในการขายในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถทำได้ ดังนี้

การซื้อขายสินค้าผ่านหน้าเว็บไซต์

ปัจจุบัน บริษัทห้างร้านต่าง ๆ จำเป็นต้องมีเว็บไซต์ของตนอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการเสนอขายสินค้าในยุคเดิมให้กับลูกค้านอกจากต้องมีหน้าร้านเพื่อโชว์ สินค้าแล้ว ก็ต้องใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แคตตาล็อก โบรชัวร์ และการโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง และมีข้อจำกัดในการปรับปรุงแก้ไขการนำเสนอสินค้าซึ่งทำได้อย่างจำกัด ทั้งวิธีการ จำนวน ลูกค้าและความถี่ เช่น การส่งแคตตาล็อก หรือโบรชัวร์ทางไปรษณีย์ การออกร้านในงานแสดง สินค้าในต่างประเทศและการเข้าเยี่ยมเยียนลูกค้า เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน เป็นยุคใหม่ที่ สามารถเสนอ รายละเอียดสินค้าในรูปแบบ ที่เรียกว่า “แคตตาล็อกออนไลน์” (Catalog online) และขายสินค้าไปพร้อมกัน ไปบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งมีค่าใช้จ่ายการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัย ทำได้ง่ายและสะดวก สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้จำนวนมากครอบคลุมตลาดทั่วโลก โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ลูกค้าสามารถ เลือกชมสินค้าได้มากกว่าและยังสามารถสั่งซื้อสินค้าด้วยขั้นตอนที่สะดวก รวดเร็วกว่า ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงได้เปลี่ยนวิธีเสนอขายสินค้าแบบเดิมมาเป็นการเสนอขายสินค้าผ่านหน้าเว็บไซต์ ในการจัดทำเว็บไซต์เพื่อทำขายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการจะดำเนินการจดโดเมนเนม เว็บไซต์ (Domain Name) คือ การจดทะเบียนชื่อเว็บไซต์ของผู้ประกอบการให้เป็น .com,.net,.in.th หรืออื่น ๆ เพื่อให้จดจำและนำไปใช้งานได้ง่าย โดยแต่ละชื่อก็จะมีคามหมายต่างกัน เช่น .com ย่อ มาจากคำว่า commercial หมายถึง บริษัท องค์กร ที่เกี่ยวกับการค้า .net ย่อมาจากคำว่า network หมายถึงบริษัทที่ให้บริการด้านเครือข่าย หรือจะเป็น .co.th ที่ย่อมาจาก commercial in Thailand หมายถึง บริษัทหรือองค์กรที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย เหล่านี้เป็นต้น¹⁰ โดยฝากหรือเก็บไว้บนคอมพิวเตอร์พิเศษที่เรียกว่า เว็บเซิร์ฟเวอร์ (Web server) ซึ่งเซิร์ฟเวอร์นี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางใน การติดต่อทุกหนทุกแห่งเพื่อให้เว็บไซต์ของผู้ขายสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลาได้ทั่วโลก ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ที่จะมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและเพียงการพิมพ์ชื่อเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม การติดตั้งระบบเว็บเซิร์ฟเวอร์เป็นของตนเองแม้จะสามารถทำได้ แต่ก็มีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูงมาก และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคดูแล

⁹ เพ็ญ ชยวิวัฒน์กุล, “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce),” วารสาร มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิชาการ ฉบับ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 7, ฉบับที่ 14, น. 61-62 (2547).

¹⁰ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, “คู่มือตัดเปิดร้านค้าออนไลน์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2564, จาก www.dbd.go.th.

ดังนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จึงมักไม่ดำเนินการลงทุนเพื่อเป็นเจ้าของ แต่จะดำเนินการเช่าเซิร์ฟเวอร์หรือเช่าพื้นที่ทำเว็บจากเว็บ โฮสติ้ง (Web Hosting) ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการที่นำเอาเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับงานสร้างเว็บไซต์มาให้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เว็บไซต์นั้นสามารถมองเห็นได้บนโลกอินเทอร์เน็ต เว็บโฮสติ้ง มีอีกชื่อหนึ่งว่า“HSP”ย่อมาจาก Hosting Service Provider หรือผู้ให้บริการเว็บ โฮสติ้ง โดยที่ ผู้ให้บริการเว็บ โฮสติ้งจะคิดค่าบริการจากการเช่าพื้นที่ในการให้บริการ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะใช้ สำหรับเก็บข้อมูลเว็บไซต์ที่ต้องการนำเสนอ รวมทั้งอีเมล ระบบฐานข้อมูลจัดเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับสถิติผู้เข้าชม หรือผู้ประกอบการอาจเลือกใช้บริการจากผู้ให้บริการในการจัดเก็บข้อมูล (Internet Content Service Providers) ซึ่งให้บริการสร้างเว็บไซต์ มีเครื่องมือต่าง ๆ ในการทำเว็บ ให้บริการจัดเก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือมีเว็บไซต์สร้างสำเร็จเพื่อให้บริการตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการ ”

เมื่อได้จัดทำเว็บไซต์เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนแรกของการซื้อสินค้าจะเริ่มจากผู้บริโภคจะทำการค้นหาข้อมูลสินค้าตามที่ต้องการ เมื่อผู้บริโภคพบสินค้าตามความประสงค์แล้วก็จะนำมาสู่ขั้นตอนการสั่งซื้อผ่านระบบตะกร้าสินค้า (Shopping Chart) ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่เป็นเสมือนรถเข็นสินค้าที่ถูกค่าใช้ระหว่างการเลือกสินค้าบนเว็บไซต์ คือเป็นตัวเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของสินค้าทุกชิ้นที่ถูกเลือกไว้แล้ว เช่น รหัสสินค้า ราคา และจำนวนสินค้า ในขณะที่ลูกค้ากำลังเลือกสินค้าอื่นอยู่หรืออยู่ระหว่างรอชำระเงิน ระบบนี้จะเฝ้าอำนวยความสะดวกให้ผู้ลูกค้าสามารถตรวจดูรายการสินค้า เพิ่มสินค้าใหม่ ย้ายสินค้าเดิมออก หรือเปลี่ยนแปลงจำนวนสินค้าตามที่ต้องการ ราบใดที่ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบชำระเงิน กล่าวคือระบบตะกร้าสินค้า (Shopping Chart) ทำหน้าที่รับคำสั่งซื้อจาก Online Catalog แล้วนำมาคำนวณราคาสินค้า รวมค่าขนส่งแล้วส่งต่อไปยังระบบการชำระเงิน วิธีการชำระเงินนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้ขายยอมรับและความสะดวกของผู้ซื้อว่าจะเลือกทำการชำระเงินด้วยวิธีใด โดยที่วิธีการชำระเงินใน E-commerce ในการค้าขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันร้อยละ 70 นิยมใช้วิธีหักบัญชีธนาคาร แต่ในประเภทการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคร้อยละ 65 ของผู้บริโภคนิยมชำระค่าสินค้าด้วยบัตรเครดิต ที่เหลือเป็นการโอนเงินในบัญชี เมื่อผู้ซื้อทำการชำระราคาเรียบร้อยแล้ว ผู้ขายจะจัดส่งสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ตามที่อยู่ที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดส่งสินค้าอาจจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อโดยตรงหรือผู้ขายอาจใช้บริการผ่านการขนส่งสินค้าต่าง ๆ เช่น ไปรษณีย์ รถยนต์ เป็นต้น

การซื้อขายสินค้าผ่านโซเชียลมีเดีย

¹¹ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, “เว็บโฮสติ้ง คือ อะไร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564, จาก

ราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดนิยามความหมายของโซเชียลมีเดียหรือสื่อสังคมซึ่งเป็นศัพท์บัญญัติของคำภาษาอังกฤษว่า Social media ว่าหมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ทำให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่าง ๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก (Face book), ไฮเฟฟ (Hi5), ทวิตเตอร์ (Twitter), วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นต้น¹²

Andreas M.Kaplan และ Michale Haenlein¹³ ผู้เขียนบทความตีพิมพ์ในวารสาร Business Horizons ได้ให้คำจำกัดความของโซเชียลมีเดีย หมายถึง สังคมอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยใช้สื่อต่าง ๆ เป็นตัวแทนในการสนทนา โดยจัดแบ่งโซเชียลมีเดียออกเป็นหลายประเภท ดังจะยกตัวอย่างโซเชียลมีเดียบาง ประเภทที่เป็นที่นิยมและมีการใช้งานสื่อดังกล่าวกันอยู่ปัจจุบัน เช่น

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Publish) เช่น Wikipedia, Blogger เป็นต้น
2. บริการสื่อแลกเปลี่ยน(Media Sharing Services) เช่น YouTube, Flickr, Slide Share
3. เครือข่ายสังคม (Social Networks) เป็นเว็บไซต์ที่ผู้ใช้งานสามารถใช้ในการพูดคุย แบ่งปันประสบการณ์ ภาพถ่าย วิดีโอ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมหรือสิ่งที่ผู้ใช้งานสนใจกับผู้อื่นในเครือข่ายสังคมดังกล่าว ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น Facebook, Myspace, Hi5, LinkedIn, Google+, Instagram เป็นต้น
4. บริการรับ-ส่งข้อความ (SMS/Voice, Instant Messaging) ใช้ในการพูดคุย หรือส่งข้อความสั้น ๆ หรือ แบ่งปันรูปภาพ เอกสารให้กับกลุ่มเพื่อนในเครือข่าย ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น Line, WhatsApp, Skype, ICQ, MSN เป็นต้น
5. Blog Platforms and Communities หรือ บล็อก เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเหมือนการเขียนบันทึกส่วนตัวเพื่อแชร์ให้กับผู้อื่นในเครือข่ายสังคม โดยผู้ที่เข้ามาอ่านข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นต่อท้ายข้อความที่เจ้าของบล็อกเป็นคนเขียน ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น blogger, Wordpress เป็นต้น
6. Micro Media มีลักษณะคล้าย ๆ บล็อก แต่มีการจำกัดจำนวนอักษรในการเขียนข้อความ ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น Twitter, Bleeper เป็นต้น

¹² ราชบัณฑิตยสถาน, “โซเชียลมีเดีย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=4357>

¹³ Andreas M.Kaplan, Michael Henlein, “Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media, Business Horizons,” retrieved on 15 May 2021, from <http://www.sciencedirect.com/article/pii/S0007681309001232>. pages 59-68

เครือข่ายสังคม (Social Networks) เช่น Facebook และ Instagram เป็นเครือข่ายที่นอกจากเอาไว้ใช้ในการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเฉพาะสมาชิกแล้ว ยังนิยมนำมาใช้เพื่อการซื้อขาย สินค้ากันอีกด้วย อาทิเช่น เว็บไซต์ Facebook โดยผู้ใช้บริการต้องเข้าไปสมัครเป็นสมาชิกของ เว็บไซต์ดังกล่าว แล้วจากนั้น ก็ทำการสร้าง Facebook Page คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเราสร้าง Page ขึ้นมาเพื่อให้ลูกค้าหรือผู้ที่สนใจในธุรกิจหรือสินค้าของเราเข้ามากด Like ซึ่งเมื่อลูกค้ากด Like แล้ว ข้อความของเราจะไปปรากฏให้พวกเขาเห็นในหน้า News feed วิธีการหาลูกค้าก็สามารถทำได้จากวิธีการเพิ่มเพื่อน การให้ข้อมูลสินค้าในรูปแบบแชร์รูปภาพ สินค้าและบริการผ่านทางอัลบั้มรูปภาพส่วนตัว ด้านการรับทำสั่งสินค้าจะสามารถรับได้จาก 2 ช่องทาง คือ การโพสต์ข้อความสอบถามข้อมูลสินค้าได้รูปภาพ หรือ สอบถามข้อมูลสินค้าผ่านทางกล่องข้อความ (Imbox) โดยผู้ประกอบการ หรือร้านค้า จะได้รับข้อมูลจาก 2 ช่องทาง คือ ผ่าน ทางอีเมลล์ที่ทำการสมัครกับทาง Facebook กับผ่านทางการแจ้งเตือนข้อความล่าสุดของทางระบบ โดยการยืนยันคำสั่งซื้อนั้นจะเป็นการตอบข้อความกลับลูกค้า ซึ่งจะแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้า ราคา ยอดรวม พร้อมทั้งรายละเอียดการชำระเงินผ่านทางธนาคาร เมื่อลูกค้ามีการชำระเงินตามรายละเอียดการชำระเงินที่ทางร้าน ได้แจ้งเรียบร้อยแล้ว จะทำตอบกลับการชำระเงินผ่านทางกล่องข้อความ (Imbox) พร้อมกับชื่อ สกุล ที่อยู่ในการจัดส่ง ธนาคารที่ทำการโอนเงินค่าสินค้าหรือบริการ และวันเวลาการโอนเงิน โดยทางผู้ประกอบการ หรือร้านค้าต้องทำการตรวจสอบยอดจำนวนเงินเมื่อถูกต้องครบถ้วนจะทำการส่งสินค้าให้กับลูกค้า โดยการจัดส่งนั้นจะเป็นรูปแบบการจัดส่งผ่านไปรษณีย์ หลังจากทำการจัดส่งสินค้าเรียบร้อยแล้วก็จะแจ้งเลขที่ส่งพัสดุสินค้าให้กลับลูกค้า

2.3 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีการแข่งขันทางการค้า

การแข่งขันทางการค้า ถือเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน ในกลุ่มประเทศ ที่เปิดเสรีทางการค้า โดยยึดหลักให้ผู้ประกอบการหลายรายสามารถจำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน ได้ ในราคาและคุณภาพที่แตกต่างกันตามกลไกตลาด อันเป็นวิธีการหนึ่งในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถดำเนินการไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและในขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ ทางการค้า ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ รวมทั้ง เพื่อแสดงความต้องการและบริโภคสินค้าและบริการ ตามความเป็นจริง โดยป้องกันมิให้เกิดการใช้เสรีภาพในการ ด้านการผลิตที่มีมากจนเกินไปจนกลายเป็นการผูกขาด ซึ่งการป้องกัน การผูกขาดในตลาดดังกล่าว มีอยู่สองประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ให้มีผู้ผูกขาดได้ แต่กำกับดูแลไม่ให้ผู้

ผูกขาดใช้อำนาจ ในทางมิชอบ และประการที่สอง ให้มีการกำกับควบคุมผ่านมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และไม่ให้มีการผูกขาดทางการค้า¹⁴

แม้จะมีแนวคิดในการเปิดให้มีการแข่งขันทางการค้า เป็นไปอย่างเสรีก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ ก็ยัง พบปัญหาว่า มีการผูกขาดทางการค้าโดยกลุ่มผู้ประกอบการบางกลุ่ม หลายประเทศที่เป็นรัฐทุนนิยม ที่มีบทบาทมากในตลาดการค้าโลกจึงมีการออกกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้า ขึ้นมาบังคับใช้ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือแม้แต่ในประเทศที่ไม่ได้มีบทบาทมากในตลาดการค้าโลกก็ตาม ก็มีการบัญญัติกฎหมายในลักษณะเดียวกัน เพื่อควบคุมกลไกตลาดในประเทศให้มีความสอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจโลก เช่นนี้ กฎหมายการแข่งขันทางการค้าจึงเป็นกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และต่อพฤติกรรมของผู้ประกอบการต่าง ๆ ไม่ว่าจะขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก เพื่อให้การแข่งขันทางการค้าในระบบตลาดเสรี (Free Market) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า มีลักษณะคาบเกี่ยวกันระหว่างหลักนิติศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์ ดังนั้น การศึกษากฎหมายฉบับนี้ จึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาแนวคิดทั้งในทางนิติศาสตร์และในทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย เช่น คำว่า “การแข่งขัน” ในความหมายทั่วไป หมายถึง การต่อสู้เพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้คนอื่น ๆ หรือฝ่ายตรงข้าม แต่ในความหมายของทางเศรษฐศาสตร์ คำว่า “การแข่งขัน” อาจหมายความรวมถึง การแข่งขันเพื่อให้ได้ลูกค้า ผู้บริโภค หรือได้ส่วนแบ่งในตลาดด้วย¹⁵ จะเห็นได้ว่า หากว่ามีการสนับสนุนให้มีการแข่งขันทางการค้าโดยเสรีมากเท่าไร ผู้บริโภคก็ย่อมได้ประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น

กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า เกิดจากแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นลักษณะของระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน การแข่งขันอย่างเสรีในตลาดก็เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้บริโภค โดยถือเอาผลจากการที่ผู้บริโภคนั้น ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการแข่งขันในตลาดอย่างสมบูรณ์ (Perfect Competition) เป็นข้อสำคัญ อันผลดีต่อการแข่งขันดังกล่าวได้แก่¹⁶

1) ทำให้ทรัพยากรต่าง ๆ ถูกนำไปใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตรงกับปริมาณความต้องการของผู้บริโภค

2) ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการมีมูลค่าต่ำที่สุด เพราะบริษัทต่างก็ต้องพยายามแข่งขันในเชิงราคาขาย ถ้าหากสินค้าหรือบริการมีราคาต่ำกว่าก็จะสามารถดึงดูดผู้บริโภคได้

¹⁴ วรรณวิภากรค์ มานะ โชติพงษ์, “การผูกขาดทางการค้า และกฎหมายแข่งขัน ทางการค้าไทย,” หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, ฉบับที่ 26, น. 1 (ธันวาคม 2554).

¹⁵ รุ่งแสง กฤตยพงษ์, “กฎหมายการผูกขาด,” วารสารอัยการ, ปีที่ 13, ฉบับที่ 152, น. 38 (2533).

¹⁶ เพ็ญอ่าง, น. 38.

มากกว่า แต่ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการแข่งขันกันในตลาด และมีบริษัทเดียวเป็นผู้ผลิตสินค้า (Monopolist) ก็จะไม่มีการพยายามลดต้นทุนสินค้า หรือบริการเกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีความจำเป็นต้องทำการแข่งขันกับบริษัทอื่น

3) ทำให้ผู้ผลิตสินค้าพยายามที่จะคิดค้นวิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาคุณค่าของสินค้าให้ดีกว่าคู่แข่งรายอื่น ๆ

นอกจากนี้ ความสำคัญของการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมอีกประการหนึ่งคือ เป็นกลไกในการคัดเลือกหน่วยธุรกิจที่มีประสิทธิภาพโดยอัตโนมัติ ดังนั้น จึงต้องมีการตรากฎหมายที่มีแนวคิดเพื่อให้เกิดการรับรองการแข่งขันทางการค้าโดยเสรี (Free Competition) และป้องกันการกระทำต่าง ๆ ที่อาจจะทำให้เกิดการกีดกันทางการค้า หรือมีการแข่งขันทางการค้าน้อยลง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค จึงได้มีการออกกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมผู้ประกอบการ โดยในแต่ละประเทศก็จะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น Competition Law, Anti-Trust Law, Monopoly Law เป็นต้น¹⁷ โดยกฎหมายเหล่านี้จะเป็นตัวที่เข้ามาควบคุมดูแลการแข่งขันทางการค้าที่เสรี เพื่อไม่ให้เกิดการทำลายเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่ภาวะการลดการแข่งขันหรือก่อให้เกิดการผูกขาดในตลาด นอกจากนี้ ยังใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการให้อยู่ร่วมกันได้โดยที่ไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันแบบเอาัดเอาเปรียบและทำให้มีแข่งขันกันได้อย่างเสรีในตลาด จะเห็นได้ว่า กฎหมายแข่งขันทางการค้าเกิดจากแนวคิดที่เชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่มีการแข่งขัน ดังนั้น กฎหมายแข่งขันทางการค้า จึงต้องทำหน้าที่เสมือนหนึ่งว่าเป็นตัวประกันทางการค้าให้กับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น สามารถดำรงอยู่ได้นั่นเอง¹⁸

ที่มาและลักษณะสำคัญของกฎหมาย

กฎหมายแข่งขันทางการค้า ในประเทศไทยได้แฝงตัวอยู่ในแนวคิดของการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีจุดเริ่มต้น เริ่มจากช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ.2480 เพื่อคุ้มครองประชาชนให้สามารถซื้อสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันเพื่ออุปโภคบริโภคได้ ซึ่งเนื้อหาของกฎหมายมีลักษณะจำกัด เป็นการบังคับใช้เฉพาะในสภาวะการณ์ที่ประเทศกำลังฟื้นฟูภายหลังสงครามเท่านั้น ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงเป็น พระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ.2590 ซึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปและให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ในการกำหนดอัตราสูงสุดของราคาสินค้า แต่การแก้ปัญหาราคาสินค้า

¹⁷ วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ทฤษฎีแนวความคิดและปัญหา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลปกครอง, 2542), น. 3.

¹⁸ จันท์ทอง เจริญศิริชัยยศ, “สภาพตลาดในประเทศไทยกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. 28.

ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จทำให้มีการพัฒนากฎหมายป้องกันการค้ากำไรเกินควรดังกล่าว มาเป็นพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.2522 เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการสร้างอำนาจผูกขาดสินค้า เช่น การจำกัดปริมาณสินค้าจนทำให้ เกิดภาวะสินค้าขาดแคลนแล้วกำหนดราคาสินค้าให้สูงขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้มีกระแสที่เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายการแข่งขันทางการค้าออกมาหลายเรื่อง เช่น การที่ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์รายใหญ่บางรายกีดกัน ผู้ประกอบการรายอื่นไม่ให้มีการนำเขารถยนต์ยี่ห้ออื่นเข้ามาจำหน่าย ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการใช้อำนาจผูกขาดในตลาด จึงได้มีการร่างกฎหมายการแข่งขันทางการค้าขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติเห็นชอบให้ผ่านร่างกฎหมายการแข่งขันทางการค้าฉบับนี้และเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาผ่านออกมาเป็น “พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542” และประกาศบังคับใช้ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เว้นแต่ในส่วนที่เป็นกิจการทางการเงินให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการร่วมกัน

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่ออย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและต่อพฤติกรรมของผู้ประกอบการต่าง ๆ ไม่ว่าจะขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก โดยหลักการทั่วไปแล้วสิ่งที่กฎหมายต้องการจะคุ้มครอง คือ กระบวนการแข่งขันในตลาด โดยเชื่อว่าหากตลาดมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมแล้ว จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งความสำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า มีดังต่อไปนี้¹⁹

1) เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองการแข่งขันในตลาดจะทำการปกป้องให้มีการแข่งขันอย่างเสรีเกิดขึ้นโดยใช้อำนาจทางกฎหมายในการใช้บังคับพฤติกรรมของผู้ประกอบการให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์และเสรี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายจึงประกอบด้วยมาตรการที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก มาตรการควบคุมการทำสัญญาในการรวมตัวเพื่อใช้ข้อจำกัดทางการค้าและประการที่สอง มาตรการป้องกันหรือควบคุมการผูกขาด การรวมตัวเพื่อผูกขาดหรือความพยายามที่จะผูกขาด

2) เป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคโดยการป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการหรือจากข้อตกลงใด ๆ ในอันที่จะเป็นการจำกัดการแข่งขัน

3) เป็นกฎหมายที่มุ่งป้องกันมิให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กถูกจำกัดให้หมดสิ้นไปจากตลาดโดยผู้ประกอบการขนาดใหญ่ โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานของรัฐขึ้น เพื่อเป็น

¹⁹ รุ่งแสง กฤตยพงศ์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 15*, น. 38.

คณะกรรมการในการที่จะอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็กให้สามารถต่อสู้กับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ได้

4) เป็นกฎหมายที่มุ่งรักษาและส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้บริโภค เพราะกฎหมายนี้จะทำให้เกิดการแข่งขันในตลาด จึงทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกสินค้าได้จากผู้ประกอบการหลาย ๆ ราย ทำให้สินค้าราคาถูกลง ส่งผลให้ให้การครองชีพของผู้บริโภคดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้สู่ประชาชนอีกด้วย แต่ถ้าตลาดมีการผูกขาดเกิดขึ้นก็จะทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงเพราะผู้ประกอบการที่ผูกขาดย่อมมีอำนาจต่อรองสูงกว่าผู้บริโภคและสามารถกำหนดราคาสินค้าให้สูงสุดได้ เนื่องจากไม่มีคู่แข่งในตลาด

ดังนั้น กฎหมายการแข่งขันทางการค้า จึงเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรี²⁰ รวมทั้งเป็นการแสดงออกถึงนโยบายการค้าของรัฐได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หากว่ารัฐมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่เหมาะสมก็จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของรัฐ มีความเป็นเสรีและมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวหากไม่ได้รับการควบคุมที่เหมาะสมก็จะส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของประชาชน อันทำให้ไปกระทบต่อความมั่นคงของรัฐได้ รัฐจึงจำเป็นต้องมีบทบาทแทรกแซงด้วยการใช้กลไกทางกฎหมายในการกำหนดมาตรการ ซึ่งการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ รัฐจะต้องพิจารณาถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจกับกฎหมายให้เป็นไปในทิศทางที่จะไม่ทำให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อนรวมถึงให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งการที่รัฐต้องเข้ามาจัดระเบียบทางเศรษฐกิจเพื่อให้เป็นระบบและมีแบบแผนที่ชัดเจนก็เพื่อรักษาผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการแทรกแซงของรัฐดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะของการจำกัดเสรีภาพในการทำสัญญา หรือจำกัดขอบเขตของการแสดงเจตนาโดยเสรีของผู้ร่วมทำสัญญา โดยรัฐจะนำระเบียบที่กำหนดขึ้นมาบังคับใช้แทนการจัดระเบียบของเอกชนที่ดำเนินการไปเองด้วยความสมัครใจ ซึ่งรัฐจะนำมาใช้แทนที่ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ อย่งไรก็ดี ระเบียบดังกล่าว จะต้องมึลักษณะทั่วไปคือ ใช้บังคับกับทุกคนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกันทุกฝ่าย

แม้ว่า การแข่งขันโดยเสรีในตลาดเป็นเรื่องที่ดี แต่ถ้าหากปล่อยให้มีการแข่งขันโดยปราศจากการควบคุมแล้วนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้ประกอบการที่มีธุรกิจขนาดใหญ่สามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้โดยไม่มีขอบเขต อันจะไปกระทบต่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและผู้ประกอบการรายย่อยได้ กล่าวคือ เมื่อประชาชนหรือผู้ประกอบการรายย่อยตกอยู่ในภาวะจำยอม

²⁰ จันทรทอง เจริญศิริชัยยศ, *อ่างแล้ว เศรษฐกิจที่ 18*, น. 28.

ให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ควบคุมกลไกตลาดก็จะก่อให้เกิดระบบตลาดผูกขาดหรือเกิดการจำกัดการแข่งขันทางการค้ามากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อใช้ควบคุมดูแลให้การแข่งขันในตลาดเสรีไม่ไปทำลายระบบ เศรษฐกิจได้ ซึ่งแนวทางในการจัดการปัญหาการแข่งขันทางการค้า ที่ไม่เป็นธรรม และการมีอำนาจเหนือตลาดนี้ รัฐสามารถทำการควบคุมได้ 3 แนวทาง คือ²¹

1) การพยายามป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาด หรือสร้างอำนาจเหนือตลาดขึ้น โดยการควบคุมผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มว่าจะกลายเป็นผู้ผูกขาดในตลาดอย่างเข้มงวด

2) การกำจัดผู้มีอำนาจผูกขาดโดยการลดอำนาจของผู้ประกอบการลง เพื่อไม่ให้หมดความสามารถในการกระทำการผูกขาดอีกต่อไป

3) การยอมรับถึงการผูกขาดหรืออำนาจเหนือตลาดของผู้ประกอบการ แต่รัฐจะทำการควบคุมการใช้อำนาจนั้นมิให้มีการใช้อำนาจโดยมิชอบอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมได้

ดังนั้น การที่แต่ละรัฐจะใช้แนวทางใดในการควบคุมขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของรัฐนั้น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา เลือกใช้แนวทางที่หนึ่งเพราะเป็นประเทศที่มีตลาดสินค้าและบริการขนาดใหญ่มาก จึงต้องมีมาตรการเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าที่เข้มงวด ส่วนประเทศที่มีสภาพของตลาดสินค้าและบริการขนาดเล็กจะใช้หลักควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดไม่ให้ใช้อำนาจในทางที่มีมิชอบอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนในระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.3.2 หลักการคุ้มครองผู้บริโภค

ในอดีตสังคมมนุษย์ยังไม่เจริญเติบโตดังเช่นปัจจุบัน การบริโภคสินค้าในยุคนั้นมีลักษณะเป็นการผลิตเพื่อใช้สอยเองหรือใช้ในครัวเรือน หากมีผลผลิตส่วนเกินจากการบริโภคแล้วจึงจะนำมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (Barter System) ในยุคนั้นยังไม่มีการซื้อขายสินค้า ปัญหาในเรื่องการเข้าถึงคุณภาพของสินค้าหรือราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานหรือมีความบกพร่อง จึงยังไม่เกิดขึ้น

ก่อนที่จะมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) สินค้าที่มนุษย์ทำการผลิตขึ้นมาจะเป็นการผลิตโดยวิธีทางธรรมชาติเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม อาหาร หรือยารักษาโรคก็จะใช้วิธีทางธรรมชาติเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม อาหาร หรือ ยารักษาโรคก็จะใช้วิธีการที่ทุกคนรู้จัก แต่ต่อมาสังคมจะมีการพัฒนาที่มีการแบ่งแยกงานกันทำ (Division of Labor) ผู้ที่มีฝีมือดีก็จะพัฒนาการผลิตของตนเพื่อขายให้แก่ผู้อื่น แต่ทุกคนก็จะรู้ว่าสิ่งที่ทำขึ้นนั้นได้กระทำโดยใช้กรรมวิธีแบบใด ในขณะนั้น ความรู้ของผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคจึงมีความเท่าเทียมกัน

²¹ สุธีร์ สุกนิตย์, “การชี้มาตรการทางกฎหมายควบคุมพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาด,” วารสาร นิติศาสตร์, ปีที่ 21, ฉบับที่ 4, น. 508(2536).

จะต่างกันที่ฝีมือการผลิตเท่านั้น ต่อมาในปี ค.ศ.1776 ได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยมีการนำเครื่องจักรไอน้ำมาใช้ใน อุตสาหกรรมการผลิต ทำให้มนุษย์สามารถผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นจากยุคก่อนหลายเท่าตัว ผู้ประกอบ ธุรกิจมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น เพื่อความมั่นคงทางการเงินการค้าของตนเอง การตลาดได้ขยายตัวเติบโตกว่าในช่วงก่อนที่จะมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมอย่างมากทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม หรือระบบการค้าเสรี (Laissez Faire) ได้รับความนิยม²²

เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนไป จึงส่งผลให้หลักกฎหมายเกิดการพัฒนากล่าวคือ ในระหว่างศตวรรษที่ 19 ถึง 20 มีการจัดทำประมวลกฎหมายขึ้นในหลายประเทศ เช่นประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ค.ศ.1804 ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ค.ศ.1986 หลักกฎหมายในขณะนั้น ได้ยึดหลักปัจเจกชนนิยมและหลักเศรษฐกิจเสรีเป็นพื้นฐานในการจัดทำ ในระหว่างศตวรรษที่ 19 ถึง 20 สังคมที่พัฒนาแล้วยอมรับหลักกฎหมายในเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคล (Freedom of Contract) อันเป็นไปตามแนวคิดปัจเจกชนนิยมที่เห็นว่า ทุกคนมีอิสระที่จะกระทำการใดเพื่อตนเองและทุกคนต่างมีความเสมอภาคกันในฐานะและความรู้ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญา หากทำสัญญาเช่นใดก็ต้องการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาที่ทำกันเสมอ เรียกว่า “หลักความศักดิ์สิทธิ์ของสัญญา” (Sanctity of Contract) ดังนั้นทุกคนจึงต่างมีหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ดังจะเห็นได้จากหลักกฎหมายซื้อขายที่มีหลักว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor หรือ Let the Buyer Beware)²³ กล่าวคือหากมีความเสียหายอย่างใด ๆ ในทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้น ความเสียหายนั้นตกเป็นของผู้ซื้อ ดังนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่ระมัดระวัง ตรวจสอบสินค้าตามควรขณะรับมอบสินค้า หากปรากฏภายหลังว่ามีข้อบกพร่องใด ผู้ซื้อก็ต้องรับความเสียหายไปโดยเรียกเรื่องเอาจากผู้ขายไม่ได้ ซึ่งเท่ากับมองว่าผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะและความรู้ความสามารถเท่ากันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะสภาพสังคมในขณะนั้นยังไม่ปรากฏข้อแตกต่างทั้งทางเศรษฐกิจและความรู้ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจมีฐานะและความรู้ ความสามารถเท่ากัน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะสภาพสังคมในขณะนั้นยังไม่ปรากฏข้อแตกต่างทั้ง ทางเศรษฐกิจและความรู้ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภคเท่าที่ควร

ในระยะต่อมา สภาพทางเศรษฐกิจและวิทยาการต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นจากเดิม เนื่องจากระบบเศรษฐกิจเสรีดั้งเดิม (Classic Capitalism) เริ่มปรากฏข้อบกพร่องขึ้น กิจการค้าขายเล็ก ๆ ถูกบีบให้ต้องพ่ายแพ้และเลิกกิจการไป เนื่องจากรัฐปล่อยให้มีการแข่งขันกันทางธุรกิจโดยไม่มีการควบคุมนั้นจนมีแนวโน้มที่จะเกิดการผูกขาดทางการค้า (Monopoly) และอาจมีการตั้งราคาเอา

²² ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์, กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), น. 12-13.

²³ ขวัญชัย สันตสว่าง, กฎหมายป้องกันการผูกขาดทางเศรษฐกิจและการคุ้มครองผู้บริโภค, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, 2549), น. 1-2.

เปรียบผู้บริโภค ซึ่งในระยะเวลาตัวเองแนวความคิดด้านสวัสดิการสังคม (Social Welfare) จึงเริ่มได้รับความนิยมนมากขึ้น โดยแนวความคิดนี้เห็นว่า รัฐสมควรมีบทบาทในการดูแลคุ้มครองประชาชน (Paternalism) จนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีกฎหมายควบคุมการแข่งขันทางการค้าให้เป็นไปอย่างเป็นธรรม (Fair Competition) เกิดขึ้นตามแนวความคิดระบบเศรษฐกิจเสรีแบบใหม่ (Modern Capitalism)

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคจึงเกิดจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เกิดช่องว่างขึ้นไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคได้ หลักที่ว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor หรือ Let the Buyer Beware) อันเป็นหลักกฎหมายโรมันแต่เดิมที่ยึดถือกันในหลายประเทศเกิดความขัดแย้งกับทฤษฎีกฎหมายพื้นฐานที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความรู้ความสามารถและมีอิสระเท่าเทียมกัน ที่จะตกลงให้มีนิติสัมพันธ์กันเช่นใดก็ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องด้วยรูปแบบการผลิตสินค้าต่าง ๆ เป็นไปในเชิงอุตสาหกรรมมีการผลิตสินค้าจำนวนมาก (Mass Production) ทำให้เกิดปัญหาตามมาว่า จะยึดถือหลักที่ว่าทุกคนเท่าเทียมกันหรือไม่ เพราะความจริงแล้วผู้บริโภคไม่ได้รู้ถึงส่วนผสมหรือวิธีการผลิตของผู้ประกอบการ ทั้งผู้ผลิตก็ไม่ได้จำกัดการขายสินค้าของตนมีการกระจายสินค้าไปยังที่ต่าง ๆ จากการค้าขายระหว่างรัฐต่อรัฐ เมืองต่อเมือง จนในที่สุดผู้ขายกับผู้ซื้อซึ่งไม่ใช่ผู้ซื้อไปใช้จริง ๆ อาจไม่เคยพบกันเลย นอกจากนี้ยังมีเรื่องของหลักความรับผิดชอบตามความสัมพันธ์ในสัญญา (Privity Rule) ว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญาคือผู้ซื้อผู้ขายในสัญญาเท่านั้น ที่มีสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อกันถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าตามสัญญาดังกล่าว หากผู้ที่ได้รับความเสียหายมิใช่คู่สัญญา ก็จะไม่มิตสิทธิเรียกร้องให้ผู้ซื้ออีกฝ่ายรับผิดชอบได้ ดังนั้นความเป็นไปได้ของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญาก็ย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วยทำให้รัฐซึ่งเล็งเห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันจึงต้องออกมาดำเนินการจัดระเบียบให้กับสังคมให้มีความยุติธรรมแก่ผู้บริโภค โดยการออกกฎหมาย เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคควรจะได้รับให้เพิ่มเติมมากขึ้นจากหลักในการทำนิติกรรมสัญญาทั่วไปเกิดเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคขึ้น

ต่อมาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไม่ได้หยุดอยู่ที่กระบวนการในการผลิตสินค้าเท่านั้น แต่ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อใช้ในการทำธุรกรรมซื้อขายให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น โดยที่ผู้ซื้อผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบหน้าตากันมาก่อนหรือได้มีการตรวจสอบสินค้านั้นก่อนที่ตนจะได้ตัดสินใจซื้อแต่อย่างใด โดยที่ผู้ขายจะได้ทำการเสนอข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าในรูปแบบของตัวอักษรภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าโดยทำการพิจารณาข้อมูลราคาและทำคำสั่งซื้อได้ด้วยตนเองจากในเว็บไซต์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ในทันที ไม่ต้องเสียเวลาออกไปเดินเลือกซื้อสินค้าแบบเดิม ๆ

อีกต่อไป อย่างไรก็ตามการซื้อขายผ่านช่องทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแม้ว่าจะมีความสะดวก รวดเร็ว แต่ก็พบปัญหามากมายที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภค อาทิเช่น ได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่ได้โฆษณาไว้ ได้รับสินค้าชำรุดบกพร่อง หรือชำระค่าสินค้าแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้าแต่อย่างใด จึงได้เกิดทฤษฎีที่พยายามจะแสวงหาการเยียวยาอันเนื่องมาจากอำนาจต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคและพยายามปรับพันธะกรณีทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า และเกิดการพัฒนาลิทธิพิเศษทางกฎหมายในการปฏิเสธความผูกพันตามสัญญาได้โดยอิสระใจของผู้บริโภคโดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลอันสมควรรองรับ (Right of revocation, cancellation right, withdrawal right หรือ cooling –off period)²⁴ รวมทั้งการกำหนดหน้าที่ก่อน สัญญาให้แก่ผู้ประกอบการต้องกระทำเพื่อให้การทำสัญญาเป็นไปโดยสุจริตและเป็นธรรม ทั้งนี้ในต่างประเทศรัฐยังได้ออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเพิ่มบทบาท การดำเนินการต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองให้มากขึ้น อีกทั้งยังให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริโภคเพิ่มเติม นอกเหนือจากสิทธิพื้นฐานตามปกติธรรมดาและกำหนดหน้าที่เพิ่มเติมให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องปฏิบัติตาม

โดยทฤษฎีแล้วการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น อาจกระทำได้หลายทาง นอกเหนือไปจาก มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและเยียวยาความเสียหาย ซึ่งหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ แล้ว การกระตุ้นให้ผู้บริโภคเองมีความตื่นตัวในการจะป้องกันส่วนได้ส่วนเสียของตนด้วยวิธีการ เผยแพร่ความรู้ หรือโดยรวมตัวกันเข้าเป็นสมาคม มีบริการด้านข่าวสารสารสนเทศ มีบัญชีราคา สินค้าที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรมที่สุด สินค้าที่มีความปลอดภัยในการบริโภค รวมถึงลดถึง สินค้าที่เป็นอันตราย ซึ่งช่วยในการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปได้อย่างดียิ่งขึ้น ในต่างประเทศมีความตื่นตัวในการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่ รัฐบาล ผู้ผลิต และผู้บริโภคด้วยกันเอง หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคมีมากมาย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงมี ปัญหาในการดำเนินงานและวิธีการที่จะทำการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมบูรณ์เต็มรูปแบบยังคงมีอยู่ เช่น ทศนคติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคที่มีต่อผู้ประกอบการ รูปแบบหรือวิธีการพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยในสินค้าและบริการจากสารพิษหรือสินค้าอันตราย หรือไม่ปลอดภัย รวมถึง รูปแบบหรือวิธีการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่²⁵

²⁴ David Bainbridge, *Introduction to Computer law*, 5 th ed. (PEARSON Longman, 2004), pp. 318-322.

²⁵ สุขุม สุภนิษฐ์, *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*, พิมพ์ครั้งที่ 8 (สำนักงานพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย: ม.ป.พ, 2557), น. 9-10.

1) การป้องกันความเสียหาย โดยกฎหมายกำหนดให้รัฐมีอำนาจควบคุมกำกับให้เกิดความปลอดภัยหรือเกิดความเป็นธรรม

2) การเยียวยาชดใช้หากเกิดความเสียหาย โดยจัดตั้งองค์กรของรัฐหรือของเอกชน เช่น สมาคมผู้บริโภค ให้ดำเนินการฟ้องร้องคดีเพื่อผู้บริโภค ซึ่งอาจมีวิธีการพิจารณาเป็นพิเศษหรือไม่ก็สุดแล้วแต่นโยบายและระบบกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ในบางประเทศอาจกำหนดวิธีการพิเศษเพื่อให้เกิดความสะดวกและไม่สิ้นเปลือง เช่น การฟ้องคดีโดยผู้เสียหายบางคนแต่อาจมีผลถึงผู้บริโภคคนอื่น ๆ ที่เสียหายในลักษณะเดียวกันได้ เรียกว่า Class Action เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าวิธีการคุ้มครองผู้บริโภคโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ของประเทศโดยอ้อมต้องอาศัยหลักเศรษฐศาสตร์และสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นเป็นเกณฑ์ในการดำเนินวิธีการ วิธีการที่ใช้อยู่ในประเทศหนึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับสถานะของอีกประเทศหนึ่งก็ได้

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจอย่างมากในมิติใหม่ของยุคการค้าเสรีในเวทีโลก การวางแผนธุรกิจ หรือประกอบธุรกิจ หากไม่คำนึงถึงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว การดำเนินธุรกิจอาจประสบปัญหาอุปสรรคได้ในอนาคต การเรียนรู้และมีความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจภายในประเทศหรือประกอบธุรกิจต่างประเทศ

2.3.3 ทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

ทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) คือหลักการบริหาร (Administrative) หรือแนวทางที่พึงประสงค์ เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานใช้สำหรับกำหนดแนวทางและการประพฤติปฏิบัติในการทำงาน อย่างไรก็ดี หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนี้ ก็ปรากฏลักษณะเฉพาะซึ่งต่างจากหลักการบริหารโดยทั่วไปในสาระสำคัญ นั่นคือเป็นหลักการที่มุ่งเน้นปรับใช้กับองค์กรหรือหน่วยงานที่มีบทบาทใน “พื้นที่สาธารณะ” (public sphere) ซึ่งหมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานที่มีกระบวนการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการ หรือผลผลิตและผลลัพธ์ในการดำเนินงาน มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม อาจกล่าวได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงเป็นการผสมผสานคุณค่าหลัก (core values) สองด้านเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ คุณค่าในทางการบริหาร และคุณค่าในทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีสาระสำคัญ ได้แก่

1. คุณค่าในทางการบริหาร (Administrative Values) หมายถึง การมีระบบบริหารที่มีสมรรถนะสูง (high competency) มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประสิทธิภาพ (economy and efficiency) และมีประสิทธิผลหรือสามารถบรรลุซึ่งผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของ องค์กร

2. คุณค่าในทางการเมือง (Political Values) หมายถึง การมีระบบบริหารที่รับผิดชอบ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Responsiveness and Accountability) ทั้งนี้ โดยมีกระบวนการบริหารงานที่โปร่งใส (Transparency) และมีเป้าหมายสำคัญคือมุ่งประโยชน์สุขของประชาชน

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง การบริหารงานที่มีเป้าหมายสำคัญการมุ่งประโยชน์สุขรับฝิดชอบ และสนองตอบต่อความต้องการของ ประชาชนเป็นการส่วนรวมภายใต้ระบบบริหารที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันก็ต้องมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร²⁶ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั่นเอง

การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเชื่อว่าสาเหตุสำคัญมาจากความบกพร่อง อ่อนแอ หย่อนประสิทธิภาพของกลไก ด้านการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชน จึงต้องวางรากฐานในการบริหารราชการแนวใหม่ไปพร้อมกับ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาคเอกชน และยังมีการกล่าวถึงคำว่า “Good Governance” ในความหมายแบบเดียวกันด้วย

ทั้งนี้ ได้มีการนิยามคำว่า “Good Governance” กันไปหลากหลาย เช่น การบริหาร การปกครองที่ดี ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐแห่งชาติ สุประศาสนการ ดังนั้น เพื่อให้ทางราชการได้คำว่า “Good Governance” ไปในทางเดียวกัน ราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดให้แปลว่า “การปกครองที่ดี” ซึ่งสรุปความหมายในทางรัฐศาสตร์ หมายถึง การบริหารงานโดยประชารัฐที่มีการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเป็นพหุภาคี และประสานการสนับสนุน ซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อตอบสนองความต้องการและปัญหาของประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบ ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม

ต่อมามีการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี” เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มี มติเห็นชอบเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 กับวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี และได้กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 ทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติ และต้องมีการรายงานผลการปฏิบัติตามระเบียบในรอบปี ซึ่งได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เพื่อยกเลิก

²⁶ อัจฉรา หล่อตระกูล, “หลักพุทธธรรมกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี BUDDHISM AND GOOD GOVERNANCE,” วารสาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ 6, ฉบับที่ 3, (กรกฎาคม-กันยายน 2560).

ระเบียบฯ ฉบับนี้ไป ระยะเวลาหลังภาครัฐและในระบบราชการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เนื่องจากมีการออก พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” และมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อขยายความวิธีการปฏิบัติการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี²⁷

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2562 กำหนดให้ส่วนราชการปรับปรุงการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทแผนการปฏิรูปประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้การปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกันต้องกระทำโดยใช้ แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

ดังนั้น การนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) มาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานทางปกครองจะทำให้หน่วยงานทางปกครองสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ และยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารหน่วยงานทางปกครอง เพราะการสร้างหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เกิดขึ้นในหน่วยงานนั้นเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน การปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครองนั้นจะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

ในบทต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะทำการศึกษาทั้งในส่วนของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศที่น่าสนใจ

²⁷ กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, “คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2021/3/25178_2_1616495405_583.pdf.

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

ปัจจุบัน แม้ประเทศต่าง ๆ จะมีมาตรการทางกฎหมายออกมาเพื่อควบคุมเกี่ยวกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์ แต่เนื่องจากการที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมากทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยง่ายและรวดเร็ว ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดืมแอลกอฮอล์ก็เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ได้ใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นช่องทางทางการตลาดในการสื่อสารและส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าได้โดยง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยปัจจุบันแม้จะมีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการห้ามขายเครื่องดืมแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ออกมาเพื่อควบคุมเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วก็ตาม แต่ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดืมแอลกอฮอล์ก็ยังคงมีการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ตลอดมาเสมือนหนึ่งว่าไม่มีเคยประกาศดังกล่าวออกมาใช้บังคับ โดยสามารถพบเห็นการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ได้โดยทั่วไปบนโลกอินเทอร์เน็ต หลายแพลตฟอร์มไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์ (website) เฟซบุ๊ก (facebook) อินสตาแกรม (instagram) ไลน์ (line) เป็นต้น ซึ่งประกาศดังกล่าว นอกจากจะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดืมแอลกอฮอล์ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามแล้วประกาศดังกล่าวก็ยังไม่สอดคล้องกับหลักการค้าเสรีที่รัฐได้พยายามส่งเสริมให้มีการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีเพื่อส่งเสริมให้ประเทศมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงที่รัฐได้มีการส่งเสริมเทคโนโลยีในยุคของรัฐบาลดิจิทัลอีกด้วย ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ทราบถึงว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของต่างประเทศนั้นมีอยู่อย่างไร ข้อดีและข้อเสีย น่าสนใจอย่างไร เพื่อจะสามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยให้ครอบคลุม มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในต่างประเทศ

3.1.1 เครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับใช้บังคับในการควบคุม การจำหน่าย การจัดหา การออกใบอนุญาต และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับประชาชนเช่นกัน โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นกฎหมายที่แต่ละรัฐบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเอง ซึ่งพบว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีหลักเกณฑ์และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายคลึงกัน เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจแอลกอฮอล์จะต้องมีใบอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีประเภทของการอนุญาต สถานที่ วันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคล บทบัญญัติดังกล่าวจะมีแตกต่างกันบ้างก็แต่เพียงในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น อัตราค่าปรับ เวลาเปิด-ปิดของสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น จากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องมีการควบคุมเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์²⁸ สรุปได้ดังนี้

การขอใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครือรัฐออสเตรเลียนมีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เว้นแต่จะได้รับการอนุญาต โดยได้มีการแยกประเภทของใบอนุญาตการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Licence) การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Permit) การยกเว้นให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกรณีพิเศษ (General Liquor Exemption) เพื่อใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากมีการฝ่าฝืนจะมีโทษปรับ โดยสามารถจำแนกประเภทของใบอนุญาตและการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ดังนี้

1) ประเภทของใบอนุญาต (Liquor Licence) มีดังนี้

General licence คือ ใบอนุญาตที่ให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระหว่างเวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในใบอนุญาตเพื่อการจำหน่าย การบริโภคและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใด ๆ ในสถานที่อยู่อาศัยที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

โดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทนี้ ผู้ได้รับใบอนุญาตจะสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะในระหว่างเวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ใน

²⁸ เศรษฐ รัชดาพรธรรมาธิกุล, และวรรณมา บุญศรีเมือง, “การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันแก้ไขเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา,” (2548), น. 102-115.

ใบอนุญาตเพื่อการจำหน่าย การบริโภคและการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใด ๆ ในสถานที่อยู่อาศัยที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

On-Licence คือ ใบอนุญาตที่ให้อำนาจในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลาและวันที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเพื่อบริโภคในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ใบอนุญาตประเภทนี้ เป็นใบอนุญาตที่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้ในระหว่างเวลาและวันที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเพื่อใช้บริโภคในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น ผู้บริโภคไม่สามารถนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปบริโภคในสถานที่อื่นได้

Off-Licence คือ ใบอนุญาตที่ให้อำนาจในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาและวันที่กำหนดในใบอนุญาต เพื่อการบริโภคนอกสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ใบอนุญาตประเภทนี้ เป็นใบอนุญาตที่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้ในเวลาและวันที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปบริโภคยังสถานที่อื่นนอกจากสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

Club Licence คือ ใบอนุญาตที่ให้อำนาจในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา และ ณ สโมสรที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเพื่อนสมาชิกตามทีระบุไว้ในใบอนุญาต เพื่อการบริโภคทั้งในและนอกสถานที่

ใบอนุญาตประเภทนี้ เป็นใบอนุญาตที่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้ในระหว่างเวลาและสถานที่ซึ่งเป็นสโมสรที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยสามารถจำหน่ายให้แก่สมาชิกและเพื่อนสมาชิกได้ตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำไปบริโภคได้ทั้งในและนอกสถานที่

Special Licence คือ ใบอนุญาตประเภทที่ให้อำนาจในการจำหน่ายเครื่องดื่มในเวลาและสถานที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในใบอนุญาต

ใบอนุญาตประเภทนี้ เป็นใบอนุญาตที่ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้ในระหว่างเวลาและสถานที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาตจึงไม่สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แตกต่างไปจากเวลาและสถานที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ได้

2) ประเภทของการอนุญาต (Liquor Permit)

Out-of-hours Permit คือ การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาต ระหว่างเวลาหลังจากเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตตามวันที่อนุญาตไว้

การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ประเภทนี้ เป็นการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาต โดยสามารถจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ได้ในระหว่างเวลาหลังจากเวลาที่กำหนดในใบอนุญาตตามวันที่ได้รับการอนุญาตไว้

On-Permit คือ การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลง เพื่อการบริโภคในสถานที่ในเวลาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่อนุญาต

การอนุญาตตามประเภทของการอนุญาตประเภทนี้ เป็นการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค สำหรับการบริโภคในสถานที่และในเวลาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

Off-Permit คือ การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลง เพื่อการบริโภคนอกสถานที่ในเวลาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่อนุญาต

การอนุญาตตามประเภทของการอนุญาตประเภทนี้ เป็นการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค สำหรับการบริโภคนอกสถานที่และในเวลาใด ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

Special Permit คือ การอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลง เพื่อการบริโภคนอกสถานที่ในระหว่างเวลาที่กำหนดตามเงื่อนไขที่อนุญาต

การอนุญาตตามประเภทของการอนุญาตประเภทนี้ เป็นการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค สำหรับการบริโภคนอกสถานที่ในระหว่างระยะเวลาที่กำหนดตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตไว้

การควบคุมสถานที่ วันและเวลาจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

ในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ของเครือรัฐออสเตรเลียได้มีการกำหนดสถานที่ที่ผู้ประกอบการจะต้องขอใบอนุญาตหรือต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ วันและเวลาที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ไว้ดังนี้

1) การควบคุมสถานที่จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ประเภทของสถานที่ที่ต้องขอใบอนุญาต หรือต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ สรุปได้ดังนี้

(1) โรงแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง ที่ต้องการจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคในสถานที่นั้น ต้องขอใบอนุญาตเพื่อจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(2) บ้านพักอาศัย ที่จำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ต้องขอใบอนุญาตเพื่อจำหน่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(3) สโมสรที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ลูกค้าเพื่อบริโภคจะได้รับอนุญาตให้ขายตามเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต ยกเว้น วันอาทิตย์ วัน Good Friday วัน Christmas และวันส่งท้ายปีเก่าที่จะมีการกำหนดเวลาที่แตกต่างออกไปจากในใบอนุญาต

(4) ร้านค้าปลีกที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการค้าปลีกจะได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาที่ได้รับอนุญาต ยกเว้น ในวัน Good Friday วัน Christmas ที่เวลาจะเปลี่ยนแปลงไป

(5) ร้านค้าส่งที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการค้าส่งจะได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาที่ได้รับอนุญาตและสามารถจำหน่ายหรือจัดหาตัวอย่างเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภค แต่ในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ค้าส่งนั้นจะต้องมีปริมาณไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(6) ผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคจะได้รับอนุญาตให้จำหน่ายตรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ในเวลาใด ๆ ก็ได้

(7) การขายตรง สำหรับใบอนุญาตให้ขายตรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใด ๆ ก็ได้ แต่ในการส่งสินค้าจะต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนดโดยห้ามส่งสินค้าในวัน Good Friday วัน Christmas

2) กำหนดวันและเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นอกจากจะมีบทบัญญัติสถานที่ที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องขอใบอนุญาตหรือต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว เครือรัฐออสเตรเลียยังมีบทบัญญัติห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาที่กำหนดด้วย เช่น วัน Good Friday วัน Christmas ระหว่างเวลา 08.00 น. ถึงเวลา 21.00 น. แต่อย่างไรก็ดี ก็มีข้อยกเว้น ให้ผู้ค้าส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่ซื้อไปเพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่ได้รับใบอนุญาตแบบ Off-License ได้

การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องขอใบอนุญาตหรือต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันและเวลาที่กำหนดแล้ว เครือรัฐออสเตรเลียยังมีบทบัญญัติในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลเหล่านี้ด้วย คือ

1) ผู้ที่เมาสุรา ตัวอย่างเช่น Sec.78-79 Liquor and Accommodation Act 1990 ของรัฐ Tasmania และ Part 6, Division 8, Liquor Licensing Act 1997 ของรัฐ South Australia เป็นต้น

2) ผู้บริโภคที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือครอบครองหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือในที่สาธารณะ หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับและสถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะต้องรับผิดชอบด้วย แต่มีข้อยกเว้นที่ผู้เยาว์อาจครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ คือ ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อาจครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะในกรณีเพื่อการทำงาน ในกรณีที่ครอบครองเพื่อการฝึกงานในหลักสูตรวิชาที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษาที่ได้รับอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะและนอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติลงโทษผู้ที่ทำให้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อหรือรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสถานที่จำหน่ายโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนผู้นั้นจะมีความผิด ต้องระวางโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับผู้ที่จำหน่ายและเป็นผู้จัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ณ สถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือในที่สาธารณะ มีความผิดต้องระวางโทษปรับ ตามที่กฎหมายกำหนดเช่นกัน เว้นแต่กรณีที่เป็นกรณีซื้อ รับ ครอบครอง หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในบ้านพักอาศัย การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่รับประทานอาหารในร้านอาหารที่มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองไปด้วย ก็จะไม่เป็นความผิด

การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เครื่องรับส่งเอกสารหรือทางไปรษณีย์

นอกจากเครื่องรัฐออสเตอร์เลียมยังมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับสถานที่ วันและเวลาและการอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว เครื่องรัฐออสเตอร์เลียมยังมีบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อควบคุมเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือการสื่อสารอื่น ๆ ไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย เช่น กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากเสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตให้แก่ผู้บริโภคจะต้องแสดงข้อความทางเว็บไซต์ด้วยการขายหรือจัดการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่หรือในนามของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

โดยการควบคุมผู้ที่มีใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ขายทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เครื่องรับส่งเอกสาร หรือทางไปรษณีย์ได้มีปรากฏอยู่ใน Liquor Act 1982 ของรัฐ New South Wales แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงโดยการประกาศใช้ Liquor Act 2007 ซึ่งได้กำหนด

เรื่อง การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารอื่นไว้ในมาตรา 114²⁹ สรุปได้ดังนี้

1) ผู้ที่ได้ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการสั่งซื้อผ่านทางโทรศัพท์ โทรสาร หรือทางไปรษณีย์ จะต้องแสดงเลขที่ใบอนุญาตในโฆษณาหรือข้อมูลที่ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร หรือข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการขาย หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษปรับ

2) ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตจะต้องแสดงเลขที่ใบอนุญาตอย่างชัดเจนทางเว็บไซต์ หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษปรับ

3) ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการสั่งซื้อทางโทรศัพท์ เครื่องรับส่งเอกสารหรือทางไปรษณีย์ หรือผ่านทางเว็บไซต์อินเทอร์เน็ต ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(ก) ในขณะที่ซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องให้ผู้ซื้อแสดงวัน เดือน ปีเกิด เพื่อยืนยันว่ามีอายุเกินกว่า 18 ปี

(ข) ต้องให้คำแนะนำเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บุคคลที่รับผิดชอบในการจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยต้องส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ใหญ่ที่ผู้สั่งซื้อ หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทนผู้สั่งซื้อ ณ สถานที่นั้น หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษปรับ

4) การควบคุมผู้จัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายทางอินเทอร์เน็ต หรือการสื่อสารอื่น โดยห้ามผู้เยาว์รับมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตให้แก่คนมิฉะนั้นจะต้องระวางโทษปรับ เว้นแต่ได้รับคำสั่งหรือร้องขอจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทน

5) บุคคลใดจะต้องไม่สั่งหรือขอให้ผู้เยาว์ส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องระวางโทษปรับ

การจำกัดพื้นที่ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เครื่องดื่มหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายกำหนดให้สามารถจะกระทำได้แต่เฉพาะในสถานที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ร้านอาหารที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในร้าน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะ เช่น ตามชายหาด สวนสาธารณะ หรือตามท้องถนน เป็นต้น กฎหมายบัญญัติว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิด

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

²⁹ Liquor Act 2007, Section 114. Sale of liquor through internet or by other communication media.

ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือรัฐออสเตรเลีย ในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทต้องปฏิบัติตามแนวทางของ Australian Association of National Advertisers (AANA) Advertiser Code of Ethics ซึ่งจะใช้ควบคุมกับการโฆษณาทุกรูปแบบและ Alcohol Beverages Advertising Code (ABAC)

AANA Advertiser Code of Ethics นี้จะอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักมาตรฐานการโฆษณา (Advertising Standard Bureau) ซึ่งมีคณะกรรมการมาตรฐานการโฆษณา (Advertising Standard Board หรือ ASB) ที่เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่พิจารณาคำร้องทุกข์เกี่ยวกับการโฆษณาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ ความรุนแรง เพศ เชื้อชาติ ภาพโป๊เปลือย หรือโฆษณาที่อาจก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่เด็ก การใช้ภาษาหยาบคาย การโฆษณาที่มีเนื้อหากระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัย และยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมการโฆษณาให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับที่ต้องตามหลักการคุ้มครองผู้บริโภค คุ้มครองสังคม และมีความเป็นธรรมแก่คู่แข่งทางการค้าซึ่งประมวลฉบับนี้ได้นิยามคำว่า “การโฆษณา” หมายความถึง การตีพิมพ์ข้อความและการส่งสารทางเครือข่ายวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนทางอินเทอร์เน็ต การโฆษณาทางจดหมายทั่วเครือรัฐออสเตรเลีย หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเครือรัฐออสเตรเลีย

Alcoholic Beverages Advertising Code เป็นประมวลหลักการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดขึ้นจากสมาคมผู้กลั่นเบียร์ (Associated Brewers) องค์กรอุตสาหกรรมผู้ผลิตสุรา (The Distilled Spirits Industry Council) สมาพันธ์ผู้ผลิตไวน์แห่งออสเตรเลีย (The Winemakers Federation of Australia) และสมาคมผู้ค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Merchants Association) ร่วมกันบัญญัติประมวลหลักการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งครอบคลุมไปถึงการโฆษณาสินค้าทางสื่อทุกประเภท รวมถึงการโฆษณาขายสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตด้วย โดยฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้ในเดือนเมษายน 2004 ตามประมวลหลักการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcoholic Beverages Advertising Code) กำหนดหลักการการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น

- 1) การแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค โดยจะต้องไม่ชักจูงให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกินขนาด จะต้องไม่ชักจูงให้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องไม่มีฉากที่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนพฤติกรรมที่รุนแรง แต่จะแสดงให้เห็นได้เพียงแก่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น
- 2) จะต้องไม่ปรากฏภาพเด็กหรือวัยรุ่นในงานที่โฆษณา เว้นแต่ จะเป็นฉากสถานการณ์ทั่วไป เช่น งานบาร์บิควับครอบครัว ภาพภายในร้านอาหารที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มกว่า 25 ปี โดยจะให้ปรากฏได้เพียงเป็นฉากหลังหรือเป็นส่วนหนึ่งของฝูงชนเท่านั้น

3) จะต้องห้ามมิให้มีการแนะนำการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแสดงออกว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจสร้างหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์หรือสภาวะแวดล้อม เช่น จะต้องไม่มีการแสดงว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีส่วนช่วยให้บุคคล ธุรกิจ สังคม กีฬา ความรักหรืออย่างอื่นประสบความสำเร็จ หรือหากมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองจะต้องไม่สื่อให้เป็นการเข้าใจได้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นสาเหตุหรือมีส่วนช่วยให้เกิดความสำเร็จ และในการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นต้องไม่มีการแสดงว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการบำบัดหรือมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เกิดการผ่อนคลาย

4) ห้ามมิให้มีการโฆษณาภาพการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่มีการขับขี่ยานพาหนะ หรือทำกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นอันตราย เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวต้องการความปลอดภัย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะก่อให้เกิดความเสี่ยง

5) ห้ามการโฆษณาที่มีการทำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6) สำหรับการโฆษณาขายปลีกซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การโฆษณานั้นต้อง ระบุชื่อของผู้ค้าปลีก และต้องมีการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับราคาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ด้วย

นอกจากนี้ ยังมีประมวลทางปฏิบัติของการขายสินค้าทางโทรทัศน์ (Commercial Television Industry Code of Practice) ที่บัญญัติถึงการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ด้วย ซึ่งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์จะมีได้เฉพาะในช่วงเวลาที่เป็นประเภทรายการสำหรับผู้ใหญ่ (Mature Classification หรือ M) ประเภทรายการสำหรับผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่ (Mature Audience Classification หรือ MA) ประเภทรายการสำหรับผู้ใหญ่และมีเนื้อหารุนแรง (Adult Violence Classification หรือ AV) หรือในกรณีที่การโฆษณาขายสินค้ามาพร้อมกับการถ่ายทอดสดกีฬาในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ อย่างไรก็ตาม ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแม้แต่เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสมแม้ในปริมาณเพียงเล็กน้อยในช่วงเวลารายการเด็ก (Children Classification หรือ C)

3.1.2 สหราชอาณาจักร

เดิมสหราชอาณาจักร มี The Licensing Act 1964 เป็นกฎหมายหลักสำหรับใช้บังคับในการควบคุมเกี่ยวกับสถานที่ เวลา และตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเกี่ยวกับการอนุญาตของสถานบันเทิง และรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ให้มากขึ้น โดยได้ออกกฎหมายฉบับใหม่ ที่เรียกว่า The Licensing Act 2003 ขึ้นมาใช้บังคับ

The Licensing Act 2003 ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการออกมาบังคับใช้เพื่อเป็นการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้ระบบใบอนุญาตเป็นเงื่อนไขบังคับ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมและความไม่สงบเพื่อความสงบสุขของสาธารณะ ป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญของประชาชน และเพื่อปกป้องเด็กและเยาวชนจากเหตุร้ายที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์³⁰ โดยรัฐบาลมีการออกกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้บังคับกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการออกใบอนุญาต และการจำกัดการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

ระบบใบอนุญาต

The Licensing Act 2003 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราไว้ โดยในกรณีผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือบุคคลธรรมดาที่มีความประสงค์จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องได้รับอนุญาตหรือได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดเสียก่อน ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ คือ สภาท้องถิ่น

เดิมการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศอังกฤษ มีการแบ่งใบอนุญาตออกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ ใบอนุญาตสำหรับสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีสถานที่จัดให้ไว้สำหรับลูกค้าในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (On-Licence) เช่น ผับ บาร์ หรือไนท์คลับ เป็นต้น ประเภทที่สอง คือ ใบอนุญาตสำหรับสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่มีสถานที่สำหรับลูกค้าในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Off-Licence)³¹ โดยในกรณีนี้ เมื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ลูกค้าแล้ว ลูกค้าจะต้องนำไปบริโภคที่อื่น ต่อมาได้มีการแก้ไขแบบใบอนุญาตเสียใหม่โดยจำแนกใบอนุญาตออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) Premises License คือ ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการ เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่สถานประกอบการ สถานบันเทิงที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ผับ บาร์ ไนต์คลับ หรือคาเฟ่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการหลังเวลา

³⁰ The Licensing Act 2003. Section 4(2). The licensing objectives are—

- (a) the prevention of crime and disorder;
- (b) public safety;
- (c) the prevention of public nuisance; and
- (d) the protection of children from harm.

³¹ ฤษราณี ไทยวัฒน์, “ระบบใบอนุญาตขายสุรา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564, จาก

23.00 น. (late night refreshment) โดยในใบอนุญาตจะมีผู้ควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่จำหน่าย (Designated Premise Supervisor (DPS)) เป็นผู้รับผิดชอบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานประกอบการนั้น ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาตส่วนบุคคลในการดำเนินการด้วย (Personal License) ด้วย

ใบอนุญาตประเภทนี้จะไม่มีกำหนดอายุการสิ้นสุดของใบอนุญาตไว้ เว้นแต่ผู้ขอรับใบอนุญาตได้แสดงเจตนาที่จะกำหนดระยะเวลาของใบอนุญาตไว้ หรือใบอนุญาตได้ถูกถอดถอนในการขอใบอนุญาตประเภทนี้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเสนอแผนการดำเนินการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายพร้อมทั้งเอกสารประกอบในการขออนุญาตด้วย

ในการพิจารณาใบอนุญาตประเภทนี้อาจจะมีบุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมในการพิจารณาออกใบอนุญาตด้วย เช่น ผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่น นักธุรกิจในพื้นที่ ทารวจ พนักงานดับเพลิง และกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของ The Licensing Act 2003 ด้วย ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตและการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมาะสม เป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยตรง เช่น การกำหนดเวลาอนุญาตในบางพื้นที่ที่มีความสงบอาจจะกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตปิดสถานที่ดังกล่าว หลังเวลา 23.00 น. ได้ หรือสามารถขอทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขข้อจำกัด ต่าง ๆ ได้ ภายหลังจากที่ได้ออกใบอนุญาตแล้ว เป็นต้น

2) Club Premise Certificates คือ ใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการประเภทคลับ มีลักษณะคล้ายใบอนุญาตสำหรับสถานประกอบการดังกล่าวไว้ใน 1) แต่มีข้อแตกต่างกันตรงที่สถานประกอบการประเภทแรกเปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ส่วนคลับเป็นสถานที่ให้บริการสำหรับบุคคลที่เป็นสมาชิกของคลับเท่านั้น โดยมีสถานที่จำหน่ายหรือให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับให้บริการแก่สมาชิก

3) Personal License คือ ใบอนุญาตส่วนบุคคล เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลที่ประสงค์จะเป็นผู้ควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเรียกผู้ควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า (Designated Premise Supervisor (DPS)) ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้จำหน่ายปลีกหรือเป็นผู้จัดหาในสถานประกอบการก็ได้ โดยผู้ขอใบอนุญาตจะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และต้องผ่านการทดสอบคุณสมบัติจากหน่วยงานของรัฐก่อนได้รับใบอนุญาต เช่น ต้องเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องโทษในการกระทำความผิดอาญาในบางฐานความผิด มีความรู้เกี่ยวกับ The Licensing Law และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น โดย

ใบอนุญาตประเภทนี้จะมีอายุ 10 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และสามารถต่ออายุใบอนุญาตได้อีก 10 ปี

4) Temporary event License คือ ใบอนุญาตสำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการชั่วคราว ออกให้ในกรณีที่มีการใช้สถานที่ในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแจกจ่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นการชั่วคราว เป็นการดำเนินกิจกรรมซึ่งจะต้องได้รับอนุญาต (licensing activities) ตามที่ The Licensing Act 2003 กำหนดไว้ โดยผู้ขออนุญาตไม่ต้องได้รับใบอนุญาตสำหรับสถานที่จำหน่ายและไม่ต้องมีผู้ควบคุมการกำหนดไว้ใน แต่ผู้จัดกิจกรรมจะต้องแจ้งขออนุญาตต่อสภาท้องถิ่น เป็นการล่วงหน้าก่อนเพื่อที่จะได้รับใบอนุญาตชั่วคราว (Temporary Event Notice) จึงจะสามารถดำเนินกิจกรรมได้ แต่ในการขออนุญาตเพื่อจัดกิจกรรมประเภทนี้มีข้อจำกัดคือ จะต้อง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่เกิน 500 คน และมีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมไม่มากกว่า 168 ชั่วโมง (7 วัน) ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมในร่มหรือกลางแจ้ง ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมในสถานที่หนึ่งจัดได้ไม่เกิน 12 ครั้งต่อปี ระยะเวลาจัดกิจกรรมต้องมีระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 21 วัน โดยผู้จัดกิจกรรมจะต้อง มีใบอนุญาตจัดชั่วคราวเป็นรายกิจกรรมไป แม้จะจัดในสถานที่เดิมก็ตาม ทั้งนี้ได้จำแนกใบอนุญาต ประเภทนี้ออกเป็น 2 ประเภท ด้วยกัน ได้แก่

(1) Standard Ten (Temporary Event Notices) ผู้จัดกิจกรรมจะต้องได้รับอนุญาตให้ ดำเนินการก่อนการจัดให้มีกิจกรรมไม่น้อยกว่า 10 วันทำการต่อหนึ่งใบอนุญาต (ไม่นับรวมวันที่ ขอรับใบอนุญาต หรือวันที่จัดกิจกรรม หรือวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดธนาคาร)

(2) Late Ten (Temporary Event Notices) เป็นข้อยกเว้นของการขอรับอนุญาตจากกรณี ปกติโดยที่ผู้จัดกิจกรรมสามารถดำเนินการขอใบอนุญาตได้ภายใน 5 วันทำการ แต่ไม่จำเป็นต้อง ขอรับใบอนุญาตล่วงหน้าเกินกว่า 9 วันทำการก่อนการจัดให้มีกิจกรรม (ไม่นับรวมวันที่ขอรับ ใบอนุญาต หรือวันที่จัดกิจกรรมหรือวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดธนาคาร)

สถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในการจัดให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ใดนั้น ผู้จำหน่ายจะต้อง ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายตามประเภทที่กำหนดไว้ใน The Licensing Act 2003 เสียก่อนเพื่อเป็น การควบคุมสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้ กำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนยานพาหนะ ขบวนรถไฟ ในพื้นที่บริการหรืออยู่ซ่อม รถดังรายละเอียดปรากฏตาม Section 156, 157 และ 176 ด้วย

ระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Permitting Hours)

ตาม The Licensing Act 1964 นั้น ได้มีการจำกัดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ต่อมาเมื่อมีการบังคับใช้ The Licensing Act 2003 ได้มีการยกเลิกระบบชั่วโมงที่จะ

ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมตามที่กำหนดไว้ใน The Licensing Act 1964 โดยจะไม่เข้มงวดเรื่องระยะเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมดังเช่นในอดีต ต่อมารัฐบาลได้มีการยกเลิกการจำกัดระยะเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลม จึงทำให้ปัจจุบันในประเทศไทยไม่มีการจำกัดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมอีก โดยได้ยินยอมให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายความว่า ในหนึ่งวันสามารถขายในเวลาใดก็ได้ภายใน 24 ชั่วโมง โดยในแต่ละวันอาจกำหนดระยะเวลาแตกต่างกันได้

การกำหนดอายุของผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำอัดลม

ตาม The Licensing Act 2003 ได้มีบทบัญญัติในการห้ามมิให้บุคคลใดจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมให้แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มน้ำอัดลม

ในกรณีที่มีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มน้ำอัดลมอย่างแพร่หลายย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ประชากรมีการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม การควบคุมการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มน้ำอัดลมจึงเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับในสหราชอาณาจักร ได้มีมาตรการในการกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำอัดลมไว้ดังนี้³²

1) การควบคุมการโฆษณาที่กระทำโดยการกระจายเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของ The British Code of Advertising Practice (BCAP) โดยมีหน่วยงาน Advertising Standards Authority (ASA) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุม BCAP โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มน้ำอัดลมไว้ในส่วนที่ 19 ว่าด้วยการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำอัดลม โดยมีหลักการสำคัญ คือ ต้องไม่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และต้องไม่แสดงข้อความเพื่อกระตุ้นให้มีการดื่มน้ำอัดลมในจำนวนที่เกินขนาด หรือการโฆษณาเกินขอบเขต ขาดความรับผิดชอบ

2) การควบคุมโฆษณาที่กระทำโดยสื่ออื่น ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของ The UK Code of Non-broadcast Advertising, Sales Promotion and Direct Marketing (The CAP Code) เป็นการควบคุมการโฆษณาโดยผ่านทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ ใบปลิว ไปรษณีย์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ (Short Message Service: SMS) และส่งข้อความพร้อมภาพและเสียง (Multimedia Message Service: MMS) โทรสาร แคตตาล็อก และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสิ่งพิมพ์ โดยจะมีหน่วยงานที่ชื่อ Advertising Standards Authority (ASA) ทำ

³² อติสร เข้มทิส, “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำอัดลมผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560), น. 105.

หน้าที่ในการควบคุมโดยใน The CAP Code จะมีคณะกรรมการที่เรียกว่า The Committee of Advertising Practice (CAP) เป็นกลุ่มบุคคลที่สมาชิก CAP เลือกเข้ามาทำหน้าที่บัญญัติ แก้ไข และ บังคับใช้ Code ฉบับนี้

โดยหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการควบคุมโฆษณาและประชาสัมพันธ์เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่ตาม The CAP Code จะมีลักษณะเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ของ BCAP คือ การโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะต้องไม่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี และต้องไม่แสดง ข้อความกระตุ้นให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกินขนาด หรือเกินขอบเขต ขาดความรับผิดชอบ

ในการโฆษณาผู้โฆษณาจะต้องขอใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เรียกว่า Office of Communications หรือ Ofcom ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการสื่อสาร โทรคมนาคมและสื่อของสหราชอาณาจักร โดยมีหน้าที่รับผิดชอบภาพรวมของอุตสาหกรรม สื่อสาร โทรคมนาคมกำกับดูแลกิจการในอุตสาหกรรมสื่อสาร โทรคมนาคมรวมถึงกระบวนการ ต่าง ๆ ในการอนุญาตให้สิทธิการประกอบกิจการ นโยบาย กฎ ระเบียบเพื่อบริหารจัดการและ ควบคุมอุตสาหกรรมสื่อสาร โทรคมนาคมของสหราชอาณาจักร และสนับสนุนให้มีการแข่งขัน อย่างเสรีเป็นธรรม โดยป้องกันสิทธิของผู้บริโภคในทุก ๆ ด้าน

3.1.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

เนื่องจากการที่ประชากรของฝรั่งเศสมีวัฒนธรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างมื้ออาหาร ทำให้มีประชากรเป็นจำนวนมาก ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควรจน เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข จึงทำให้รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลออกมา โดยมี บทบัญญัติในบรรพ 3 (Livre 3-Lutte contre l'alcoolisme) ตามประมวลกฎหมายสาธารณสุข (Code de la Santé publique) เพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกินสมควรของประชากร โดย กำหนดกฎเกณฑ์ควบคุมเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิน สมควร ซึ่งประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ จำนวน 5 หมวด³³ ได้แก่

หมวด 1 การป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควร (Prevention de l'alcoolisme)³⁴

หมวด 2 เครื่องดื่ม (Boissons)³⁵

หมวด 3 สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่ม (Débits de boissons)³⁶

³³ Code de la santé publique. Titre I - Livre 3-Lutte contre l'alcoolisme

³⁴ Code de la santé publique. Titre Ier : Prévention de l'alcoolisme. Articles L3311-1

³⁵ Code de la santé publique .Titre II : Boissons.Articles L3321-1

³⁶ Code de la santé publique .Titre III : Débits de boissons Articles L3331-1

หมวด 4 บทบัญญัติเกี่ยวกับโทษของการเมาสุราในที่สาธารณะ (Répression de l'ivresse publique และการคุ้มครองผู้เยาว์ (Protection des mineurs)³⁷

หมวด 5 บทกำหนดโทษทางอาญา

ในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควร (La prevention de l'alcoolisme) ของประชากรเป็นหน้าที่โดยทั่วไปของรัฐ ซึ่งตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา L.3311-1 ของประมวลกฎหมายสาธารณสุขได้กำหนดว่ารัฐจะต้องจัดการและร่วมมือในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควรตลอดจนการดำเนินการรักษาผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควรซึ่งค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นภาระความรับผิดชอบของรัฐไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือในโครงการประกันความเจ็บป่วย (Les régimes d'assurance maladie) ค่ารักษาพยาบาล (Les dépenses de soins de ville et d'hospitalisation) และค่าใช้จ่ายด้านการบริการทางการแพทย์ (Les dépenses médico-sociales) ของศูนย์บริการสังคมต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันทางสังคมและทางการแพทย์ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะไม่กระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ที่รัฐมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ

การควบคุมสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และใบอนุญาต

สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีใบอนุญาตในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่

- 1) ใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีสถานที่สำหรับดื่ม
- 2) ใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับภัตตาคาร
- 3) ใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่มีสถานที่สำหรับดื่ม
- 4) การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการชั่วคราว

สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่จะขออนุญาตประกอบกิจการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยบุคคลที่จะเป็นผู้ประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้นั้น จะต้องไม่เป็นบุคคลที่ขัดต่อโทษอาญาในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของการรับใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผู้ที่จะขออนุญาตประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องผ่านการอบรมพิเศษที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การป้องกันและต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ขอ

³⁷ Code de la santé publique. Titre IV : Répression de l'ivresse publique et protection des mineurs

ใบอนุญาตมีความรู้ความเข้าใจและสำมัญสำนึกต่อสังคมที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจของตน

ส่วนมาตรการในการควบคุมสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นั้น กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดเรื่องการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โดยได้จำกัดจำนวนสถานที่ในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเขตเทศบาล 1 แห่ง ต่อประชากร 450 คน ตลอดจนห้ามมิให้มีการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทที่ 4 ขึ้นใหม่ (ที่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกประเภท) จากมาตรการดังกล่าวส่งผลให้การดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาตสำหรับจัดตั้งสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มักเป็นกรณีการโอนใบอนุญาตเดิมซึ่งทำให้สามารถควบคุมจำนวนสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ³⁸

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยกำหนดอายุ

ในบรรพ 3 ของประมวลกฎหมายอาญาได้มีบทบัญญัติที่ควบคุมเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นการคุ้มครองผู้เยาว์ไว้ดังนี้

1) ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเสนอเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่คิดมูลค่าให้แก่ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ในสถานจำหน่ายเครื่องดื่มและสถานประกอบการค้าหรือสถานที่สาธารณะทุกแห่ง

2) ห้ามมิให้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี เข้าไปในสถานจำหน่ายเครื่องดื่ม โดยไม่มีบิดา มารดา หรือบุคคลใดที่มีอายุเกินกว่า 18 ปี ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือดูแลติดตามผู้เยาว์เข้าไปกับผู้เยาว์ด้วย เว้นแต่ บุคคลนั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนถูกทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับสถานะหรืออายุของบุคคลที่ติดตามผู้เยาว์เข้าไปในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่ม

การควบคุมโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีความเข้มงวดและเคร่งครัดในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากตามบทบัญญัติในมาตรา L.3323-2 ได้กำหนดห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนดให้ดำเนินการได้ ซึ่งในการโฆษณาที่ได้รับอนุญาตจะสามารถกระทำได้เฉพาะแต่การแสดงปริมาณระดับแอลกอฮอล์ แหล่งกำเนิด ชื่อเครื่องดื่ม ส่วนผสมของเครื่องดื่ม ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้ทำการค้า วิธีการผลิต การขายและการบริโภค รวมถึงต้องมีข้อความชัดเจนเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นเป็นการต้องห้ามมิให้โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

³⁸ นพพล วิทัยวรพงศ์ และคณะ, นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในรอบ 50, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2559), น. 103-104.

โดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีกลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนอย่างเด็ดขาดและรวมถึงกรณีสมาคมหรือองค์กรกีฬาเป็นผู้จัดทำสื่ออินเทอร์เน็ตด้วย³⁹

3.1.4 ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ มี The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ โดยตาม The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำหน่าย การจัดหาและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบตลอดจนการลดอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไปหรือไม่เหมาะสม⁴⁰ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกใช้บังคับแทน The Sale of Liquor Act 1989 ที่ใช้เพียงการควบคุมที่เหมาะสมในการจำหน่ายและจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดการละเมิด โดยประเด็นสำคัญของ The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 มีดังนี้

ใบอนุญาตและการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศนิวซีแลนด์ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้นั้น ผู้จำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาตในการจำหน่าย ซึ่งใบอนุญาตมีด้วยกัน 4 ประเภท⁴¹ สรุปได้ ดังนี้

1) On-Licences คือ ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สามารถจำหน่ายและจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อดื่มในสถานที่แห่งนั้นได้ โดยใบอนุญาตประเภทนี้สามารถจำแนกออกได้อีกเป็น 3 ประเภท คือ ใบอนุญาตทั่วไป (On-Licences Generally) ใบอนุญาตสำหรับขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับภัตตาคาร (On-Licences: BYO) และใบอนุญาตสำหรับการจัดเลี้ยง (On-Licences: Caterers)

2) Off-Licences คือ ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้มีสถานที่ดื่มสำหรับผู้บริโภค แต่ให้ผู้บริโภคนำไปบริโภคในสถานที่อื่น โดยใบอนุญาตประเภทนี้สามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยได้อีก เช่น การจำหน่ายสำหรับการจัดส่งและการจำหน่ายที่ห่างกันโดยระยะทางจำหน่ายส่งโดยผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายหรือผู้นำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการจำหน่ายโดยประมวลเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) Club Licences คือ ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในคลับหรือสโมสร

³⁹ อติสร เข้มทิส, “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560).

⁴⁰ The Sale and Supply of Alcohol Act 2012. Section 4. Object.

⁴¹ The Sale and Supply of Alcohol Act 2012. Section 13. Kinds of licence. There are 4 kinds of licence: on-licences, off-licences, club licences, and special licences.

4) Special Licences คือ ใบอนุญาตพิเศษซึ่งอนุญาตให้จำหน่ายหรือจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม เช่น งานเลี้ยงส่วนตัว งานแต่งงาน

ใบอนุญาตประเภท On-Licences, Off-Licences และ Club Licences จะได้รับอนุญาตในครั้งแรกมีกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี ในครั้งถัดไปสามารถต่ออายุได้ทุก ๆ สามปี ส่วนใบอนุญาตประเภท Special Licences จะได้รับอนุญาตตามแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น

ตาม The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 ฉบับนี้มีมาตรการในควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการจำกัดสถานที่ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะใด ๆ และรวมถึงบริเวณสถานที่จอดรถส่วนตัว หากการดื่มนั้นก่อให้เกิดปัญหา ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ผลิตและจำหน่าย ร้านสะดวกซื้อ ส่วนการจำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาตประเภท Off-Licences ซึ่งไม่ได้มีสถานที่ดื่มสำหรับผู้บริโภค จะไม่อนุญาตให้จำหน่ายในสถานบริการน้ำมัน อุ้งช่อมรด สถานที่ผลิตและจำหน่ายนม ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าปลีกที่เช่าพื้นที่ส่วนหนึ่งของร้านค้า (Shops in Shops) ยานพาหนะ เป็นต้น⁴²

การควบคุมที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดอายุของผู้ซื้อหรือผู้ดื่ม

ตามมาตรา 241⁴³ ได้กำหนดเรื่อง การจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้เยาว์ไว้ว่า การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เว้นแต่ บุคคลที่จัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะเป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะต้องจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีความรับผิดชอบด้วย โดยบุคคลใดที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวอาจมีโทษปรับไม่เกินสองพันเหรียญ โดยบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ขึ้นไปนั้นจะต้องแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวบุคคลหรือหนังสือเดินทาง ใบอนุญาตขับรถ บัตร Hospitality NZ 18+ เพื่อแสดงถึงอายุที่มีความสามารถในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในกรณีที่สามารถจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีได้ บุคคลที่เป็นผู้จัดหาจะต้องได้รับความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากบิดามารดา หรือผู้ดูแลตามกฎหมายก่อนที่จะให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังกล่าว ซึ่งความยินยอมในกรณีเร่งด่วนอาจรวมไปถึงการสนทนาผ่านทางอีเมลหรือข้อความที่สามารถเชื่อได้ว่าเป็นการยินยอมของผู้มีอำนาจอย่างแท้จริง⁴⁴

⁴² The Sale and Supply of Alcohol Act 2012. Section 36. No off-licences for petrol stations, certain garages, dairies, convenience stores, conveyances, or shops within shops.

⁴³ The Sale and Supply of Alcohol Act 2012. Section 241. Supplying alcohol to minors.

⁴⁴ The Health Promotion Agency, “The law about supply to young people,” retrieved on 8 August 2018, from <https://>

และนอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในกรณีการขับรถสำหรับผู้ขับขี่ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จะต้องมียุติมาตร เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นศูนย์ในขณะที่ขับรถ ส่วนบุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีข้อจำกัดปริมาณ สำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่เกิน 250 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีแอลกอฮอล์ในเลือด 50 มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิกรัม⁴⁵

การควบคุมที่เกี่ยวข้องกับวันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศนิวซีแลนด์ มีข้อกำหนดในการขายหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday, Easter Sunday, Christmas day, ก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac⁴⁶

สำหรับกำหนดช่วงเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีมีใบอนุญาตประเภท On-Licences สามารถจำหน่ายได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. จนถึงเวลา 04.00 น. ส่วนใบอนุญาตประเภท Off-Licences สามารถจำหน่ายได้ตั้งแต่เวลา 07.00 น. จนถึงเวลา 23.00 น.

ตาม The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 ฉบับนี้กำหนดไว้ว่าผู้ที่ถือใบอนุญาต จะต้องไม่ขายหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต นอกเวลาที่ได้รับอนุญาต แต่ตามกฎหมายฉบับนี้จะไม่ใช้บังคับในส่วนพื้นที่หรือหน่วย (ที่เรียกกันทั่วไปว่ามินิบาร์ ของโรงแรมที่จำหน่ายให้แก่ผู้เข้าพัก)⁴⁷

อย่างไรก็ดี ในกรณีการจำหน่ายแบบ Off-Licences for remote sellers of alcohol นั้น จะได้รับการยกเว้นข้อจำกัดของชั่วโมงของการจำหน่าย ทำให้ผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกวันตลอดเวลา แต่จะต้องไม่ส่งมอบในวัน Good Friday หรือ Christmas day หรือก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac หรือ Easter Sunday รวมถึงผู้ได้รับใบอนุญาตประเภทนี้ จะต้องแน่ใจว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายลักษณะนี้จะไม่ถูกส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อหรือให้แก่ บุคคลอื่นในนามของผู้ซื้อในเวลา 23.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. ของวันถัดไป⁴⁸

การควบคุมการโฆษณา

www.alcohol.org.nz/help-advice/advice-on-alcohol/for-parents/the-law-about-supply-to-young-people.

⁴⁵ The Health Promotion Agency, "Drinking & driving," retrieved on 8 August 2018, from <https://www.alcohol.org.nz/alcohol-you/drinking-and-driving>.

⁴⁶ ANZAC Day หรือย่อมาจาก Australian and New Zealand Army Corps เป็นวันที่ระลึกประจำชาติของเครือรัฐออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งระลึกถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2458 ที่ชาวออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ทุกคนที่รับใช้และเสียชีวิตในการยกพลขึ้นบก ณ ชายฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรกัลลี โพลี ประเทศตุรกี เพื่อร่วมรบสงครามโลกครั้งที่ 1 วันที่ 25 เมษายน ของทุกปีจึงถูกกำหนดให้เป็นวัน ANZAC DAY.

⁴⁷ The sale and supply of Alcohol Act 2012. Section 46.

⁴⁸ The sale and supply of Alcohol Act 2012. Section 48, 49 and 59 (1).

ตาม The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 ได้มีบทบัญญัติในการ โฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โดยการโฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และกำหนดหลักเกณฑ์การ โฆษณาและส่งเสริมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Code for Advertising and Promotion of Alcohol) ที่กำหนดหลักปฏิบัติที่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องถือปฏิบัติทั้งจรรยาบรรณและหลักจริยธรรมในการ โฆษณา หลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมการ โฆษณาและการส่งเสริมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการบรรจุและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงกว่า 1.15% รวมถึง ข้อความ ตัวเลข ที่เป็นทั้งคำพูดและการเขียนข้อความ การนำเสนอภาพ เพลงและเสียง โดย Advertising Standards Authority (ASA) จะเป็นหน่วยงานในการจัดทำมาตรฐานในการ โฆษณา ให้คำแนะนำ แนวทางและพิจารณาเรื่องร้องเรียน⁴⁹

สำหรับ Code for Advertising and Promotion of Alcohol กำหนดขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าการ โฆษณาและประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่บนความรับผิดชอบในการจำหน่ายสินค้าและการบริโภค และไม่เป็นการสนับสนุนให้มีการบริโภคของผู้เยาว์ ตามหลักการที่กำหนดการ โฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง การโฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายต้องไม่เชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมที่ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การต่อต้านสังคม หรือสื่อไปยังบุหรี ยาเสพติด ระเบิดหรืออาวุธ เป็นต้น อีกทั้งจะต้องไม่เป็นส่งเสริมที่เป็นการแสดงให้เห็นว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะนำไปสู่ความสำเร็จทางสังคม เพศ ธุรกิจ มีผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และต้องไม่เป็นการโฆษณาหลอกลวงผู้บริโภค

ในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์จะต้องไม่ออกอากาศ ในระหว่างเวลา 06.00 น.ถึงเวลา 20.30 น. อีกทั้ง การกำหนดเวลาโฆษณาจะต้องไม่เกินหกนาทีต่อชั่วโมง ส่วนการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตนั้นผู้จำหน่ายต้องกำหนดให้ผู้ซื้อยืนยันรับรองว่าเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยในการยืนยันข้อมูลดังกล่าวจะต้องไม่เพียงแต่กำหนดให้ผู้บริโภคเลือกตอบคำถามเรื่องอายุแต่เพียงว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ เท่านั้น แต่ควรตรวจสอบข้อมูลอายุปัจจุบันของผู้บริโภค โดยนำเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการยืนยันตัวตนเพื่อลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านอินเทอร์เน็ตในกลุ่มของผู้เยาว์เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบยืนยันข้อมูลด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีของการโฆษณาในฐานะเป็นผู้สนับสนุนบุคคลและกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องไม่มีการข้อความในลักษณะของการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะต้องไม่แสดง

⁴⁹ The Health Promotion Agency, "Alcohol advertising & promotion," retrieved on 8 August 2018, from <https://www.alcohol.org.nz/management-laws/nz-alcohol-laws/advertising-alcohol>.

ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ไม่เลียนแบบหรือโฆษณาโดยเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของการโฆษณา ผลิตภัณฑ์จากสื่ออื่น จะต้องไม่แสดงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้แสดงเพียงชื่อ ตรา ผลิตภัณฑ์ หรือโลโก้ของผู้สนับสนุน โดยลักษณะในการโฆษณาและการส่งเสริมการขายเช่นนี้อาจมีการออกอากาศได้ตลอดเวลา ยกเว้น ในช่วงเวลาที่กำหนดเฉพาะช่วงเวลาของผู้เยาว์ นอกจากนี้ ในการสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ผู้จัดจำหน่ายหรือผู้ค้าปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ควรให้การสนับสนุนหากปรากฏว่ามีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่า 25 % ของผู้เข้าร่วมทั้งหมด⁵⁰

การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะไกล (Remote Sales of Alcohol)

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะไกล คือ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ ไปรษณีย์ หรือในลักษณะอย่างอื่นที่มีการจำหน่ายและส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปยังสถานที่ของผู้ซื้อบริโภค ซึ่งผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะนี้ ผู้จำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาตประเภท Off-Licences ตามมาตรา 40⁵¹ ของ The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 ซึ่งรัฐบาลได้ออก National guidance on remote sales of alcohol⁵² ออกมา เพื่อกำหนดเป็นแนวทางสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระยะไกลไว้ สรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้จำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ทุกวันและทุกเวลา
- 2) ผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 23.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. หรือวัน Good Friday หรือ Christmas day หรือก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac ทั้งนี้ ผู้จำหน่ายจะต้องตรวจสอบเงื่อนไขในใบอนุญาตและนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท้องถิ่นที่จำหน่ายด้วยการกำหนดเวลาจัดส่งแตกต่างกันหรือไม่

⁵⁰ Advertising Standards Authority, “Code for Advertising and Promotion of Alcohol,” Retrieved on 8 August 2018, from <https://www.asa.co.nz/codes/codes/code-for-advertising-and-promotion-of-alcohol/>.

⁵¹ The sale and supply of Alcohol Act 2012. Section 40. Off-licences for remote sellers of alcohol

(1) The licensing authority or licensing committee concerned must, when directing that an off-licence should be issued, direct that it should be endorsed to indicate that this section applies to it if (and only if), when applying for it, the holder asked for it to be endorsed under this section.

(2) Sections 56 and 57 do not apply to an off-licence endorsed under this section.

⁵² The Health Promotion Agency, “National guidance on Remote sales of alcohol,” Retrieved on 8 August 2018, from https://www.alcohol.org.nz/sites/default/files/field/file_attachment/3.4%201060%20AL%20Remote%20Sales%20Guide_EC_2021.pdf

3) ผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งในวันอีสเตอร์ เว้นแต่ เครื่องดื่มไวน์อ่อนๆ ไวน์ผักหรือผลไม้ที่ผลิตในสถานที่นั้นหรือไวน์ที่ทำมาจากผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้จากสถานที่นั้น

4) ผู้จำหน่ายจะต้องแสดงชื่อผู้ได้รับใบอนุญาต หมายเลขใบอนุญาต วันหมดอายุในอินเทอร์เน็ต แคตตาล็อกและในใบเสร็จรับเงินที่ออกให้ในการขายระยะไกล

5) ผู้จำหน่ายต้องแสดงภาพใบอนุญาตอย่างชัดเจน หรือแสดงลิงค์สำหรับภาพใบอนุญาตดังกล่าวไว้บนเว็บไซต์ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น

6) ผู้จำหน่ายจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อยืนยันตัวผู้ซื้อและผู้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

7) ผู้ขายต้องไม่ส่งเสริมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป

8) ผู้จำหน่ายต้องไม่เสนอขายสินค้าหรือบริการนอกสถานที่ที่ได้รับอนุญาต หรือจำหน่ายโดยมีเงื่อนไขในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือมีการส่งเสริมหรือโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนอกสถานที่ที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ การชิมแอลกอฮอล์ฟรีในสถานที่ที่ได้รับใบอนุญาต เช่น การชิมไวน์

9) ผู้จำหน่ายต้องไม่ส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มุ่งจูงใจสำหรับผู้เยาว์เป็นพิเศษ

ตามตารางต่อไปนี้จะแสดงถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยระยะไกลที่แตกต่างกัน ดังนี้⁵³

ตารางแสดงแนวทางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยระยะไกลของประเทศนิวซีแลนด์

อินเทอร์เน็ต	โทรศัพท์	ไปรษณีย์
1. เมื่อเข้าสู่เว็บไซต์ในครั้งแรก ผู้จำหน่ายต้องสอบถามอายุของผู้ซื้อ โดยให้ผู้ซื้อคลิกเครื่อง หมายที่แสดงว่าผู้ซื้ออายุ 18 ปีขึ้นไป	1. ก่อนการเริ่มต้นสนทนาผู้จำหน่ายต้องขอให้ผู้ซื้อยืนยันด้วยวาจาว่าผู้ซื้ออายุ 18 ปีขึ้นไป	1. ผู้จำหน่ายจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้ซื้อได้ลงนามในแบบฟอร์มสั่งซื้อหรือไม่

⁵³ The Health Promotion Agency, "National guidance on Remote sales of alcohol,"

Retrieved on 8 August 2018, from

https://www.alcohol.org.nz/sites/default/files/field/file_attachment/3.4%201060%20AL%20Remote%20Sales%20Guide_EC_2021.pdf

อินเทอร์เน็ต	โทรศัพท์	ไปรษณีย์
2. ผู้จำหน่ายต้องสอบอายุของผู้ซื้อ โดยให้ผู้ซื้อคลิกเครื่องหมายที่แสดงว่าอายุ 18 ปี ขึ้นไปก่อนที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	2. ผู้จำหน่ายต้องขอให้ผู้ซื้อยืนยันด้วยวาจาอีกครั้งว่าผู้ซื้ออายุ 18 ปี ขึ้นไป ก่อนการสนทนาเสร็จสิ้น	2. ในแบบฟอร์มต้องให้ผู้ซื้อยืนยันว่าเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 2 แห่ง คือในตอนเริ่มต้นและก่อนที่ผู้ซื้อจะลงนาม

3.1.5 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ โดยมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

การจำหน่ายสุราในลักษณะที่ต้องได้รับการรับรอง

มาตรา 4 (1) ผู้หนึ่งผู้ใดห้ามมิให้จำหน่ายสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายโดยถือครองในรับรองอนุญาตสุรา เว้นแต่⁵⁴

(a) เป็นการจัดส่งให้กับบุคคลหนึ่ง หรือการร้องขอของบุคคลนั้นซึ่งเป็นผู้ครอบครองสุรา และดำเนินการตกลงซื้อขายภายใต้สัญญาซื้อขายที่ถูกต้องตามใบรับรองซึ่งบุคคลดังกล่าวใช้อ้างอิง

(b) ในกรณีฉุกเฉิน สุราจำเป็นต้องใช้เพื่อการดำรงไว้ซึ่งชีวิตหรือป้องกันการบาดเจ็บหรืออาการบาดเจ็บเพิ่มเติม

(c) ในกรณีประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งกระทำภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย โดยมีนักบวชหรือรัฐมนตรีด้านศาสนาเข้าร่วมหรือดำเนินการ ณ สถานที่ประกอบพิธีกรรม

(d) ในกรณีอื่นใด ตามที่รัฐมนตรีอาจกำหนดข้อยกเว้น โดยจะต้องระบุและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีของการฝ่าฝืน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน \$ 2,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือหากเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน \$ 20,000 เหรียญสิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือทั้งจำและปรับ

จะเห็นได้ว่า ตามกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ผู้ใดจะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้สามารถจำหน่าย หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ หรือจำคุกแล้วแต่

⁵⁴ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015. Part 2 Supply of Liquor. Division 1 — Prohibitions relating to supply of liquor, etc. Supply, etc., Supply of liquor only during trading hours. Section 4

กรณี แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ก็มีบทบัญญัติกเว้นเช่นเดียวกันดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

การจำหน่ายสุราเฉพาะในสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาต

มาตรา 5 (1) หากมีการระบุถึงสถานที่อนุญาตจำหน่ายสุราไว้ในใบรับรองซึ่งผู้ถือใบรับรองจำหน่ายสุรานั้นถือครอง ผู้ถือใบรับรองห้ามมิให้จำหน่ายสุราในพื้นที่อื่นใด นอกจากสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาต⁵⁵

ตามกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ดังกล่าว ผู้ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายสุราในพื้นที่ใดก็จะต้องจำหน่ายสุราในพื้นที่นั้น หากผู้ได้รับใบอนุญาตกระทำการฝ่าฝืน จะมีความความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน \$ 10,000 เหรียญสิงคโปร์ ตามมาตรา 5 (2)

การห้ามกระทำการในช่วงเวลาที่อนุญาตจำหน่ายสุรา

มาตรา 6 (1) ผู้ถือใบรับรองห้ามมิให้กระทำการอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ในช่วงเวลาซึ่งอยู่นอกเหนือจากช่วงเวลาที่อนุญาตจำหน่ายสุราตามที่ระบุไว้ในใบรับรองผู้ถือครองนั้น หรือตามคำสั่งที่ประกาศใช้ตามความในอนุมาตรา (2)⁵⁶

(a) จำหน่ายสุราใด

(b) คงปิดกิจการ หรือดำเนินกิจการ หรือปล่อยให้มีการเปิดสถานที่อนุญาตจำหน่ายสุราเพื่อจำหน่ายตามย่อหน้า (a)

(c) อนุญาตให้มีการดื่มสุราใด ภายในสถานที่อนุญาตจำหน่ายสุรา

(2) รัฐมนตรีอาจประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดค่าสินไหมทดแทน เพื่อระบุช่วงเวลาการจำหน่ายสุราที่แตกต่างกันของผู้ถือใบรับรองแต่ละราย โดยกำหนดเป็นช่วงเวลาที่อนุญาตให้จำหน่ายสุราได้ตามใบรับรองของ

(a) ผู้ถือใบรับรองเฉพาะรายตามที่ระบุในคำสั่งดังกล่าว หรือ

(b) ระดับของผู้ถือใบรับรองตามที่ระบุในคำสั่งดังกล่าว

(3) คำสั่งที่อ้างถึงในอนุญาตตาม (2) นั้น อาจดำเนินการ โดย

⁵⁵ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015. Part 2 Supply of Liquor. Division 1 — Prohibitions relating to supply of liquor, etc. Supply, etc., Supply of liquor only at licensed premises. Section 5

⁵⁶ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015. Part 2 Supply of Liquor. Division 1 — Prohibitions relating to supply of liquor, etc. Supply, etc., Supply, etc., Supply of liquor only during trading hours. Section 6

(a) กำหนดเวลาช่วงที่อนุญาตให้จำหน่ายสุราในคำสั่งเพื่อเป็นการอนุญาตชั่วคราวในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มิฉะนั้น/และ

(b) กำหนดเวลาช่วงที่อนุญาตให้จำหน่ายสุราให้มีความแตกต่างกันสำหรับผู้ถือใบอนุญาตแต่ละรายหรือระดับของผู้ถือใบอนุญาตที่ต่างกัน

(4) ผู้ถือใบอนุญาตผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนตาม (1) จะถือเป็นผู้กระทำความผิดและจะต้องได้รับการระวางโทษสำหรับความผิดนั้น โดยถูกปรับไม่เกิน \$ 10,000 เหรียญสิงคโปร์

(5) เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนและการคาดเดา รัฐมนตรีมีจำต้องมอบ โอกาสให้แก่ผู้ถือใบอนุญาตทราบล่วงหน้าก่อนจะมีการใช้อำนาจภายใต้บัญญัติแห่ง (2)

ตามกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก็ได้มีบทบัญญัติของช่วงเวลาการห้ามจำหน่ายสุรา โดยห้ามมิให้ทำการอย่างหนึ่งในช่วงเวลาซึ่งอยู่นอกเหนือจากช่วงเวลาที่อนุญาตจำหน่ายสุรา เช่น ห้ามจำหน่ายสุราใด ปล่อยให้มีการเปิดสถานที่อนุญาตจำหน่ายสุรา หรืออนุญาตให้มีการดื่มสุราใด ภายในสถานที่อนุญาตจำหน่ายสุรา หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน จะมีความผิดและจะต้องได้รับการระวางโทษปรับไม่เกิน \$ 10,000 เหรียญสิงคโปร์ ตามมาตรา 6 (5)

พื้นที่ควบคุมการดื่มสุรา

มาตรา 15 (1) หากรัฐมนตรีมีเหตุอันเชื่อได้ว่าพื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดในสิงคโปร์ประสบความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยของสาธารณะอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดื่มสุรา รัฐมนตรีอาจประกาศคำสั่งให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ควบคุมการจำหน่ายสุราในภาวะการณ์ทั่วไปหรือเฉพาะช่วงเวลาหนึ่ง⁵⁷

ตามกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ดังกล่าว รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ควบคุมการจำหน่ายสุราในภาวะการณ์ทั่วไปหรือเฉพาะช่วงเวลาหนึ่งก็ได้ หากปรากฏว่าพื้นที่นั้นหรือพื้นที่ข้างเคียงมีเหตุอาชญากรรมบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเหตุการณืนั้นจะเป็นผลสืบเนื่องจากการดื่มสุราหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะอันเนื่องจากปัญหาการบริโภคสุรานั่นเอง

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

3.2.1 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายออกมามาใช้บังคับ เพื่อควบคุมพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรเช่นเดียวกับต่างประเทศ โดยมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม

⁵⁷ Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015. Part 4 Division 1 — Prohibited activities in Liquor Control Zones. Liquor Control Zones. Section 15

แอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และระเบียบประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องออกมาเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ คือ

การกำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ดังนี้

มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้⁵⁸

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณสถานที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(6) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(7) สวนสาธารณะที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(8) สถานที่อื่น ๆ ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดสถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมได้แก่

(1) รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร แต่ประกาศนี้ไม่ใช่บังคับกับองค์การสุรา⁵⁹ ทั้งนี้ สโมสรหมายถึง เฉพาะสโมสรที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องจากสถานที่ของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งโดยเจตนาจะหมายถึงสโมสรที่เปิดบริการเป็นการประจำหรือถาวรเท่านั้น

(2) พื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน ยกเว้นการขายที่ดำเนินการเป็นปกติในทางการค้าของโรงงานผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁶⁰

⁵⁸ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 27

⁵⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ.2555

⁶⁰ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายหรือห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน พ.ศ.2555

(3) ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป⁶¹

(4) พื้นที่ที่จัดอยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร⁶²

(5) สถานีขนส่ง⁶³

(6) บนทางตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก⁶⁴

(7) สถานีรถไฟ หรือในขบวนรถที่อยู่บนทางรถไฟ⁶⁵

(8) ท่าเรือโดยสารสาธารณะ หรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง⁶⁶

(9) รอบสถานศึกษา⁶⁷

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดสถานที่และบริเวณในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างชัดเจน โดยห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัด สถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ สถานศึกษา หอพัก หรือสถานที่ซึ่งสาธารณะสถาน เช่น สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะสถานีขนส่ง หรือท่าเรือโดยสารสาธารณะ หรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่มีคนจำนวนมากมารวมตัวกัน หรืออาศัยอยู่ หากมีการอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังกล่าวแล้ว อาจทำให้ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อความวุ่นวายแก่บุคคลอื่นในสถานที่ดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตาม ตามประกาศดังกล่าวก็มีข้อยกเว้นให้สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มในบาง

⁶¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ.2556

⁶² ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น พ.ศ.2558

⁶³ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานีขนส่ง พ.ศ.2558

⁶⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ.2558

⁶⁵ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ 2558

⁶⁶ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท่าเรือโดยสารสาธารณะ พ.ศ.2558

⁶⁷ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ.2558

สถานที่ดังกล่าวได้ เช่น ร้านค้าหรือสโมสรของหน่วยงานราชการ หรือสโมสรของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องจากสถานที่ของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งเป็นสโมสรที่เปิดบริการเป็นการประจำหรือถาวร ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่จัดไว้เพื่อเป็นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเฉพาะมิใช่เป็นสาธารณะสถาน โดยทั่วไป หรือเป็นโรงงานที่เป็นการขายที่เป็นการดำเนินการเป็นปกติในทางการค้าของโรงงานผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวก็เป็นสถานที่เฉพาะเช่นเดียวกัน

การกำหนดวันและเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดวันและเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ ดังนี้

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา⁶⁸

นอกจากนี้ ปัจจุบันได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

1) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ⁶⁹

2) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 24.00 น. ยกเว้น การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และการขายในสถานบริการตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการ⁷⁰

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากรัฐจะมีบทบัญญัติที่ควบคุมสถานที่และบริเวณสำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ยังได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดวันและเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ด้วย โดยการออกเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีใช้บังคับซึ่งตามประกาศฉบับนี้ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ทั้งนี้เนื่องจากตามวันดังกล่าวเป็นวันสำคัญทาง

⁶⁸ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 27

⁶⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2558

⁷⁰ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558

พุทธศาสนาซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาพุทธ แต่อย่างไรก็ตาม ในวันดังกล่าวก็มีข้อยกเว้นให้ขายได้ในร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นสาธารณะสถานที่ที่ผู้คนทั่วโลกที่มีหลายเชื้อชาติหลายภาษาซึ่งมีความเชื่อและการนับถือทางศาสนาที่ต่างกันใช้ในการเดินทางไปมาหาสู่กัน

ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ นอกจากการมีข้อห้ามโดยการกำหนดวันในการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ประกาศฉบับนี้ยังมีการกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ด้วย คือ ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. ซึ่งการกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวอาจจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดน้อยลงได้ แต่มีการกำหนดเวลาดังกล่าวก็มีข้อยกเว้น คือ ให้สามารถจำหน่ายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และในสถานบริการตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการได้

การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่กำหนดไว้ ดังนี้

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้⁷¹

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมา จนครองสติไม่ได้

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากจะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ บริเวณ วันและกำหนดเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ยังได้กำหนดห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งยังเป็นผู้เยาว์ และยังกำหนดห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลมีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดดื่มสุรา หรือเป็นการป้องกันให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนเกินขนาด อันจะทำให้ก่อให้เกิดความไม่สงบและก่อเหตุร้ายขึ้นมาได้

วิธีการหรือลักษณะการจำหน่ายที่ต้องห้ามจำหน่าย

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดวิธีการหรือลักษณะการจำหน่ายที่ต้องห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ดังนี้

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการและลักษณะ ดังต่อไปนี้⁷²

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

⁷¹ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. มาตรา 29

⁷² พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 30

การขายโดยการใช้เครื่องขายอัตโนมัติ หมายถึง เครื่องขายที่ไม่มีผู้ขายแต่ใช้เครื่องจักรกลเป็นตัวจ่ายสินค้าแทน เพียงลูกค้าจ่ายแค่ค่าทรัพย์สินตอบแทน เช่นเหรียญ ธนบัตรใส่ลงไปในช่วงที่กำหนด นอกจากนั้นจะได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเครื่อง⁷³

การขายหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้เครื่องจักรกลเป็นตัวจ่ายสินค้าแทนผู้จำหน่ายสินค้า ย่อมทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย เนื่องจากผู้บริโภคไม่ต้องติดต่อกับผู้จำหน่ายโดยตรง เพียงแต่ผู้บริโภคเดินไปยังตู้ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ทำให้ผู้บริโภคสามารถได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่ตนต้องการแล้ว โดยไม่ต้องผ่านตัวบุคคลซึ่งผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้เครื่องจักรกลเป็นตัวจ่ายสินค้าจึงเป็นช่องทางที่เป็นการเร่งรีบและเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่ายขึ้น อีกทั้งการที่ให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้เครื่องจักรกลเป็นตัวจ่ายสินค้าแทนผู้จำหน่ายสินค้า จะทำให้รัฐไม่สามารถควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น บุคคลที่มีอายุยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ หรือบุคคลที่มีอาการมีเมานจนครองสติไม่ได้

(2) การเร่ขาย

การเร่ขายเป็นการขายในลักษณะที่ไม่ประจำ ที่ไม่เป็นปกติเป็นครั้งคราวหรือชั่วคราว ณ สถานที่ที่ไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในใบอนุญาต แม้จะตั้งอยู่กับที่ไม่เคลื่อนที่ไปตลอดเวลาก็ตามถือว่าเป็นการเร่ขาย นอกจากนี้ กรณีขออนุญาตขายสุราในสถานที่ที่เป็นร้านค้าแห่งหนึ่ง แต่กลับนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายอีกแห่งหนึ่งเป็นการขายนอกสถานที่ที่ขอใบอนุญาตไว้⁷⁴

การเร่ขายเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากจุดที่ผู้จำหน่ายไปเร่ขายอาจจะเป็นจุดที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ที่ผู้บริโภคกำลังดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการเร่ขายทำให้ผู้บริโภคไม่ต้องเดินทางไปยังสถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเร่ขายจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีผู้จำหน่ายมาให้บริการถึงสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ที่กำลังดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นการเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง

⁷³ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: บางกอกกล๊อค, 2557), น. 15.

⁷⁴ เพ็งอ้าง, น. 15.

(3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย

การลดราคา คือ การขายราคาต่ำกว่าปกติ (หมายความว่า ราคาต่ำกว่าราคาขายตามปกติของสถานประกอบการนั้น ๆ) โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย การลดราคาจึงต้องมีการซื้อขายและมีการลดราคาเกิดขึ้นแล้วจึงจะเป็นความผิดฐานขายเครื่องดื่มน้ำอัดลมโดยลดราคา หากยังไม่มีมีการซื้อขายเพียงแต่แสดงถ้อยคำที่สื่อให้คนทั่วไปรับทราบว่ามีการลดราคาเครื่องดื่มน้ำอัดลมถือว่าเป็นความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มน้ำอัดลมตามมาตรา 32⁷⁵

การลดราคาเครื่องดื่มน้ำอัดลมโดยการจำหน่ายราคาต่ำกว่าปกติ ย่อมเป็นช่องทางที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมที่บริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมอยู่แล้วมีความอยากที่จะซื้อเครื่องดื่มน้ำอัดลมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากทำให้ตนสามารถซื้อเครื่องดื่มน้ำอัดลมได้ในราคาที่ต่ำกว่าที่ตนเคยซื้ออยู่ตามปกติ การลดราคาเครื่องดื่มน้ำอัดลมจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งการที่ประชากรมีการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมมากขึ้น ย่อมเกิดผลเสียต่อคุณภาพของประชากรในประเทศและอาจทำให้มีอุบัติเหตุและเกิดความไม่สงบเรียบร้อยเพิ่มขึ้นด้วย

(4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้ามการแข่งขัน การแสดง การให้บริการชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำอัดลม หรือแก่ผู้นำหีบห่อ หรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำอัดลมมาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

การกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นการจูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้บริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม ซึ่งบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำอยู่แล้วเข้าสู่การบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อซื้อเครื่องดื่มน้ำอัดลมซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำอยู่เป็นประจำอยู่แล้วยังได้สิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนอีก

(5) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของกรรมการกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลม พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม ไว้ดังนี้

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลมในสถานที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาล และร้านขายยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนบุคคล

⁷⁵ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลม

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(4) สถานศึกษา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต

(5) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ⁷⁶

นอกจากนี้ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดห้ามบริโภคในสถานที่อื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1) รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือ สโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี แต่ประกาศนี้ไม่ใช่บังคับกับองค์การสุรา⁷⁷

2) พื้นที่ประกอบกิจการ โรงงาน ยกเว้น การบริโภคที่เป็นขั้นตอนของการผลิตหรือ รักษามาตรฐานการผลิต⁷⁸

3) บนทางในขณะขับขี่ หรือในขณะโดยสารอยู่ในรถ หรือบนรถ⁷⁹

4) สวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป⁸⁰

5) พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ยกเว้น บริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี⁸¹

6) สถานที่ขนส่ง⁸²

⁷⁶ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. มาตรา 31.

⁷⁷ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁷⁸ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁷⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางพ.ศ. 2558

⁸⁰ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขาย หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสวนสาธารณะของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2556

⁸¹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ พ.ศ. 2558

⁸² ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานขนส่ง พ.ศ. 2558

7) สถานีรถไฟ หรือในขบวนรถที่อยู่บนทางรถไฟ⁸³

8) ท่าเรือโดยสารสาธารณะ หรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง⁸⁴

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นอกจากจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ในการห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ตามสถานที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 27 แล้ว ตามพระราชบัญญัตินี้ยังมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้บริโภครื่องดืมแอลกอฮอล์ในสถานที่ต่าง ๆ ด้วย โดยสถานที่ดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีลักษณะเดียวกับสถานที่ที่กำหนดห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 27 ทั้งนี้ เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่สำคัญ เช่น วัด สถานบริการสาธารณสุข สถานที่ราชการ สถานศึกษาฯ แต่อย่างไรก็ตาม ในมาตรา 31 ก็มีบทบัญญัติยกเว้นไว้ในบางสถานที่ เช่น สถานที่ราชการ บริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี สถานศึกษา บริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

การห้ามโฆษณาเครื่องดืมแอลกอฮอล์

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการห้ามโฆษณาเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ไว้ ดังนี้

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใด โฆษณาเครื่องดืมแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดืมแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดืมโดยตรงหรือโดยอ้อม

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดืมแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดืมแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดืมแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁸⁵

ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดคำนิยามคำว่า

⁸³ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภครื่องดืมแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ พ.ศ. 2558.

⁸⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภครื่องดืมแอลกอฮอล์ในท่าเรือโดยสารสาธารณะ พ.ศ. 2558

⁸⁵ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

การโฆษณาเป็นการกระทำเพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้และทราบถึงชนิดและประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การโฆษณาจึงเป็นการกระทำที่ผู้จำหน่ายต้องการเพิ่มยอดขายที่เพิ่มขึ้น การโฆษณาจึงเป็นการจูงใจให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในตัวเอง

บทกำหนดโทษ

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นอกจากจะมีบทบัญญัติที่เป็นการห้ามการกระทำดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ตามพระราชบัญญัตินี้ยังได้มีบทลงโทษผู้ที่ได้กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายด้วย โดยมีทั้งการลงโทษจำคุกและปรับดังนี้

มาตรา 39 ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษตามมาตรา 39 เป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามสถานที่ที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 27 และเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 28

มาตรา 40 ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 29 หรือมาตรา 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษตามมาตรา 40 เป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 และเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม 30 (1) ซึ่งเป็นการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 30 (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษตามมาตรา 41 เป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 30 (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ซึ่งเป็นบทลงโทษที่มีอัตราโทษที่น้อยกว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา 30 (1)

มาตรา 42 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่า บทลงโทษตามมาตรา 42 นั้นเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการห้าม
การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกและค่าปรับที่มีอัตราสูง

3.2.2 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ให้คำนิยามคำว่า

“สถานบริการ” หมายความว่า สถานที่ที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทาง
การค้า ดังต่อไปนี้

(1) สถานเต็นท์ รำวง หรือโรงเริง เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคูบริการ
(2) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้
บำเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า

(3) สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า แต่ไม่รวมถึง

(ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(ข) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

หรือ

(ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ โดยมีรูปแบบ
อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) มีดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงและยินยอมหรือปล่อยให้
ปละละเลยให้นักร้อง นักแสดงหรือพนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า

(ข) มีการจัดอุปกรณ์การร้องเพลงประกอบดนตรีให้แก่ลูกค้า โดยจัดให้มีผู้บริการขับ
ร้องเพลงกับลูกค้า หรือยินยอมหรือปล่อยให้พนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า

(ค) มีการเต้นหรือยินยอมให้มีการเต้น หรือจัดให้มีการแสดงเต้น เช่น การเต้นบนเวที
หรือการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม

(ง) มีลักษณะของสถานที่ การจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวง

(5) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรี
หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา 24.00 น.

(6) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁸⁶

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว สถานบริการจึงเป็นสถานที่ซึ่งผู้ใช้บริการมาใช้
บริการเพื่อการสังสรรค์ หากความสำราญเพื่อผ่อนคลายความเครียดหรือเมื่อยล้าจากการทำงาน

⁸⁶ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509. มาตรา 3.

เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวจัดให้มีทั้งดนตรี การแสดง การเดินร่ำ เพื่อความบันเทิง เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์จึงเป็นส่วนประกอบปกติของสถานที่ดังกล่าว

เนื่องจากสถานบริการเป็นแหล่งของการรวมตัวของบุคคลหลายประเภทหลากหลายอาชีพ เมื่อมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการ อาจเกิดเหตุความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นได้ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ตามมาตรา 16/1 จึงได้กำหนดเกี่ยวกับอายุของผู้ที่จะเข้าไปใช้บริการในสถานบริการไว้ โดยห้ามมิให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับตรวจสอบของบุคคลดังกล่าว และหากมีการฝ่าฝืนไม่ยินยอมก็จะมีขั้นตอนและการปฏิบัติงานที่ชัดเจนไว้เพื่อใช้สำหรับดำเนินการ

มาตรา 16/1 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจสอบเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุนอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจสอบเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการและเข้าไปในสถานบริการ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้⁸⁷

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายฉบับนี้ค่อนข้างให้ความสำคัญกับบุคคลที่จะเข้ามาใช้บริการ ความหมายของสถานบริการตามกฎหมายฉบับนี้จึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะถึงสถานบริการที่จัดให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึง สถานบริการ อบ อบ นวด สถานพยาบาล สถานประกอบการเพื่อสุขภาพด้วย แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ยังให้ความสำคัญโดยยังมีการกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจสอบเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุนอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ หากไม่ยินยอมปฏิบัติตามต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในทันที แสดงให้เห็นได้ชัดว่ารัฐให้ความสำคัญกับการเข้าถึงสถานบริการประเภทต่าง ๆ จึงได้มีกฎหมายออกมาควบคุมเช่นกรณีดังกล่าว

⁸⁷ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) มาตรา 16/1.

3.2.3 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อคุ้มครองเด็ก ดังนี้

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้คำนิยามคำว่า

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส⁸⁸

มาตรา 26 ภายใต้งบบังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ ถ้าการกระทำมีความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น⁸⁹

มาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณะประโยชน์และอาจวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามมาตรา 44 วรรคสอง หรือวางข้อกำหนดอื่นใดเพื่อแก้ไข หรือป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้

หากปรากฏว่าผู้ปกครองของเด็กฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา 39 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 นอกจากจะมีบทบัญญัติห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และถือเป็นความผิดแล้ว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 ยังได้บัญญัติคุ้มครองห้ามมิให้จำหน่ายสุราแก่เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์อีกด้วย แต่เนื่องจากตามมาตรา 26 (10) วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น ซึ่งปรากฏว่าตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 40 ได้กำหนดให้ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

⁸⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. มาตรา 4.

⁸⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. มาตรา 26.

หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁹⁰ ซึ่งอัตราโทษดังกล่าวเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าอัตราโทษตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งบัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น หากมีการฝ่าฝืนจำหน่ายสุราให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ นอกจากผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แล้ว ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ด้วย เพียงแต่ผู้กระทำจะต้องรับผิดตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นอัตราโทษที่หนักกว่า ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แต่ถ้าการกระทำนั้นเป็นการจำหน่ายสุราให้แก่บุคคลที่มีอายุเกินกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก็จะมีผิดตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เท่านั้น และมีบทกำหนดลงโทษไว้ตามมาตรา 40

3.2.4 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2560 โดยก่อนที่พระราชบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับ กรมสรรพสามิตดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายรวมทั้งสิ้น 7 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติไฟฟุทศักราช 2486 พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่บังคับใช้มานาน ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน กรมสรรพสามิตจึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีสรรพสามิตให้มีความทันสมัยและเป็นสากล รวมทั้งได้รวบรวมกฎหมายภาษีสรรพสามิตที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายทั้ง 7 ฉบับมาใช้เป็นฉบับเดียวกันเพื่อความเป็นเอกภาพในการบังคับใช้

การจัดเก็บภาษีสุรตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นการใช้มาตรการทางภาษีโดยเป็นเครื่องมือในการลดการบริโภคสุรา ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงจัดเก็บภาษีแบบระบบผสม กล่าวคือ จัดเก็บในอัตราตามมูลค่าเพื่อสะท้อนถึงความฟุ่มเฟือย และอัตราตามปริมาณเพื่อสะท้อนถึงสุขภาพ ซึ่งสร้างความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษีมากยิ่งขึ้น มีการปรับลดภาษีตามมูลค่าและเพิ่มอัตราภาษีตามปริมาณ (แรงแอลกอฮอล์) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลมากขึ้น โดยอัตราภาษี

⁹⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. มาตรา 78

ใหม่นี้จะไม่ทำให้ภาระภาษีเพิ่มขึ้นมากเท่าใดนัก ตามหลักรายได้คงที่ (Revenue Neutrality) และยังเป็น การส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคสุราที่มีดีกรีต่ำและลดปัญหาสุราเถื่อนด้วย⁹¹

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเรื่องสุราไว้ในหมวด 2 ใบอนุญาต สำหรับสินค้าสุรา ยาสูบ และไฟ ส่วนที่ 1 สุรา ตามมาตรา 152-158 โดยบัญญัติตั้งแต่คำนิยามของ คำว่าสุรา ไปจนถึงการขออนุญาตผลิตสุรา การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร การขายสุราและการ ขอบอนุญาตขายสุรา และบัญญัติห้ามเปลี่ยนแปลงสุรา ดังนั้น การขายหรือจำหน่ายสุราในประเทส ไทยจึงต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการ จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

การผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 153 กำหนดให้ผู้ที่มีความประสงค์ จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครอง จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี กรมสรรพสามิต โดยในการยื่นคำขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตผลิตหรือครอบครอง เครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา เมื่อได้รับอนุญาตให้ผลิตสุราหรือใบอนุญาตให้ครอบครองเครื่องกลั่น สำหรับผลิตสุราแล้วจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิต ประกาศกำหนดด้วย โดยใบอนุญาตที่ออกตามมาตรา 153 มีอัตราค่าธรรมเนียมฉบับละสามแสนบาท และใบอนุญาตมีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต⁹² หากมีการผลิตสุราหรือครอบครองเครื่องกลั่น สำหรับผลิตสุราหลังจากใบอนุญาตหมดอายุแล้วย่อมเป็นการผลิตสุราหรือครอบครองเครื่องกลั่น สำหรับผลิตสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตเช่นกัน ปัจจุบันนี้มีกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ที่ออกกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขมาใช้บังคับ

กรณีและผู้ใดฝ่าฝืนผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ขออนุญาตจากอธิบดี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหก เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁹³ นอกจากนี้ กรณีที่มีการขายหรือมีไว้เพื่อ ขายซึ่งสุราที่ทำการผลิตโดยฝ่าฝืนตามมาตรา 153 วรรคหนึ่ง ย่อมต้องระวางโทษไม่เกินห้าหมื่น

⁹¹ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม กรมสรรพสามิต, “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับใช้วันนี้ยังไม่ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้า เดือนผู้ประกอบการอย่ากังวล,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://www.excise.go.th/cs/group/public/document/dwn/mzax/~edisp/uatucm301652.pdf>.

⁹² พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 153

⁹³ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 193

บาท⁹⁴ ในขณะที่เดียวกันหากผู้ใดซื้อหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่ผลิตโดยฝ่าฝืนมาตรา 153 วรรคหนึ่ง จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ถ้าสุรานั้นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ด้วยเช่นเดียวกัน⁹⁵

การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 กำหนดให้ผู้ประสงค์ที่จะนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ซึ่งการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง⁹⁶ โดยใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรจะมีอัตราค่าธรรมเนียม ครั้งละสองหมื่นห้าพันบาท ซึ่งหากมีการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 195 อย่างไรก็ตาม มาตรา 154 วรรคสามและวรรคสี่ ได้กำหนดข้อยกเว้นให้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตได้ หากเป็นกรณีที่อธิบดีกรมสรรพสามิตผ่อนผันให้นำสุราเข้ามาเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมีใช้เพื่อการค้าโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตนำเข้า แต่ต้องนำเข้าไม่เกินปริมาณที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด และนำเข้าทางด่านศุลกากรที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนดเท่านั้น หรือกรณีผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ไม่อยู่ในบังคับต้องขอใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร อธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลสินค้าได้ตามที่เห็นสมควร

ปัจจุบันมีกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาตให้นำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2560 ใช้บังคับซึ่งกำหนดใบอนุญาตการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรไว้ 5 ประเภท ไว้ในข้อ 2 และตามกฎกระทรวง ข้อ 3 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตแต่ละประเภทไว้ ซึ่งแตกต่างกันแล้วแต่กรณี เช่น จะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 หรือที่ 2 หรือได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา หรือจะต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หรือบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์ เป็นต้น

การขออนุญาตขายสุรา

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 155 ได้กำหนดเกี่ยวกับการขออนุญาตขายสุราไว้ โดยให้ผู้ประสงค์จะขายสุราต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงาน

⁹⁴ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 191

⁹⁵ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 192

⁹⁶ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 154

สรรพสามิต โดยในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตขายสุรา

เมื่อได้รับใบอนุญาตขายสุราแล้วให้ใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย⁹⁷ ใบอนุญาตขายสุราจะมีกำหนดอายุหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต⁹⁸ และหากจะขายสุราต่อไปจะต้องขอรับใบอนุญาตขายสุราใหม่

สำหรับผู้ที่ขายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขายสุราก่อนดำเนินการ มีความผิดฐานขายสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 196 อย่างไรก็ตาม มาตรา 155 ได้กำหนดข้อยกเว้นให้ขายสุราโดยไม่ต้องมีใบอนุญาตขายสุราได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

1) การขายทั้งหมดในคราวเดียวภายใต้ความควบคุมของเจ้าพนักงานสรรพสามิต ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตตายหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

2) การขายในการบังคับคดี

3) การขายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

4) กรณีอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย หรือไม่ขอใบแทนใบอนุญาตจากผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 205

ประเภทของใบอนุญาตขายสุรา

ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 156 ได้กำหนดใบอนุญาตขายสุราซึ่งใช้สำหรับการขายสุราทุกชนิดทั้งสุรากลั่นและสุราแช่ ทั้งที่ผลิตในราชอาณาจักรและที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป เช่น การขายจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายส่ง การขายสุราจากผู้ขายส่งไปยังผู้ขายปลีก เป็นต้น โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตปีละหนึ่งแสนบาท

⁹⁷ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. มาตรา 178.

⁹⁸ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. มาตรา 155 วรรคสาม.

2) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เช่น การขายปลีกสุราเพื่อนำไปบริโภค การขายสุราเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขาย เป็นต้น โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตปีละห้าหมื่นบาท

ในกรณีที่มีการขายสุราครั้งหนึ่งสิบลิตรขึ้นไปและต่ำกว่าสิบลิตรปะปนกันผู้ขายสุราจะต้องรับใบอนุญาตขายสุราทั้ง 2 ประเภท มิเช่นนั้นย่อมจะมีความผิดฐานเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราทำการขายไม่ตรงตามประเภทของใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ตามมาตรา 197

คุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตขายสุรา

ตามกฎกระทรวงการอนุญาตขายสุรา พ.ศ. 2560 กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ 3 ได้กำหนดให้ ผู้ที่ประสงค์จะขอใบอนุญาตขายสุรา ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

(2) เป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

สถานประกอบการขายสุรา

ตามกฎกระทรวงการอนุญาตขายสุรา พ.ศ. 2560 กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ 5 ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราต้องไม่ใช่สถานประกอบการที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1

(ก) สถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและอยู่ระหว่างถูกสั่งพัก

ใช้ใบอนุญาต

(ข) สถานที่ต้องห้ามขายสุราตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกฎหมายอื่น

(2) กรณีขอใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2

(ก) ที่ตั้งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติรวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว

(ข) ที่ตั้งวัด มัสยิด วัดบาทหลวง หรือสถานที่ประกอบศาสนกิจในนิกายหรือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง รวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว

(ค) ที่ตั้งสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงรวมทั้งบริเวณที่ต่อเนื่องและติดกับสถานที่ดังกล่าว

(ง) สถานที่ที่เคยเป็นสถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่ได้พ้นกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต

(จ) สถานประกอบการขายสุราของผู้ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตและอยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

(ฉ) สถานที่ต้องห้ามขายสุราตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกฎหมายอื่น

การเปลี่ยนแปลงสุราเพื่อการค้า

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 158 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเปลี่ยนแปลงสุราโดยนำสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลวหรือวัตถุดิบใดเจือปนลงในสุราเพื่อการค้า เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา หรือเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 เฉพาะกรณีผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อค้ำในขณะนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันมีกฎกระทรวงการเปลี่ยนแปลงสุราเพื่อการค้า พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ

3.2.5 พระราชบัญญัติขายตรงและการตลาดแบบตรง พ.ศ.2545

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ทำการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมีหน้าที่จะต้องไปจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เสียก่อน โดยตามมาตรา 27 ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบดั่งนั้น ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องไปดำเนินการจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงเท่านั้น จึงจะสามารถให้บริการซื้อขายผ่านช่องทางร้านค้าระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ สำหรับผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากต้องการที่จะจำหน่ายสินค้านี้ก็ต้องดำเนินการจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เช่นเดียวกัน

เหตุที่พระราชบัญญัติขายตรงและการตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคก็เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถตรวจสอบหรือติดตามผู้ประกอบธุรกิจหรือบุคคลผู้จำหน่ายได้ หากผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ดั่งนั้น ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการถูกหลอกลวง หรือจากผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าหรือบริการด้วยวิธีการเสนอขายสินค้าหรือบริการแก่ผู้บริโภคโดยตรงผ่านผู้จำหน่ายอิสระหรือตัวแทนขายตรง หรืออาจเสนอขายผ่านสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสินค้า

หรือบริการอาจไม่ตรงกับคำกล่าวอ้างตามที่ได้โฆษณา ส่งผลให้ผู้บริโภคอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง (ค้าขายสินค้าผ่านสื่อ) โดยไม่จดทะเบียนการประกอบธุรกิจจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับรายวันอีกวันละไม่ เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545

3.2.6 พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่รองรับผลทางกฎหมายของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ครอบคลุมทั้งอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถระบุตัวผู้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รวมถึงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และเสริมสร้างศักยภาพการทำธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) โดยผู้ที่จะประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ จะต้องแจ้งให้ทราบ กล่าวคือต้องขึ้นทะเบียนหรือต้องได้รับใบอนุญาต ตามมาตรา 32 แห่ง พระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ซึ่งในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กรณีใดเป็นกิจการที่ต้องได้รับอนุญาต ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจดังกล่าวจะต้องขึ้นทะเบียนขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด โดยคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การคืนใบอนุญาต และการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

สำหรับบทลงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืน โดยไม่แจ้งหรือขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนการประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 44 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

3.2.7 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มีสาระสำคัญ คือ

(1) ห้ามผู้ขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรง หรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขายหรือการขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรงด้วยการตลาดหรือบริการขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบกัน

(2) ประกาศฉบับนี้ไม่ให้ใช้บังคับแก่การซื้อขายและการชำระราคาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ที่ให้บริการเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์⁹⁹

แม้ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 จะมีบทบัญญัติควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไว้แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเทคโนโลยีและมีความก้าวหน้าอย่างมาก ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่ต้องเดินทางไปพบกันต่อหน้าเหมือนดังแต่ก่อน การค้าขายก็ย่อมมีการพัฒนาตามไปด้วย จากเดิมที่ผู้บริโภคจะต้องเดินทางไปซื้อสินค้า ณ ที่ตั้งหรือร้านค้าของผู้จำหน่ายสินค้า ผู้ประกอบกิจการได้เพิ่มช่องทางการซื้อขายโดยผ่านช่องทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการซื้อขายสินค้าและบริการทั้งฝ่ายผู้จำหน่ายและผู้บริโภคยิ่งขึ้น จากการใช้เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและการประกอบธุรกิจมีการพัฒนาไปดังกล่าวทำให้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ที่ใช้บังคับอยู่ไม่ครอบคลุมถึงการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ รัฐจึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ ออกมาเพิ่มเติมเพื่อควบคุมเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่มีอยู่เดิม

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะออกประกาศดังกล่าวมาใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่สามารถควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เนื่องจากยังไม่มีมาตรการในการควบคุมที่รัดกุม โดยในปัจจุบันแม้จะมีประกาศฉบับดังกล่าวออกมามีใช้บังคับ ก็จะทำให้ยังมีการประกาศและเชิญชวนให้มีการสั่งซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์อยู่เป็นปกติเสมือนหนึ่งว่าไม่มีประกาศฉบับดังกล่าวออกมามีใช้บังคับแต่อย่างใด

ในบทต่อไป ผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ว่า รัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายอย่างไรบ้างเพื่อนำมาใช้ควบคุม

⁹⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการ หรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ 2563

การจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ หากกว่ามีการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 โดยอาศัยความตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ห้ามมิให้มีการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และลดผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการออกประกาศฉบับดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่เคยมีมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มาก่อน จนกระทั่งมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าวออกมาโดยเป็นการห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกกรณี แต่ก็ยังพบว่าการลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่เช่นเดิม โดยสามารถพบเห็นได้ทั่วไปบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเกิดประเด็นในการศึกษาว่า หากอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ควรจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อเข้ามาควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างไรบ้าง

4.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

เดิมลักษณะการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น จะอยู่ในรูปแบบของการเปิดร้านค้า ร้านโชห่วย ร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ตลอดจนสถานบันเทิงต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีสถานที่ตั้งร้านค้าเป็นสำคัญ เพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่าย ซึ่งร้านค้าในรูปแบบดังกล่าวสามารถพบเห็นได้ทั่วไปทั้งในเมืองและในชนบท แต่ในปัจจุบันรูปแบบการค้าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และวงการการค้าเองก็มีการเข้าสู่การค้าในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นตามการพัฒนาของเทคโนโลยี ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ได้มีการขยายตัวเข้าสู่ตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกัน ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มี

ร้านค้าเป็นของตนเองอยู่แล้ว ก็สามารถที่จะขยายตลาดเข้าสู่การตลาดในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ เป็นการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายอีกช่องทางหนึ่งไปสู่ผู้บริโภค ในส่วนของผู้ประกอบการเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์รายใหม่ ก็จะได้มีโอกาสเข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการรายเดิมได้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กฎหมายฉบับนี้ ได้มีการกำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณต่าง ๆ ไว้ และมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่หลายฉบับที่ได้มีการกำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม เช่น วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ หอพัก สถานศึกษารัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้า ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่จัดไว้ เพื่อการพักผ่อนของประชาชน โดยทั่วไปสถานที่หรือบริเวณรัฐวิสาหกิจและ หน่วยงานอื่นของรัฐบนทางสถานีรถไฟบนทางรถไฟหรือในขบวนที่อยู่บนทางรถไฟ สถานีขนส่ง พื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน และรอบสถานศึกษา เป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 กำหนดห้ามจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษาและกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันเวลาอื่น นอกจากช่วงตั้งแต่วันที่ 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่วันที่ 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น.

การกำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ วัน และเวลาตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นมาตรการควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยส่วนใหญ่สามารถบังคับใช้และตรวจสอบได้กับร้านค้าทั่วไปที่มีสถานที่ตั้งร้านและมีเวลา เปิด-ปิดที่ชัดเจนซึ่งสามารถใช้ได้กับร้านค้าในรูปแบบเดิม แต่ในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีลักษณะแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม กล่าวคือ ผู้จำหน่ายมีเพียงเครื่องมือสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกสถานที่ ทุกวันและทุกเวลา

ต่อมารัฐออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 โดยมีข้อกำหนดว่า ห้ามผู้ใดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงหรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอหรือการจำหน่ายสินค้าหรือบริการต่อ

ผู้บริโภคโดยตรงด้วยการตลาดหรือบริการการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้จำหน่ายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบกัน และประกาศนี้ไม่ใช่บังคับแก่กรณีการซื้อขายและการชำระราคาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ที่ให้บริการเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ซึ่งผลของประกาศฉบับนี้ ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไม่สามารถที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใด ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการออกประกาศฉบับดังกล่าว รัฐมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และเพื่อลดปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จากการที่ประกาศฉบับดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่มีการซื้อขายหรือชำระราคาสินค้า ณ ร้านค้า ร้านอาหาร สถานที่ที่ให้บริการเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เนื่องจากปัจจุบัน มีการซื้อขาย ชำระราคาสินค้ากันด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์กันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นวิธีการโอนเงินเข้าบัญชี ชำระด้วยบัตรเครดิตหรือบัตรเครดิต อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคดิจิทัลและยอมรับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำธุรกิจ และได้มีการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างแท้จริง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีแข่งขันทางการค้า แนวคิดพื้นฐานในระบบเศรษฐกิจนั้นมียุทธศาสตร์ การตลาดจะต้องทำให้ทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น ที่ดิน แรงงาน เงินทุน เป็นต้น นั้น สามารถจะตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ได้อย่างไม่จำกัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น รัฐจึงควรให้เอกชนสามารถที่จะทำการแข่งขันกันได้อย่างเสรี โดยไม่ควรเข้าไปแทรกแซงหรือยุ่งเกี่ยวกับการตลาด โดยให้ปัจเจกบุคคลและนิติบุคคลทั้งหลายได้ใช้ทรัพยากรที่ตนถือครองหรือมีกรรมสิทธิ์อยู่ได้อย่างเต็มที่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรี ให้ผู้ประกอบการธุรกิจทั้งรายใหญ่และรายย่อยได้มีโอกาสการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม กลไกการตลาดก็จะมีการปรับตัวไปตามการแข่งขันของตลาดด้วยตัวเอง หากมีผู้ขายสินค้ารายหนึ่งรายใดผูกขาดเพียงรายเดียวในตลาดของสินค้านั้น โดยสามารถกำหนดราคาสินค้าชนิดนั้นในราคาที่สูงมากเพื่อให้ได้กำไรเกินกว่าที่ควรจะได้ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้มีผู้ที่มาผลิตสินค้าชนิดนั้นออกมาแข่งขันโดยจะกำหนดราคาต่ำกว่า ซึ่งจะทำให้ผู้จำหน่ายสินค้าผูกขาดรายนั้นจะต้องกำหนดราคาสินค้าให้ต่ำลงมาด้วย มิฉะนั้นผู้จำหน่ายสินค้าผูกขาดจะต้องสูญเสียส่วนแบ่งในตลาดนี้ ทำให้การผูกขาดตลาดกลายเป็นตลาดที่มีการแข่งขันกันตามปกติ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในตลาดก็มีการผูกขาดสินค้าอยู่หลายรายการ เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดมีส่วนแบ่งการตลาดที่มากเกินไปก็ทำให้เกิดการผูกขาด ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจได้ เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้ไม่เกิดเสรีทางการค้า ซึ่งการแข่งขันทางการค้าถือ

เป็นนโยบายทางเศรษฐกิจอันเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มประเทศที่มีการเปิดเสรีทางการค้า โดยยึดหลักให้ผู้ประกอบการหลาย ๆ รายที่สามารถจะจำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันได้ในราคา และด้วยคุณภาพที่แตกต่างกันไปตามกลไกตลาด อันเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่เป็นผู้บริโภค โดยผู้บริโภคก็จะสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างมีคุณภาพและได้ซื้อในราคาที่ถูกลง

เมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศ จะเห็นแนวทางในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่น่าสนใจ ได้แก่ เครื่องรัฐออสเตรเลีย ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อกำหนดคกกฎเกณฑ์ ควบคุมในเรื่องการจำหน่าย การออกใบอนุญาต การจัดหา รวมถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น จะเป็นกฎหมายที่แต่ละรัฐนั้นมีการ ได้บัญญัติขึ้นเองตามความเหมาะสมและเห็นชอบของรัฐนั้น ซึ่งพบว่ามีการบัญญัติหลักเกณฑ์การควบคุมเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้คล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น ช่วงเวลาเปิด-ปิดของสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อัตราค่าปรับ เป็นต้น จากการศึกษามาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครื่องรัฐออสเตรเลีย โดยหลักของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กำหนด ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เว้นแต่จะได้รับการอนุญาต โดยได้มีการจำแนกประเภทใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Licence) การอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Permit) และการยกเว้นให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นกรณีพิเศษ (General Liquor Exemption) เพื่อใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากฝ่าฝืนก็จะมีโทษปรับ และมีแนวทางในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยการกำหนดสถานที่ที่ต้องขอใบอนุญาตหรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วันและเวลาที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องรัฐออสเตรเลีย กำหนดห้ามซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday และวัน Christmas ระหว่างเวลา 07.00 ถึงเวลา 21.00 น. อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อยกเว้นให้ผู้ค้าส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่ซื้อ ไปเพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่ได้รับใบอนุญาตแบบ Off-Licence ได้ การขายตรง สำหรับใบอนุญาตให้ขายตรงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใด ๆ ก็ได้ แต่ในการส่งสินค้าจะต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนด โดยห้ามส่งสินค้าในวัน Good Friday และวัน Christmas และได้มีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือการ

สื่อสารอื่น ๆ ไปด้วย เช่น ผู้ที่มีใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากต้องการเสนอขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตจะต้องแสดงข้อความทางเว็บไซต์ว่าการจำหน่ายหรือการจัดการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่หรือในนามของบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การควบคุมผู้ที่มีใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ขายทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ เครื่องรับส่งเอกสาร หรือทางไปรษณีย์ปรากฏอยู่ใน Liquor Act 1992 ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ต่อมามีการปรับปรุงแก้ไขโดยใช้ Liquor Act 2007 มาตรา 114 ได้กำหนดเรื่อง การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารอื่น ๆ ไว้ว่า ผู้ที่ได้ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการสั่งซื้อผ่านทางโทรศัพท์ โทรสาร หรือทางไปรษณีย์ จะต้องแสดงเลขที่ใบอนุญาตในโฆษณาหรือข้อมูลที่ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่าย อีกทั้ง ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จะต้องแสดงเลขที่ใบอนุญาตอย่างชัดเจนทางเว็บไซต์ และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำได้เฉพาะในสถานที่ที่กฎหมายกำหนดให้ เช่น ร้านอาหารที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในร้าน อีกทั้งกฎหมายยังบัญญัติไว้ด้วยว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะเป็นความผิด เช่น การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามชายหาด สวนสาธารณะ หรือตามท้องถนน เป็นต้น

สำหรับประเทศนิวซีแลนด์ มี The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกำหนดกฎเกณฑ์การจำหน่าย การจัดหา และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ ตลอดจนการลดผลกระทบและอันตรายที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไปหรือในปริมาณที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกบังคับใช้แทนกฎหมาย The Sale of Liquor Act 1989 ฉบับเดิม โดยกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดไว้ว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้บริโภคได้นั้น ผู้จำหน่ายจะต้องได้รับใบอนุญาต ซึ่งได้แบ่งประเภทใบอนุญาตออกเป็น 4 ประเภท ไว้ในมาตรา 13 ได้แก่ 1). On-licences เป็นใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และจัดหาเพื่อให้ผู้บริโภคดื่มภายในสถานที่แห่งนั้น 2). Off-licences เป็นใบอนุญาตจำหน่ายประเภทที่ไม่ได้มีสถานที่ดื่มและ ผู้บริโภคนำไปดื่มที่สถานที่อื่น 3). Club licences เป็นใบอนุญาตในคลับหรือสโมสร และ 4). Special licences คือ ใบอนุญาตพิเศษซึ่งอนุญาตให้จำหน่ายหรือจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่เข้าร่วม

กิจกรรมพิเศษ เช่น งานเลี้ยงส่วนตัว งานแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งใบอนุญาตประเภท On-Licences, Off-Licences และ Club Licences จะได้รับอนุญาตในครั้งแรก มีกำหนด 1 ปี ในครั้งถัดไปจะสามารถต่ออายุได้ทุก ๆ 3 ปี ส่วนใบอนุญาตประเภท Special Licences จะได้รับอนุญาตเป็นไปตามแต่ละกิจกรรม ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวมีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยจำกัดสถานที่ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะใด ๆ รวมถึงบริเวณสถานที่จอดรถส่วนตัว ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ผลิตและจำหน่ายนม ร้านสะดวกซื้อ ส่วนการจำหน่ายที่ต้องใช้ใบอนุญาตประเภท Off-Licences จะไม่อนุญาตให้จำหน่ายในสถานบริการน้ำมัน อยู่ซ่อมรถ สถานที่ผลิตและจำหน่ายนม ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าปลีกที่เช่าพื้นที่ส่วนหนึ่งของร้านค้า (Shops in Shops) ยานพาหนะ เป็นต้น ส่วนช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้จำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ในวัน Good Friday, Easter Sunday และวัน Christmas ก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac โดย กำหนดช่วงเวลาในการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีใบอนุญาต On-Licences ขายได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. จนถึงเวลา 04.00 น. ส่วนใบอนุญาต Off-Licences ขายได้ตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึงเวลา 23.00 น. และตามกฎหมายฉบับนี้กำหนดว่าผู้ถือใบอนุญาตจะต้องไม่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตนอกเวลาที่ได้รับอนุญาต ซึ่งข้อกำหนดนี้จะไม่ใช่บังคับในส่วนมินิบาร์ของโรงแรมที่ได้จำหน่ายให้แก่ผู้เข้าพัก อย่างไรก็ตาม ในกรณีการจำหน่ายแบบ Off-Licences for remote sellers of alcohol นั้นจะได้รับการยกเว้นข้อจำกัดของชั่วโมงการซื้อขาย ทำให้สามารถซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกวันตลอดเวลา แต่จะต้องไม่ส่งมอบในวัน Good Friday หรือวัน Christmas หรือก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac หรือ Easter Sunday รวมถึงผู้ถือใบอนุญาตประเภทนี้ยังจะต้องแน่ใจว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายลักษณะนี้จะไม่ถูกส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อหรือให้แก่บุคคลอื่นในนามของผู้ซื้อในเวลา 23.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. ของวันถัดไปด้วย

ส่วนสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (การจำหน่ายและบริโภค) ปี ค.ศ. 2015 หรือ The Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 ใช้บังคับ ได้มีการกำหนดช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับผู้ที่มีใบอนุญาตไว้ โดยแบ่งออกเป็นช่วงวันทำการ ได้แก่ วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ สามารถซื้อขายได้ในช่วงตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึงเวลา 22.30 น. ส่วนในวันหยุดวันเสาร์ ถึงวันอาทิตย์ สามารถซื้อขายได้ในช่วงตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึงเวลา 19.00 น. และในวันก่อนวันหยุดนักขัตฤกษ์สามารถซื้อขายได้ตั้งแต่ช่วงเวลา 07.00 น. ถึงเวลา 19.00 น.

เช่นกัน แต่ถ้าหากผู้จำหน่ายมีใบอนุญาตจำหน่ายประเภทอิเล็กทรอนิกส์ (online liquor business license) จะสามารถทำการซื้อขายได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ได้กำหนดห้ามไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะในระหว่างเวลา 22.30 น. ถึงเวลา 7.00 น. โดย “ที่สาธารณะ” หมายความรวมถึง ริมนถนน สวนสาธารณะ ชายหาด และพื้นที่สาธารณะของที่พักอาศัยประเภท HDB หรือ Housing & Development Board ซึ่งหมายถึง องค์กรที่ดูแลจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรือการเคหะแห่งชาติของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และหากมีการซื้อขายในเวลาทำการจะสามารถจัดส่งให้แก่ผู้บริโภคได้ทุกที่ แต่หากเป็นการซื้อขายนอกเวลาทำการ จะจัดส่งเฉพาะสถานที่ส่วนบุคคลเท่านั้น

จากการศึกษา ยังมีกฎหมายของต่างประเทศที่ควบคุมเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจอีกประเทศหนึ่ง คือ สหราชอาณาจักร ซึ่งเดิมมี The Licensing Act 1964 ใช้บังคับ ได้มีการจำกัดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ แต่ต่อมาเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายใหม่ได้แก่ The Licensing Act 2003 ได้มีการยกเลิกระบบควบคุมชั่วโมงที่จะได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่กำหนดไว้ใน The Licensing Act 1964 โดยจะไม่เข้มงวดเรื่องระยะเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังเช่นในอดีต ต่อมา เมื่อรัฐบาลได้มีการยกเลิกการจำกัดระยะเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงทำให้ปัจจุบันในสหราชอาณาจักร ไม่มีการจำกัดระยะเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีก โดยได้ยินยอมให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายความว่า ในหนึ่งวันสามารถจำหน่ายในเวลาใดก็ได้ ภายใน 24 ชั่วโมง แสดงให้เห็นว่าสหราชอาณาจักรมีการอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเสรีในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ดี ก็ยังมีการควบคุมสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เช่นกัน แม้ว่าสหราชอาณาจักรจะเปิดเสรีในช่วงของเวลาการจำหน่าย แต่ก็ให้ความสำคัญกับการออกใบอนุญาตไว้อย่างน่าสนใจ คือ การออกใบอนุญาตประเภท Premises License เป็นใบอนุญาตที่ออกให้แก่สถานประกอบการ สถานบันเทิงที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ผับ บาร์ ไนต์คลับ หรือคาเฟ่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการหลังเวลา 23.00 น. (late night refreshment) โดยในใบอนุญาตจะมีผู้ควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่จำหน่าย (Designated Premise Supervisor (DPS)) เป็นผู้รับผิดชอบในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานประกอบการนั้น ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาตส่วนบุคคลในการดำเนินการด้วย (Personal License) ด้วย และแม้ว่าใบอนุญาตประเภทนี้จะไม่มีกำหนดอายุการสิ้นสุดของใบอนุญาตไว้ เว้นแต่ผู้ขออนุญาตได้แสดงเจตนาที่จะกำหนดระยะเวลาของใบอนุญาตไว้ หรือใบอนุญาตได้ถูกถอดถอน ในการขอใบอนุญาตประเภทนี้ผู้ขออนุญาตต้อง

เสนอแผนการดำเนินการที่จะทำให้บรรล่วัตถุประสงค์ของกฎหมายพร้อมทั้งเอกสารประกอบในการขออนุญาตด้วย โดยในการพิจารณาใบอนุญาตประเภทนี้อาจจะมีบุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมในการพิจารณาออกใบอนุญาตด้วย เช่น ผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่น นักธุรกิจในพื้นที่นั้น ตำรวจ พนักงานดับเพลิง และกลุ่มบุคคลที่ส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของ The Licensing Act 2003 ด้วย ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตและการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและอาจจะได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยตรง เช่น การกำหนดเวลาอนุญาตในบางพื้นที่ที่มีความสงบอาจจะกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตปิดสถานที่ดังกล่าว หลังเวลา 23.00 น. ได้ หรือสามารถขอทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ ได้ ภายหลังจากที่ได้ออกใบอนุญาตไปแล้ว เป็นต้น

ในประเด็นนี้ ผู้เขียนขอกล่าวถึง การควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ควรจะเป็นแนวทางในการออกมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากปัจจุบัน รัฐได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกปิดกั้นช่องทางการจำหน่ายไป ผู้ประกอบการรายย่อยก็ไม่มีโอกาสได้เข้ามาแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีอยู่ในตลาด โดยเหตุผลในการที่รัฐออกประกาศฉบับนี้ รัฐน่าจะมองว่าสามารถจะป้องกันไม่ให้เด็กเยาวชนเข้าถึงการบริโภคได้โดยง่าย และคิดว่าการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถควบคุมได้ จึงได้มีการออกประกาศห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกไป โดยยังไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งจะเป็นผู้ที่จะต้องถูกประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ไม่ได้มีการศึกษาหรือว่าการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มีข้อดีข้อเสีย และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับการประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร ซึ่งปัจจุบัน แม้ว่าประกาศดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้มาในระยะเวลาหนึ่งแล้ว ก็ยังพบเห็นการโฆษณาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั่วไป อีกทั้งยังพบว่า มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยมีการข้อความส่งเสริมการขาย สามารถสั่งซื้อและจัดส่งได้ตลอด 24 ชั่วโมง หรือส่งด่วนใน 1-2 ชั่วโมงอีกด้วย ทำให้เห็นได้ชัดว่ามีการลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่จำนวนมาก และจากการที่ผู้เขียนได้ตรวจสอบเว็บไซต์ที่ปรากฏการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หลายเว็บไซต์ ก็ไม่พบว่ามี การแสดงหลักฐานว่าผู้จำหน่ายมีใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แต่อย่างไรก็ตาม จึงทำให้ไม่อาจทราบได้ว่าผู้จำหน่ายมีใบอนุญาตในการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือไม่ ส่วนสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ยังมีการระบุไว้ว่าเป็นสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ในส่วนนี้ก็ไม่อาจทราบได้เช่นกันว่า เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ชนิดนั้น มีการเสียภาษีนำเข้าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือเป็นสินค้าหลบหนีภาษีหรือไม่ อีกทั้งในการสั่งซื้อสินค้ายังไม่ได้มีการตรวจสอบอายุของผู้ซื้อ หรือมีมาตรการคัดกรองใด ๆ ที่จะสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นผู้ซื้อที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ อันเป็นไปตามเกณฑ์อายุผู้ซื้อตามที่กฎหมายกำหนดไว้จริง เนื่องจากการสั่งซื้อเพียงแค่นี้ให้ใส่อีเมลล์ และรหัสผ่านเพื่อเข้าสู่ระบบสมาชิกเท่านั้น หรือจะทำการสั่งซื้อโดยไม่ต้องเข้าสู่ระบบก็ได้ เท่ากับว่าไม่ต้องมีการบันทึกหรือแจ้งข้อมูลใด ๆ เลยก็สามารถสั่งซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ นอกจากนี้ บางเว็บไซต์ก็ไม่ได้มีการสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์โดยตรง เพียงแต่ให้เพิ่มเพื่อนเข้าสู่แอปพลิเคชันไลน์ เพื่อติดต่อสั่งซื้อ เพียงทำการโอนเงินผ่านระบบหรือโอนเข้าบัญชีผู้จำหน่ายและแจ้งโอนเงินผ่านเว็บไซต์ หรือผ่านแอดมินร้านค้า สินค้าก็จะถูกส่งไปถึงหน้าบ้านของผู้ซื้อทันที

ปัจจุบัน การเป็นผู้ประกอบการหรือการมีร้านค้าบนระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ด้วยความทันสมัยและการที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้ารูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพียงแค่มีการสร้างโปรแกรม แพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชันที่สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานของผู้ที่ต้องการอยากจะเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ก็สามารถทำให้การติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้จำหน่ายและผู้บริโภคทำได้ง่ายดายมากขึ้น ซึ่งในส่วนนี้เอง ก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มารองรับการขยายตัวของธุรกิจในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นตามความทันสมัยของเทคโนโลยี เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่ผู้ประกอบการและเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่า เมื่อผู้บริโภคได้มีการเลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้บริโภคไม่มีโอกาสเห็นสภาพ ลักษณะจริงของสินค้าแล้ว ก็จะได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เนื่องจากแหล่งที่มาของสินค้าได้มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องและได้รับรองตามกฎหมาย โดยผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้ประกอบการทำการจำหน่ายสินค้าบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ก็มีหน้าที่ในการยื่นขอจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 จึงจะสามารถประกอบธุรกิจได้ โดยเหตุผลที่กฎหมายต้องบังคับให้มีการจดทะเบียนก็เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถตรวจสอบ ติดตามตัวผู้ประกอบการหรือผู้จำหน่ายได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาที่ไป กรณีหากผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ที่ทำการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องได้รับการอนุญาตเสียก่อนที่จะทำการจำหน่ายได้ มิใช่ว่าดำเนินการ

จำหน่ายไปก่อนแล้วมายื่นขอจดทะเบียนในภายหลัง สินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ก็เช่นกัน หากผู้ประกอบการต้องการที่จะจำหน่ายด้วยวิธีการหรือลักษณะทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบเดียวกันกับสินค้าประเภทอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องยื่นขอจดทะเบียนเว็บไซต์ตามขั้นตอนและแสดงรายการรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดหรือประเภทของสินค้า ชื่อที่อยู่ของเจ้าของ ผลิตภัณฑ์ วิธีการซื้อขาย เงื่อนไขต่าง ๆ ให้นำทะเบียนทราบตามกฎหมาย

การเริ่มต้นที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ผู้ประกอบการเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ต้องมีการยื่นขอใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 ผู้เขียนเห็นว่า หากจะอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ต้องกำหนดให้มีการยื่นขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ประเภทจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ โดยจะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามมาตรา 155 แห่งพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 และระบุเนื้อความลงในประกาศว่า “ผู้ใดประสงค์จะจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต้องยื่นขอใบอนุญาต” และคำว่า “ผู้ใด” ตามประกาศฉบับนี้ให้เป็นไปตามคุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตสุรา ในกฎกระทรวงเรื่อง การอนุญาตขายสุรา พ.ศ.2560 ข้อ 3 อันหมายถึง นิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย และบุคคลธรรมดา ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ รวมถึงการให้คำนิยามคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” ตามประกาศฉบับนี้ ให้หมายความเฉพาะถึง การจำหน่ายผ่านช่องทาง “เว็บไซต์” เท่านั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาการตีความต่อไปว่า คำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” หมายถึงช่องทางใดบ้าง และป้องกันมิให้เกิดช่องว่างในการนำสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไปจำหน่ายบนแพลตฟอร์มใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต โดยที่เว็บไซต์ของผู้จำหน่ายนั้นจะต้องมีการจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 โดยผู้จำหน่ายต้องแสดงรายละเอียด ชนิดหรือประเภทของสินค้า วิธีการซื้อขาย และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้นำทะเบียนทราบตามกฎหมายและต้องมีการแสดงใบอนุญาตไว้ชัดเจนบนเว็บไซต์ เพื่อแสดงให้ทราบว่า การจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ดังกล่าวมีการขออนุญาตจำหน่ายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งต้องระบุด้วยว่า ใบอนุญาต ประเภทจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ขออนุญาตนั้น จำหน่ายบนเว็บไซต์ใดบ้างอันเป็นการระบุสถานที่การจำหน่ายบนระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับการระบุที่ตั้งสถานที่จำหน่ายในรูปแบบร้านค้า เนื่องจากปัจจุบัน การค้าไม่ได้มีแต่เพียงหน้าร้าน หรือสถานที่ตั้งเป็นสำคัญเช่นการค้าขายในรูปแบบเดิมเพียงอย่างเดียว ผู้ประกอบการอาจมีเพียงโกดัง หรือสถานที่เก็บสินค้าเพื่อจำหน่าย อาจไม่ได้สำคัญถึงขนาดว่าที่ตั้งร้านอยู่ที่ใด แต่ที่สำคัญ คือผู้จำหน่ายมีใบอนุญาตการจำหน่ายอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และสินค้าที่จำหน่ายนั้นได้มีการจดทะเบียนแสดงรายละเอียด วิธีการสั่งซื้อ และได้แสดงเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจำหน่าย ต่อนายทะเบียนอย่าง

ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ มิใช่เป็นสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ปลอดภัยหรือนำเข้าโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งเมื่อมีการแจ้งจดทะเบียนต่อนายทะเบียนพร้อมทั้งได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์บนเว็บไซต์อย่างถูกต้องแล้ว จะต้องมีการกำหนดในประกาศด้วยว่า ผู้จำหน่ายต้องแสดงใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ไว้บนเว็บไซต์ให้ชัดเจนและจะแสดงสินค้าบนเว็บไซต์ได้บ้าง มิใช่สามารถนำใบอนุญาตไปจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ได้อย่างเสรีทุกช่องทาง และเมื่อได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ต้องมีการแสดงใบอนุญาต หรือเลขที่ใบอนุญาตให้ชัดเจนบนเว็บไซต์ที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ด้วย นอกจากนี้เว็บไซต์จะต้องมีการคัดกรองผู้เข้าใช้บริการ ซึ่งก่อนจะมีการซื้อขายจริงจะต้องเข้าสู่ระบบและลงทะเบียนข้อมูล ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ รวมถึงข้อมูลจริงตามบัตรประชาชน เพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบได้ว่าผู้ซื้ออายุถึงหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในกฎหมาย และจะต้องจัดจำหน่ายในช่วงเวลา ตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. ตามที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558 ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับการขายในรูปแบบร้านค้าปกติเท่านั้น

จากการศึกษาวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่าควรมีให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีข้อกำหนดในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่รัดกุมรอบคอบแทนการห้ามมิให้จำหน่ายทุกกรณี ประกาศการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ แต่เปรียบเสมือนการคันแล้วเกาไม่ถูกที่ถูกจุด ดังนั้น หากมีการอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวิธีการ ขั้นตอน มาตรการที่รัดกุมรอบคอบแล้ว จะทำให้สามารถควบคุมและตรวจสอบที่มาที่ไปของผู้ประกอบการรวมถึงผู้ซื้อเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้จะเป็นการดีกว่าการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในทางกลับกัน กลับทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ลักลอบจำหน่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่มีใบอนุญาต หรือจำหน่ายสินค้าหลบหนีภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดิม และผู้บริโภคยังคงสามารถสั่งซื้อเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์กันอยู่เป็นปกติ เนื่องจากการสั่งซื้อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มีความง่าย สะดวก และรวดเร็ว จึงสามารถพบเห็นได้ทั่วไป เสมือนหนึ่งว่า ไม่มีประกาศดังกล่าวใช้บังคับอยู่เลย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากหลักทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกันแล้ว จากการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศนิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักร

อาณาจักร ก็มีการออกมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการค้าขายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแยกออกไปตามประเภทใบอนุญาตที่ผู้ประกอบการรายนั้นได้รับ อย่างเครือรัฐนิวซีแลนด์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ ก็กำหนดให้มีการแสดงใบอนุญาตให้ชัดเจนไว้บนเว็บไซต์ที่จำหน่าย ซึ่งก็สอดคล้องกับกฎหมายใบอนุญาตของไทยที่ได้กำหนดให้แสดงให้ชัดเจนในที่เปิดเผยเช่นกัน เพียงแต่ต่างกันตรงที่ให้แสดงใบอนุญาตไว้บนเว็บไซต์ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายด้วย นั่นคือสิ่งที่กฎหมายไทยยังไม่เคยมี อีกทั้ง ประเทศนิวซีแลนด์ ยังได้มีการกำหนดเรื่องการจำหน่ายประเภทผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะใน National Guidance on Remote Sales of Alcohol อีกด้วย โดยส่วนมากการมีใบอนุญาตจำหน่ายประเภทจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นในหลายๆประเทศ ได้รับการยกเว้นช่วงเวลาการจำหน่าย แต่จะกำหนดบังคับในส่วนของการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสียมากกว่า ซึ่งประเทศไทยเอง ก็ควรจะนำแนวทางการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย และสถานการณ์ปัจจุบัน มิใช่การออกมาตรการที่ดูเหมือนยิ่งออกจะยิ่งถอยหลัง นอกจากนี้ รัฐอาจกำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสียมาพิจารณา หรือร่วมออกความเห็นเรื่องการขออนุญาตของผู้ประกอบการ อย่างเช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศสก็ได้ เพราะก็อย่าลืมว่า การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจบางประเภท เช่น ใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบการที่เปิดเวลากลางคืน อาจจะรบกวนชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของชาวบ้าน หรือคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ เช่นว่า อาจได้รับมลภาวะทางเสียงได้ เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า ควรอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะมากกว่าการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกกรณี เพื่อเป็นการป้องกันการลักลอบจำหน่าย หรือหลบเลี่ยงการนำสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หลบหนีภาษีเข้ามาจำหน่ายในระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างผิดกฎหมาย อีกทั้งยังสามารถที่จะตรวจสอบร้านค้าบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบัน รัฐได้สนับสนุนการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้และพัฒนารูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามนโยบายของรัฐบาลดิจิทัล รวมถึงมีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาเพื่อควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแล้ว ดังนั้น หากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายบนระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ก็น่าจะสามารถทำได้เช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่น ๆ ในปัจจุบัน เพียงแต่สินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่สินค้าปกติ จึงควรจะต้องมีการออกมาตรการทางกฎหมายขึ้นมาเป็นข้อกำหนดเพื่อควบคุมการบริหารจัดการการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ โดยอยู่ภายใต้กฎหมายที่เป็นแม่บทหลักในเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นั่นคือ พระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 นั่นเอง

4.2 มาตรการกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ก็จะต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งการควบคุมการเข้าถึงของผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็นวิธีการจำกัดขอบเขต ทั้งในด้านเวลา สถานที่ และคุณลักษณะของผู้ดื่มเพื่อชะลอการเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของผู้ที่คิดจะดื่มให้เกิดความช้าลงกว่าปกติ เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยรวม และเป็นการลดผลกระทบต่อสังคมจากการดื่ม ซึ่งมาตรการควบคุมการเข้าถึงก็มีหลายประเภท เช่นการออกกฎหมาย ข้อบังคับเกี่ยวกับสถานที่จำหน่าย หรือดื่มเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ การกำหนดวันและเวลาจำหน่าย กำหนดวิธีการขายปลีก ตลอดจนการกำหนดอายุของผู้ซื้อและผู้ดื่มเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

สำหรับประเทศไทยนั้น มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอายุขั้นต่ำในการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์อยู่หลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 กำหนดมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509 มาตรา 16/1 ห้ามผู้ได้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีเข้าไปในสถานบริการในระหว่างทำการนั้น ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 26 (10) กำหนดห้ามมิให้ผู้จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ รวมทั้งมาตรา 45 กำหนดห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุรา หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อจำหน่ายหรือเสพสุรา ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีกำหนดช่วงอายุไว้แตกต่างกัน

จากการศึกษาแนวคิดและหลักทฤษฎีคุ้มครองผู้บริโภค มนุษย์ทุกคนมีสภาพความเป็นผู้บริโภคได้ทั้งสิ้นไม่ว่า ผู้นั้นจะมีสถานะทางสังคม หรือทางเศรษฐกิจเพียงใดก็ตาม ดังนั้น เมื่อทุกคนในสังคมมีสภาพความเป็นผู้บริโภคสิ่งที่เกิดตามมาและกฎหมายได้รับรองและคุ้มครองไว้คือ “สิทธิ” โดยเฉพาะ “สิทธิขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ ซึ่งในส่วนสิทธิของผู้บริโภคแต่เดิมนั้น มิได้มีองค์กรหรือหน่วยงานใดได้รับรองไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากสมัยก่อนนั้น เศรษฐกิจและการค่านั้น ไม่ได้มีความซับซ้อนมากนัก โดยจะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะเลือกซื้อ เลือกบริโภค เลือกใช้สินค้าและบริการอย่างเท่าเทียมกัน รัฐจึงไม่ได้เข้ามาควบคุมหรือแทรกแซงการเสรีภาพของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต่อมา สังคมมีการพัฒนา จึงทำให้เกิดความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับสังคมมีความเจริญขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็น สังคม วิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัว ผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ ก็เกิดการแข่งขันกันในตลาด และมีการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนา และนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อจะตอบสนองความต้องการของ

ผู้บริโภครวม เมื่อมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ก็เกิดความต้องการในการบริโภคมากตามมา ทำให้มีการเร่งรัดการผลิตของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ทำให้เกิดความบกพร่อง และละเลยการตรวจสอบคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้า จึงอาจจะทำให้เกิดสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานเพียงพอและส่งต่อไปยังผู้บริโภค ทำให้ในตลาดของผู้บริโภคมีสินค้าและบริการที่มาตรฐานแตกต่างกันทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ หรือแม้กระทั่งการพบว่ามีสินค้าที่หลุดการตรวจสอบมาตรฐานออกไปสู่ตลาด ทั้งนี้ก็เพราะผู้ประกอบการบางประเภทต้องการลดต้นทุนการผลิตให้มากที่สุด เพื่อให้มีผลประกอบการที่มีกำไรมากที่สุดเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ หลายประเทศจึงหันมาให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น และเป็นที่น่าทึ่งที่ทราบว่า รัฐมีบทบาทสำคัญในการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและควบคุมและรักษาสิทธิของผู้บริโภค ถึงแม้ว่าสิทธิในการบริโภคจะเป็นเรื่องของเอกชนโดยทั่วไป แต่ในปัจจุบันได้เห็นว่า รัฐมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปแทรกแซงเพราะว่าเอกชนนั้นมีความเสียเปรียบอยู่หลายประการ เช่นว่าไม่มีอำนาจในการต่อรอง อันจะเห็นได้จากผู้ประกอบการและผู้บริโภคนั้นมีความเหลื่อมล้ำกันอยู่หลายประการในความเท่าเทียมกันของอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม และผู้บริโภคไม่สามารถต่อสู้กับผู้ประกอบการได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพเพราะอำนาจในการต่อรองทางเศรษฐกิจที่น้อยกว่า ภาวะในการเหลื่อมล้ำเช่นนี้เป็นเหตุผลที่รัฐควรจะเข้าไปควบคุมผู้ประกอบการและดูแลสิทธิต่าง ๆ ของผู้บริโภค ให้เกิดความเป็นธรรมนั่นเอง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทย ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย คือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กล่าวคือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้ง คำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาซื้อสินค้า และบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้า หรือบริการ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญาสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยค่าเสียหายจากผู้ประกอบการ

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่น่าสนใจ ได้แก่ เครือรัฐออสเตรเลีย โดยศึกษากฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งได้กำหนดไว้ใน The Liquor Act 2007 ที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับอายุของผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก เพราะคนหนุ่มสาวและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีมีความเสี่ยงต่อการจะเกิดความเสียหายจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มาก การบัญญัติกฎหมายขึ้นมาควบคุมของรัฐนิวเซาท์เวลส์ออกแบบมาเพื่อปกป้องคนหนุ่มสาว (อายุต่ำกว่า 18 ปี) จากการถูกจำหน่าย มอบให้ หรือจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายเหล่านี้จะบังคับใช้กับผู้จัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และตัวผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเอง ซึ่งกฎหมายได้กำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยกฎหมายบัญญัติ

ห้ามบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือครอบครองหรือ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือในที่สาธารณะ หากฝ่าฝืน ก็จะมีโทษปรับ อีกทั้งสถานที่ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นต้องรับผิดชอบด้วย นอกจากนี้ การซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะกระทำความผิด ผู้รับใบอนุญาต พนักงาน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ตรวจการ สามารถที่ขอให้แสดงชื่อ ที่อยู่ บ้าน และวันเดือนปีเกิดเพื่อตรวจสอบ หรือพิสูจน์ว่าไม่ใช่การแสดงหลักฐานในการแสดงตัวตนปลอม ซึ่งถ้าไม่ผ่านการตรวจสอบหรือถูกปฏิเสธก็อาจถูกปรับเงินทันที 220 ดอลลาร์ ณ สถานที่จำหน่าย และศาลอาจจะปรับสูงสุดไม่เกิน 2,200 ดอลลาร์ ซึ่งที่ผ่านมา ก็มีรายงานข่าวว่า มีร้านค้าที่ถูกสั่งปิดจากการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยถูกพักใช้ใบอนุญาตและถูกสั่งปิดร้านเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เนื่องจากมีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่วัยรุ่นวัย 16 ปีคนหนึ่ง ซึ่งได้เข้าไปซื้อเบียร์ 2 แพ็ค จำนวน 12 กระป๋อง ด้วยการใช้บัตรแสดงตัวบุคคลของคนอื่นที่หมดอายุไปแล้วเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมา เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัตรที่นำมาแสดงพบว่าเป็นของชายอายุ 22 ปีและที่สำคัญก็คือภาพที่ปรากฏในบัตรกับวัยรุ่นผู้ถือบัตรมีหน้าตาต่างกันอย่างลิบลิบ นอกจากนี้บัตรยังถูกเจาะเป็นรูตรงกลางบัตร ซึ่งหมายถึงบัตรนั้นถูกขกเลิกไปแล้วอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายมาตรา 117 ยังได้กำหนดว่าไว้ห้ามไม่ให้บุคคลใดรวมถึงบิดา มารดา และผู้ปกครอง จัดหาหรือจัดให้ผู้เยาว์มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เว้นแต่กรณีที่เป็นกรซื้อ รับ ครอบครอง หรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในบ้านพักอาศัย การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่รับประทานอาหารในร้านอาหารที่มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองไปด้วย ก็จะไม่เป็นความผิด

สำหรับ ประเทศนิวซีแลนด์ มี The Sale and Supply of Alcohol Act 2012 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ และมีการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดอายุของผู้ซื้อหรือผู้ดื่มไว้ในมาตรา 241 โดยกำหนดเรื่อง การจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้เยาว์ไว้ว่าการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ถือว่าเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย เว้นแต่ บุคคลที่จัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะเป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และต้องจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างรับผิดชอบด้วย บุคคลใดที่กระทำการฝ่าฝืนกรณีดังกล่าวอาจมีโทษปรับไม่เกินสองพันเหรียญ ซึ่งบุคคลที่มีอายุ 18 ขึ้นไปจะต้องแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวบุคคลหรือหนังสือเดินทาง ใบอนุญาตขับรถ บัตร Hospitality NZ 18+ เพื่อแสดงอายุในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีที่สามารถจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีได้ บุคคลที่จัดหาจะต้องได้รับความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากบิดามารดาหรือผู้ดูแลตามกฎหมายก่อนที่จะให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งความยินยอมในกรณีเร่งด่วนอาจรวมไปถึงการสนทนาผ่านทางอีเมลหรือข้อความที่ยอมรับเชื่อได้ว่า

เป็นการยินยอมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดสำหรับกรณีขับรถขณะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยว่า ผู้ขับขี่ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี จะต้องมึปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นศูนย์ในขณะที่ขับรถ ส่วนบุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีข้อจำกัดปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่เกิน 250 ไมโครกรัมต่อลิตร และมีแอลกอฮอล์ในเลือด 50 มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร

สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ใน The Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 มีการกำหนดอายุของผู้ซื้อไว้ว่าต้องมีอายุ 18 ขึ้นไปเท่านั้น จึงจะสามารถซื้อและหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ขายแอลกอฮอล์ได้ เช่น ร้านอาหารและซูเปอร์มาร์เก็ตในสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้ การที่ผู้จำหน่ายซึ่งได้รับใบอนุญาต จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลใดก็ตามที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีหรืออนุญาตให้ดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ผู้ขายที่ทำเช่นนั้นอาจมีความผิดตามกฎหมายข้อ 37 ของกฎระเบียบศุลกากร เรื่อง การออกใบอนุญาตสุรา และมีโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีกฎหมายใดลงโทษผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ยังสามารถซื้อผลิตภัณฑ์อาหารที่มีแอลกอฮอล์ได้ เช่น ไอศกรีมที่มีแอลกอฮอล์เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำที่จะสามารถเข้าสถานบริการหรือคลับไว้ เพียงแต่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำในการเข้าใช้บริการไว้ในช่วงอายุ 18-23 ปีโดยสถานบริการหรือคลับที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ได้ กำหนดอายุขั้นต่ำในการเข้าคลับคือ 18 ปีขึ้นไป โดยมีการตรวจสอบจากบัตรประจำตัว ใบขับขี่ หรือพาสปอร์ต ซึ่งหากการใช้บัตรประจำตัวปลอมก็จะมีผลฐานปลอมแปลงตามมาตรา 474 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บุคคลซึ่งถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดฐานปลอมแปลงดังกล่าว อาจถูกจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายของประเทศอื่นที่น่าสนใจอีกประเทศหนึ่ง ได้แก่ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยกำหนดไว้ในบรรพ 3 ของประมวลกฎหมายสาธารณสุข ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่ประชากรของฝรั่งเศสมีวัฒนธรรมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างมื้ออาหาร ทำให้มีประชากรเป็นจำนวนมากที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควรจนเกิดปัญหาด้านสาธารณสุข จึงทำให้รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐออกมา ซึ่งมีบทบัญญัติไว้ในบรรพ 3 (Livre 3-Lutte contre l'alcoolisme) ตามประมวลกฎหมายสาธารณสุข (Code de la Santé publique) เพื่อป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกินสมควรของประชากร โดยได้มีบทบัญญัติที่ควบคุมเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นการคุ้มครองผู้เยาว์ กำหนดห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเสนอเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้โดยไม่คิดมูลค่าให้แก่ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ในสถานจำหน่ายเครื่องดื่มและสถาน

ประกอบการค้าหรือสถานที่สาธารณะทุกแห่ง และห้ามมิให้ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี เข้าไปในสถานจำหน่ายเครื่องดื่มโดยไม่มีบิดามารดา หรือบุคคลใดที่มีอายุเกินกว่า 18 ปี ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือดูแลติดตามผู้เยาว์เข้าไปกับผู้เยาว์ด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนถูกทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับสถานะหรืออายุของบุคคลที่ติดตามผู้เยาว์เข้าไปในสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่ม

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากหลักทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอายุขั้นต่ำในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่หลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 กำหนดไว้ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าอายุ 20 ปีบริบูรณ์ จะเห็นได้ว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาควบคุม โดยกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกำหนดให้ผู้จำหน่ายห้ามจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่ผู้ที่ไม่ถึงเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ ก็มีการกำหนดช่วงอายุที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและบริบทของประเทศนั้น ๆ ยิ่งประเทศไหนมีปริมาณของประชากรที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก ก็ยิ่งต้องให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายมาเพื่อควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยังคงศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านสาธารณสุขควบคู่กันไปด้วย เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่มีวัฒนธรรมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างมื้ออาหาร ก็ได้กำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ถือเป็นเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่างไปจากเกณฑ์ของประเทศอื่น ๆ ในขณะที่ เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ กำหนดไว้ที่อายุ 18 ปี และยังเป็นเกณฑ์ที่กฎหมายในประเทศนั้น ๆ กำหนดไว้เป็นเกณฑ์ของการบรรลุนิติภาวะด้วย เป็นที่ทราบกันดีว่าสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสินค้า นอกจากเหนือจากสินค้าทั่วไปจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์เข้ามาควบคุมการจำหน่ายการเป็นเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เป็นช่องทางการจัดจำหน่าย จากกฎหมายหลายฉบับของประเทศไทยที่มีการกำหนดช่วงอายุเอาไว้เห็นได้ชัดว่า รัฐให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ช่วงอายุของผู้ซื้อ เพื่อมิให้มีการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยเสรีทุกช่วงวัย ดังนั้น รัฐจึงต้องมีการออกมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกันกับที่ได้มีการกำหนดอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรูปแบบการซื้อจากหน้าร้าน หรือ ณ สถานที่ตั้ง โดยเป็นไปตามมาตร 29 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งกำหนดมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยผู้จำหน่ายต้องจัดให้มีมาตรการคัดกรอง

ผู้ซื้อที่ทำการสั่งซื้อสินค้าเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ผ่านเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายแล้ว ก่อนที่ผู้ซื้อจะทำการสั่งซื้อเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ผ่านเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายนั้น จะต้องให้มีการยืนยันตัวตนของผู้ซื้อด้วยวิธีการลงทะเบียนก่อนทำการสั่งซื้อสินค้าเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ด้วยการบันทึกข้อมูลเพื่อยืนยันตัวตน เช่น ชื่อ-นามสกุล หมายเลขบัตรประชาชน วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ โดยผู้จำหน่ายจะต้องจัดให้มีการยืนยันตัวตนดังกล่าวไว้ในเว็บไซต์ก่อนจะทำการสั่งซื้อสินค้า ซึ่งข้อมูลของผู้ซื้อเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์จะถูกบันทึกและตรวจสอบว่า ผู้ซื้อมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 ซึ่งตรงกับช่วงอายุที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของประเทศไทย ส่วนการชำระเงินจากการสั่งซื้อสินค้าเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ผ่านเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายนั้น ให้ใช้วิธีชำระด้วยบัตรเครดิตผ่านเว็บไซต์ เนื่องจากการชำระด้วยบัตรเครดิตนั้น สามารถคัดกรองเกณฑ์อายุของผู้ซื้อเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ได้ในทางหนึ่ง เนื่องจากการถือครองบัตรเครดิต สถาบันการเงินได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ตั้งแต่ขั้นตอนของการสมัครบัตรเครดิต โดยกำหนดไว้ว่าต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ คือเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมาย มีรายได้ขั้นต่ำตามที่สถาบันการเงินกำหนด หรือชำระด้วยวิธีการใด ๆ ที่ปลายทางเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันตัวบุคคลได้อีกทางหนึ่ง

4.3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายและผู้ซื้อเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการควบคุมการจัดส่งสินค้าและไม่ให้เกิดช่องว่างในการส่งสินค้าประเภทเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์กันอย่างเสรี ปัจจุบันพระราชบัญญัติเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ พ.ศ.2551 ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมสถานที่จำหน่ายเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ไว้ในมาตรา 27 โดยห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ในสถานที่หรือบริเวณอันได้แก่ วัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานที่ราชการ สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ หอพัก สถานศึกษา สถานบริการเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชน โดยทั่วไป สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558 โดยอาศัยความตามมาตรา 4 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ พ.ศ.2551 มาเป็นมาตรการควบคุมช่วงเวลากำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ขายเครื่องเค้มนัลลอกฮอลล์ในเวลาอื่น นอกจากเวลาตั้งแต่เวลา 11.00 น.ถึงเวลา 14.00 น.และ

ตั้งแต่เวลา 17.00 น.ถึงเวลา 24.00 น. ยกเว้นในกรณีการขายในท่าอากาศยานนานาชาติ และการขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ และรัฐยังได้กำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 31 โดยสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนทั่วไป

จากการศึกษา แนวคิดและหลักทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) คือหลักการบริหาร (Administrative) หรือแนวทางที่พึงประสงค์เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานใช้สำหรับกำหนดแนวทางและการประพฤติปฏิบัติในการทำงาน อย่างไรก็ตาม หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนี้ ก็ปรากฏลักษณะเฉพาะซึ่งต่างจากหลักการบริหารโดยทั่วไปในสาระสำคัญ คือเป็นหลักการที่มุ่งเน้นปรับใช้กับองค์กรหรือหน่วยงานที่มีบทบาทใน “พื้นที่สาธารณะ” (public sphere) ซึ่งหมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานที่มีกระบวนการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการ หรือผลผลิตและผลลัพธ์ในการดำเนินงาน มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม อาจกล่าวได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นการผสมผสานคุณค่าหลัก (core values) สองด้านเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ คุณค่าในทางการบริหาร และคุณค่าในทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ คุณค่าในทางการบริหาร (Administrative Values) หมายถึง การมีระบบบริหารที่มีสมรรถนะสูง (high competency) มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประสิทธิภาพ (economy and efficiency) และมีประสิทธิผลหรือสามารถบรรลุซึ่งผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร และคุณค่าในทางการเมือง (Political Values) หมายถึง การมีระบบบริหารที่รับผิดชอบและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Responsiveness and Accountability) ทั้งนี้ โดยมีกระบวนการบริหารงานที่โปร่งใส (Transparency) และมีเป้าหมายสำคัญคือมุ่งประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้น การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) จึงหมายความว่า การบริหารงานที่มีเป้าหมายสำคัญการมุ่งประโยชน์สุขรับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชนเป็นการส่วนรวมภายใต้ระบบบริหารที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันก็ต้องมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

เมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจ ได้แก่ เครื่องรัฐออสเตรีย รัฐนิวเซาเวลส์ ได้มีการควบคุมสถานที่ วันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้โดยมีการกำหนดสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วันและเวลาที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ใน The Liquor Act 2007 ซึ่งกฎหมายควบคุม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเป็นการบัญญัติขึ้นตามความเหมาะสมและตามบริบทของแต่ละรัฐ ซึ่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้กำหนดให้ผู้ผลิตที่ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการบริโภคจะได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นในเวลาใด ๆ ก็ได้ แต่บัญญัติห้ามซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday และวัน Christmas ระหว่างเวลา 08.00 น. ถึงเวลา 21.00 น. อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีข้อยกเว้น ให้ผู้ค้าส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับผู้ที่ซื้อไปเพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทที่ได้รับใบอนุญาตแบบ Off-Licence ได้ ส่วนกรณีการขายตรง สำหรับใบอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาใด ๆ ก็ได้ แต่ในการส่งสินค้าจะต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนดโดยห้ามส่งสินค้าในวัน Good Friday และวัน Christmas และในส่วนของการควบคุมผู้จัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายทางอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารอื่นนั้น ห้ามผู้เยาว์รับมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตให้แก่ตน มิฉะนั้นจะต้องระวางโทษปรับ เว้นแต่ได้รับคำสั่งหรือร้องขอจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทน โดยบุคคลใดจะต้องไม่สั่งหรือขอให้ผู้เยาว์ส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ อีกทั้งมีการจำกัดพื้นที่ในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำได้เฉพาะในสถานที่ที่กฎหมายกำหนดให้ เช่น ร้านอาหารที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในร้าน อย่างไรก็ตาม กฎหมายบัญญัติว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะเป็นความผิด เช่น ตามชายหาด สวนสาธารณะ หรือตามท้องถนน เป็นต้น

นอกจากนี้ ประเทศนิวซีแลนด์ มีการควบคุมเกี่ยวข้องกับวันและเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday, Easter Sunday และวัน Christmas ก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac และกำหนดช่วงเวลาในการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีใบอนุญาต On-Licences ให้ขายได้ตั้งแต่เวลา 08.00 น. จนถึงเวลา 04.00 น. ส่วนใบอนุญาต Off-Licences ขายได้ตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึงเวลา 23.00 น. ซึ่งตามกฎหมายกำหนดว่าผู้ถือใบอนุญาตจะต้องไม่ขายหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตนอกเวลาที่ได้รับอนุญาต แต่จะไม่ใช่บังคับในส่วนพื้นที่หรือหน่วยหรือที่เรียกกันทั่วไปว่ามินิบาร์ของโรงแรม ซึ่งได้จำหน่ายให้แก่ผู้เข้าพัก อย่างไรก็ตาม ในกรณีการขายแบบ Off-Licences for remote sellers of alcohol นั้นจะได้รับการยกเว้นข้อจำกัดของชั่วโมงการซื้อขาย ทำให้สามารถซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกวันทุกเวลา แต่ในเรื่องของการส่งสินค้านั้นจะต้องไม่ส่งมอบสินค้าในวัน Good Friday หรือวัน Christmas หรือก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac หรือ Easter Sunday รวมถึงผู้ถือใบอนุญาตประเภทนี้จะต้องแน่ใจว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายลักษณะนี้จะไม่ถูกส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อหรือให้แก่บุคคลอื่นในนามของผู้ซื้อในเวลา 23.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. ของวันถัดไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศนิวซีแลนด์ ยังมีการขาย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะไกล หรือ Remote Sales of Alcohol หมายถึงการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ ไปรษณีย์ หรืออย่างอื่นในลักษณะที่มีการขายและส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปยังสถานที่ของผู้ซื้อ โดยผู้ขายจะต้องได้รับใบอนุญาตประเภท Off-Licences ตามมาตรา 40 ซึ่งรัฐบาลได้ออก National guidance on remote sales of alcohol ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระยะไกลไว้ว่า ผู้จำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ทุกวันและทุกเวลา แต่ผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 23.00 น. ถึงเวลา 06.00 น. หรือวัน Good Friday หรือวัน Christmas หรือก่อนเวลา 13.00 น. ของวัน Anzac ทั้งนี้ผู้ขายต้องตรวจสอบเงื่อนไขในใบอนุญาตและนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในท้องถิ่นที่ขายด้วยว่ากำหนดเวลาจัดส่งแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร อีกทั้งผู้จำหน่ายมีหน้าที่จะต้องแสดงชื่อผู้ถือใบอนุญาต หมายเลขใบอนุญาต วันหมดอายุในอินเทอร์เน็ต แคตตาล็อกและในใบเสร็จรับเงินที่ออกให้ในการขายระยะไกล และผู้จำหน่ายจะต้องแสดงภาพใบอนุญาตไว้อย่างชัดเจน หรือแสดงลิงค์สำหรับภาพใบอนุญาตดังกล่าวไว้บนเว็บไซต์ที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น และผู้จำหน่ายจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อที่จะต้องยืนยันตัวตนผู้ซื้อและผู้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่ามีอายุ 18 ปีขึ้นไป อีกทั้งผู้จำหน่ายจะต้องไม่มีการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มุ่งจูงใจผู้เยาว์เป็นพิเศษ

สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก็มีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (การจำหน่ายและบริโภค) เมื่อปี ค.ศ. 2015 หรือ The Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 โดยได้กำหนดช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับผู้มีใบอนุญาตโดยจะมีการกำหนดช่วงเวลาแบ่งเป็น วันทำการ ได้แก่ วันจันทร์ ถึงวันศุกร์ สามารถซื้อขายได้ในช่วงเวลา 07.00 น. ถึงเวลา 22.30 น. ส่วนวันหยุด ได้แก่ วันเสาร์ ถึงวันอาทิตย์ สามารถซื้อขายได้ในช่วงเวลา 07.00 น. ถึงเวลา 19.00 น. และในวันก่อนวันหยุดนักขัตฤกษ์สามารถซื้อขายได้ตั้งแต่ช่วงเวลา 07.00 น. ถึงเวลา 19.00 น. เช่นกัน หากมีใบอนุญาตประเภทจำหน่ายอิเล็กทรอนิกส์ (online liquor business license) โดยใบอนุญาตดังกล่าวเป็นใบอนุญาตให้มีการประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งใบอนุญาตประเภทนี้ ยังได้รวมถึงการจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สามารถทำการซื้อขายได้ตลอดเวลา แต่ก็จะมีการกำหนดสถานที่ในการจัดส่งสินค้า การซื้อขายในเวลาทำการจะสามารถจัดส่งได้ทุกที่ แต่หากเป็นการซื้อขายนอกเวลาทำการ จะจัดส่งได้เฉพาะสถานที่ส่วนบุคคล ในเรื่องการขนส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปยังสถานที่ส่วนบุคคล (non-public delivery) เช่น บ้านพักส่วนบุคคล คอนโด ห้องพักส่วนตัวในโรงแรม และบริษัทส่วนบุคคล เป็นต้น นอกจากนี้ ได้กำหนดห้ามไม่ให้ดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะในระหว่างเวลา 22.30 น. ถึงเวลา 7.00 น. โดย “ที่สาธารณะ” หมายความว่ารวมถึง ริมนน สวนสาธารณะ ชายหาด และพื้นที่สาธารณะ

ของที่พักอาศัยประเภท HDB หรือ Housing & Development Board ซึ่งหมายถึง องค์กรที่ดูแลจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรือการเคหะแห่งชาติของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

จากการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะเห็นได้ว่า ในแต่ละประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศใด ก็มีการกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่มน้ำอัดลมเพื่อควบคุมไม่ให้มีการจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวได้อย่างเสรี ซึ่งหากพิจารณาการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการจำหน่ายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น พบว่า กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้กำหนดให้สามารถจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยหากมีใบอนุญาตจำหน่ายประเภทดังกล่าวแล้ว จะได้รับยกเว้นช่วงเวลาการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลม แต่มีการออกหลักเกณฑ์ในการควบคุมและมีแนวทางปฏิบัติในการจัดส่งสินค้าประเภทเครื่องดื่มน้ำอัดลมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ค่อนข้างชัดเจน โดยกำหนดห้ามจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำอัดลมในวันสำคัญต่างๆ ซึ่งก็คล้ายคลึงกับประเทศไทย ที่ได้มีประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมในวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งมาตรการควบคุมเวลาและสถานที่จัดส่งสินค้าก็จะแตกต่างกันไปบ้างในช่วงเวลา สถานที่ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ซึ่งกฎหมายการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมที่น่าสนใจและควรจะนำมาบูรณาการเพื่อเป็นแนวทางในการออกมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย ตามมาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีการควบคุมในเรื่องการกำหนดช่วงเวลาในการจัดส่งสินค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้ โดยสาธารณรัฐสิงคโปร์กำหนดให้จัดส่งได้ตามช่วงเวลาทำการและวันหยุดที่ระบุไว้ในข้อกำหนด แต่จะไม่นำการอนุญาตให้จัดส่งนอกช่วงเวลามาปรับใช้ สำหรับประเทศไทยผู้เขียนเห็นว่าควรจะให้มีการจำหน่ายและจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำอัดลมได้เฉพาะช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นช่วงเวลาสำหรับจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลม ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีการเปิดเสรีในเรื่องของเครื่องดื่มน้ำอัดลมมากนัก เนื่องจากถึงแม้จะมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มน้ำอัดลมโดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ออกมาบังคับใช้แล้วก็ยังปรากฏว่ามีการลักลอบจำหน่ายในช่องทางหรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อยู่เช่นเดิม

อย่างไรก็ดี ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มน้ำอัดลม พ.ศ. 2558 กำหนดไว้ว่า ห้ามผู้ใดจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมในเวลาอื่นนอกเหนือจากช่วงเวลาตั้งแต่ 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. กล่าวคือ ผู้จำหน่ายสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำอัดลมได้ เฉพาะตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา

14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น.ถึงเวลา 24.00 น. เท่านั้น ดังนั้น ผู้จำหน่ายที่ย่อมจะสามารถส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้แต่เฉพาะช่วงเวลาดังกล่าว รวมถึงผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งสินค้าในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนาของไทย ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ (ฉบับที่3) พ.ศ.2558 รวมถึงวันอื่น ๆตามที่มีประกาศกำหนด ส่วนสถานที่ในการจัดส่งสินค้า ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 27 ได้กำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ เช่น วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการหอพัก สถานศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะ และสถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐยังได้กำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ใน มาตรา 31 โดยสถานที่ห้ามบริโภค ได้แก่ วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนทั่วไป ดังนั้น ผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 27 และ 31 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 นอกจากนี้ เมื่อผู้จำหน่ายได้ดำเนินการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นไปตามช่วงเวลาและสถานที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว การจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนการส่งมอบสินค้าผู้จัดส่งจะต้องทำการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้าแทนทุกครั้ง เพื่อให้มั่นใจและเป็นการยืนยันว่าผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้าเป็นบุคคลที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ตามกฎหมายกำหนด และจะต้องไม่เป็นผู้ไม่อยู่ในการอากรามินเมาจนครองสติไม่ได้ โดยผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้าแทนจะต้องมีหน้าที่ในการแสดงบัตรประจำตัว หรือเอกสารที่ราชการออกให้ เช่น บัตรประชาชน ใบขับขี่ หรือ หนังสือเดินทาง เป็นต้น ให้แก่ผู้จัดส่งได้ตรวจสอบ โดยผู้จัดส่งสินค้ามีสิทธิที่จะปฏิเสธการส่งมอบสินค้าได้ หากพบว่าผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้านั้น มีคุณสมบัติหรือมีอายุไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า หากรัฐมีการอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และออกประกาศฉบับใหม่ โดยการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมกำหนดช่วงเวลา สถานที่จัดส่งสินค้าที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ออกมาให้ชัดเจนและครอบคลุมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ก็จะสามารถควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

ดังนั้น จากการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายที่จะเข้ามาควบคุมการค้าปลีกกิจการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศ ก็

มีการกำหนดมาตรการในการจำหน่าย กำหนดช่วงเวลา รวมถึงสถานที่จัดส่งสินค้าเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ตามประเภทใบอนุญาตนั้น ๆ โดยไม่ได้มีการปิดกั้นผู้ประกอบการธุรกิจโดยการห้ามจำหน่ายเสียเลยทีเดียว แต่เป็นการออกมาตรการทางกฎหมายมาในเชิงควบคุมเป็นการเฉพาะ โดยให้มีการค้าได้อย่างเสรีภายใต้กรอบของบทกฎหมายที่บัญญัติ โดยการอนุญาตให้มีการจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐกำหนดนั้น ผู้เขียนเห็นว่า มีผลดีมากกว่าผลเสีย ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการค้าในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และตอบสนอง นโยบายของรัฐในยุคดิจิทัล อีกทั้ง รัฐสามารถตรวจสอบเส้นทางการประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคในแง่ของความน่าเชื่อถือ ตรวจสอบได้ และเชื่อมั่นได้ว่าไม่ถูกหลอกลวง เนื่องจากแหล่งที่มาของสินค้าได้รับการรับรองจากรัฐ มาตรการกฎหมายดังกล่าวยังเป็นการป้องกัน มิให้มีการลักลอบจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และ ป้องกันการนำเข้าสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลบเลี่ยงภาษีหรือผิดกฎหมายเข้ามาจำหน่าย บนระบบอิเล็กทรอนิกส์ อีกด้วย

บทวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน บทนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาไปถึงปัญหาข้อขัดข้องของผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลังจากที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือใน ลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ใช้บังคับ ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยผู้เขียนได้หยิบยกบทสัมภาษณ์ของ นางสาวปานิสรา ปาลาส¹⁰⁰ ผู้ประกอบการร้านอาหารและบาร์ที่ได้มีการเปิดเผยถึงปัญหาดังกล่าวไว้ว่า “กฎหมายที่ ออกมาล่าสุดเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้คำว่า “ห้ามผู้ใด” และใช้คำว่า “วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” รวมถึงการตีขลุมคำว่า “การดำเนินการใด ๆ ทั้งเชิญชวน เสนอขาย การขาย หรือการให้บริการ” เป็นการตัดแขนขา และกำจัดการทำธุรกิจของ กลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากปัจจุบันการติดต่อสื่อสารทั้งหมดถูกโยกไปอยู่บน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หมดแล้ว การออกประกาศมาโดยใช้ถ้อยคำที่กว้างแบบนี้กลายเป็นว่าใครทำ อะไรก็ผิดหมด ไม่ว่าจะ “ดำเนินการใด ๆ” ก็เข้าข่ายเป็นการผิดกฎหมายแล้ว ถือว่าเป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐมากจนเกิดขอบเขต เป็นการถอยหลังกลับไปใช้ระบบยี่ปี่ ผู้บริโภคต้องเดินทาง ออกมาซื้อหน้าร้าน ทั้งที่ตามปกติของการซื้อสินค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์นั้น ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของคนที่มีการศึกษา ใช้วิธีการหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ก่อน และค้นหาวามีเว็บไซต์ใดที่มีสินค้าดังกล่าว จึงจะเข้าไปสอบถามทำการซื้อ ซึ่งส่วนใหญ่การ

¹⁰⁰ ไทยโพสต์, “เอกชน โอดห้ามขายแอลกอฮอล์ออนไลน์ตัดแขนขา รายย่อย ดีเอสไอ ยอมรับไม่ได้คุยกับ” สรรพสามิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/76945>

ชำระเงินจะชำระผ่านบัตรเครดิตหรือโอนเงิน และรอสินค้า 3-5 วัน ซึ่งไม่ใช่วิธีการของการป้องกัน
 ชาวชนเข้าถึง เพราะสถานที่ที่ชาวชนเข้าถึงได้ทันทีและง่าย คือ ตามร้านสะดวกซื้อ ร้านขายของชำ
 ยี่ปี่ว ซาปัวในชุมชน”

ยิ่งไปกว่านั้น นายธนากร คุปตจิตต์ นายกสมาคมธุรกิจเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ไทย หรือ
 TABBA ยังได้ให้สัมภาษณ์ไว้ตั้งแต่ประกาศดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ว่า การเห็นชอบกับ(ร่างฯ)
 ประกาศฉบับดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอย่างสุจริตและ
 ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเมื่อไม่สามารถจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ธุรกิจเหล่านี้ก็ต้อง
 ปิดตัวลง กลายเป็นการซ้ำเติมความเดือดร้อนให้กับผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากภาวะ
 เศรษฐกิจตกต่ำ อีกทั้ง ผู้ประกอบการที่ลักลอบดำเนินธุรกิจแบบผิดกฎหมาย ทั้งจำหน่ายสินค้า
 ปลอมหรือสินค้าหนีภาษี ก็จะสามารถใช้ประโยชน์จากการปิดกิจการของผู้ประกอบการที่ดำเนิน
 ธุรกิจอย่างถูกต้องอีกด้วย ซึ่งข้ออธิบายของรัฐบาลที่ว่า (ร่างฯ) ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยป้องกันไม่ให้ชาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้
 โดยง่ายขึ้น ทางสมาคมธุรกิจเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ไทย เห็นว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
 ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น สามารถตรวจสอบที่มาที่ไปได้ โดยผู้ประกอบการต้องดำเนินการให้มี
 การตรวจสอบอายุผู้ซื้อ การบันทึกข้อมูลผู้ซื้อ เวลาทำธุรกรรมการซื้อขายและการจัดส่งสินค้า ซึ่ง
 ภาคเอกชนยินดีให้ความร่วมมือกับภาครัฐการปฏิบัติตามกฎหมาย หากตัวกฎหมายมีความยุติธรรม
 กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ทางสมาคมธุรกิจเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ไทย จึงอยากเรียกร้องให้รัฐบาล
 ยกเลิก(ร่าง) ประกาศดังกล่าว เพราะไม่มีความเป็นธรรมกับผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และส่งผลเสีย
 ต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม¹⁰¹

จะเห็นได้ว่า การที่รัฐออกประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับดังกล่าว
 ออกมา ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างมาก ทั้งการออกประกาศดังกล่าว ไม่ได้มีการศึกษาและ
 รับฟังความเห็นของผู้ประกอบการมาก่อน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องก็ไม่ได้มีการหารือกัน
 ถึงปัญหาและผลกระทบก่อนจะบังคับใช้ เพียงแค่คิดในมิติเดียวว่าจะป้องกันชาวชนไม่ให้เข้าถึง
 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การออกประกาศห้าม
 จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฉบับนี้มานั้น เสมือนว่ารัฐออกประกาศมาเพียงเพื่อตัดปัญหามากกว่า
 ที่จะต้องการทำการแก้ไข โดยบทต่อไป ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงบทสรุปและข้อเสนอแนะของ
 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

¹⁰¹ ไทยโพสต์, “เอกชน โอดห้ามขายแอลกอฮอล์ออนไลน์ตัดแขนขาขายช้อย’ดีอีเอส’ยอมรับไม่ได้คุยกับ’
 สรรพสามิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/76945>

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบัน ได้มีประกาศออกมาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใด ๆ หรือลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นการตัดช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผู้บริโภค โดยที่รัฐมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และลดผลกระทบที่ตามมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า การที่รัฐออกมาห้ามการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะดังกล่าว อาจไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเสียทีเดียว แต่กลับทำให้มีการลักลอบจำหน่ายมากยิ่งขึ้น โดยสามารถเห็นได้ทั่วไปบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประกอบกับปัจจุบันเป็นยุคของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารและเป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อระหว่างผู้จำหน่ายสินค้ากับผู้บริโภค ทำให้ผู้คนสามารถทำการซื้อขายกันได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เพียงแค่มีโทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์สื่อสารใด ๆ ที่เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการแข่งขันทางการค้า ทฤษฎีคุ้มครองผู้บริโภค และหลักทฤษฎีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมถึงกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เขียนจึงได้จัดทำบทสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย โดยเสนอให้มีการยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการใดหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2563 และออกประกาศฉบับใหม่ โดยอนุญาตให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เริ่มจากต้องมีใบอนุญาตจำหน่ายเป็นอันดับแรก โดยผู้ใดประสงค์จะจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็เช่นกัน รัฐก็จะต้องจัดให้มีการยื่นขอใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ประเภทจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ โดยจะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ตามมาตรา 155 แห่งพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 และระบุเนื้อหาในประกาศว่า “ผู้ใดประสงค์จะจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต้องยื่นขอใบอนุญาต” และคำว่า “ผู้ใด” ตามประกาศฉบับนี้ให้เป็นไปตามคุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตสุราในกฎกระทรวง เรื่อง การอนุญาตขายสุรา พ.ศ.2560 ข้อ 3 อันหมายถึง นิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย และบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ รวมถึงการให้คำนิยามคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” ตามประกาศฉบับนี้ให้หมายความเฉพาะถึง การจำหน่ายผ่านช่องทาง “เว็บไซต์” เท่านั้น เพื่อมิให้เกิดปัญหาการตีความคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” หมายถึงช่องทางใดบ้าง และป้องกันมิให้เกิดช่องว่างในการนำสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ไปทำการจำหน่ายบนแพลตฟอร์มใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นต่อไปในอนาคต โดยเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายจะต้องมีการจดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 ผู้จำหน่ายต้องแสดงรายละเอียด ชนิดหรือประเภทของสินค้า วิธีการซื้อขาย และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้นายทะเบียนทราบตามกฎหมายและต้องมีการแสดงใบอนุญาตไว้ชัดเจนบนเว็บไซต์ เพื่อแสดงให้ทราบว่า การจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ดังกล่าวมีการขออนุญาตจำหน่ายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งต้องระบุด้วยว่าใบอนุญาตประเภทจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ขออนุญาตนั้น จำหน่ายบนเว็บไซต์ใด บ้างอันเป็นการระบุสถานที่การจำหน่ายบนระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับการระบุที่ตั้งสถานที่จำหน่ายในรูปแบบร้านค้า นอกจากนี้ สำหรับช่วงเวลาในการจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้สามารถจำหน่ายได้เฉพาะช่วงเวลาตั้งแต่เวลา 11.00 ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 ถึงเวลา 24.00 น. ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558

2. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อมีการควบคุมผู้จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้ว จำเป็นต้องมีการควบคุมผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กันไปด้วย ก่อนที่ผู้ซื้อจะทำการสั่งซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายนั้น จะต้องมีการยืนยันตัวตนของผู้ซื้อด้วยวิธีการลงทะเบียนก่อนทำการซื้อสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ การบันทึกข้อมูลเพื่อ

ยืนยันตัวตน เช่น ชื่อ-นามสกุล หมายเลขบัตรประชาชน วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ โดยผู้จำหน่ายจะต้องจัดให้มีการยืนยันตัวตนดังกล่าวไว้ในเว็บไซต์ก่อนจะทำการสั่งซื้อสินค้า ซึ่งข้อมูลของผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จะถูกบันทึกและตรวจสอบว่า ผู้ซื้อมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 29 ซึ่งตรงกับช่วงอายุที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของประเทศไทย ส่วนการชำระเงินจากการสั่งซื้อสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ผ่านเว็บไซต์ของผู้จำหน่ายนั้น ให้ใช้วิธีชำระด้วยบัตรเครดิตผ่านเว็บไซต์ เนื่องจากการชำระด้วยบัตรเครดิตนั้น สามารถคัดกรองเกณฑ์อายุของผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ในทางหนึ่ง เนื่องจากในการมีบัตรเครดิต สถาบันการเงินได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ โดยกำหนดไว้ว่าต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ คือเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วตามกฎหมาย มีรายได้ขั้นต่ำตามที่สถาบันการเงินกำหนด หรือให้ชำระเงินด้วยวิธีการใด ๆ ที่ปลายทางเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันตัวบุคคลได้อีกทางหนึ่ง

3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หลังจากที่ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมผู้จำหน่ายและผู้ซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แล้ว รัฐยังต้องมีมาตรการในการควบคุมเวลาและสถานที่ในการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2558 กำหนดไว้ว่า ห้ามผู้ใดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกเหนือจากช่วงเวลาตั้งแต่เวลา 11.00 ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 ถึงเวลา 24.00 น. กล่าวคือ ผู้จำหน่ายสามารถจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะตั้งแต่เวลา 11.00 ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 ถึงเวลา 24.00 น. เท่านั้น ดังนั้น ผู้จำหน่ายก็ย่อมจะสามารถจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้แต่เฉพาะช่วงเวลาดังกล่าว รวมถึงผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งสินค้าในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนา ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่3)พ.ศ.2558 รวมถึงวันอื่นๆตามที่มีประกาศกำหนด สำหรับสถานที่ในการจัดส่งสินค้า ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 27 ได้กำหนดสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ เช่น วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการหอพัก สถานศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะ และสถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐยังได้กำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ใน มาตรา 31 โดยสถานที่ห้ามบริโภค ได้แก่ วัด สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณะของราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนทั่วไป ดังนั้น ผู้จำหน่ายจะต้องไม่จัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่

ที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นสถานที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และสถานที่ห้ามบริโภค เครื่องดืมแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 27 และ 31 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้นเอง นอกจากนี้ เมื่อผู้จำหน่ายดำเนินการจัดส่งสินค้าเครื่องดืมแอลกอฮอล์ตามช่วงเวลาและ สถานที่ที่กฎหมายกำหนดแล้ว ในการจัดส่งสินค้าเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ก่อนการส่งมอบสินค้าผู้จัดส่งจะต้องทำการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ซื้อหรือผู้รับ สินค้าแทนทุกครั้ง เพื่อให้มั่นใจและเป็นการยืนยันว่าผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้า เป็นบุคคลที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และจะต้องไม่เป็นผู้ไม่อยู่ในการอากรมีนเมาจนครองสติ ไม่ได้ โดยผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้าแทนจะต้องมีหน้าที่ในการแสดงบัตรประจำตัว หรือเอกสารที่ ราชการออกให้ เช่น บัตรประชาชน ใบขับขี่ หรือ หนังสือเดินทาง เป็นต้น ให้แก่ผู้จัดส่งได้ ตรวจสอบ โดยผู้จัดส่งสินค้ามีสิทธิที่จะปฏิเสธการจัดส่งมอบสินค้าได้ หากพบว่าผู้ซื้อหรือผู้รับ สินค้าแทนนั้นมีคุณสมบัติหรือมีอายุไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมผู้จำหน่าย ผู้ซื้อ หรือการควบคุมเวลาและสถานที่ในการ จัดส่งสินค้าเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่มีการจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเพื่อให้รัฐสามารถออกมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดืม แอลกอฮอล์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดบทลงโทษเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนจำหน่ายเครื่องดืม แอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันตามพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ.2560 มาตรา 196 และมาตรา 205ได้กำหนดไว้ว่า การฝ่าฝืนจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ หรือไม่แสดง ใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยหรือใช้ใบอนุญาตไม่ตรงกับสถานที่ระบุมีความผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน 5,000 บาท โดยควรให้มีบทลงโทษเพิ่มเติมด้วยว่า “หรือพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวหรือ เพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี” เนื่องจากการจำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์นั้น สามารถติดต่อสั่งซื้อสินค้าอย่างสะดวก และรวดเร็ว หากว่ารัฐอนุญาตให้ จำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้แล้ว ผู้จำหน่ายเครื่องดืมแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ก็ควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการยื่นขอใบอนุญาตประเภทจำหน่ายผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตและจดทะเบียนเว็บไซต์ต่อสำนักงานคณะกรรมการ คຸ້ມครองผู้บริโภคตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ทั้งนี้ ในต่างประเทศได้มีการกำหนดบทลงโทษ ดังกล่าว เป็นแบบขั้นบันไดสำหรับผู้มีใบอนุญาตที่กระทำความผิดซ้ำ หากฝ่าฝืนก็จะถูกพักใช้

ใบอนุญาตเป็นเวลานานขึ้นทุกครั้งมีกระทำความผิดซ้ำเดิม ไปจนถึงการเพิกถอนใบอนุญาตแบบถาวร

2. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบัน มีมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 บัญญัติไว้เพื่อควบคุมการโฆษณาใด ๆ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณ หรือชักจูงให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่เมื่อพิจารณาถึงตัวกฎหมายดังกล่าวที่ออกมาเป็นเวลานาน ไม่มีความทันสมัย ทันต่อเทคโนโลยี เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงเห็นควรมีการปรับปรุงในเรื่องการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการตีความความหมายของการโฆษณาให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้อยู่ นั้น ประชาชนมีความสับสนว่าอย่างไรทำได้ อย่างไรทำไม่ได้บ้าง เช่น การโพสรูปเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบอกว่าตัวเองรู้สึกอย่างไรบนสื่อโซเชียลมีเดีย ก็มีประชาชนหลายรายโดนหมายเรียกและโดนปรับ ทั้งที่ไม่ได้มีเจตนาโฆษณาและไม่ได้รับเงินเพื่อการโฆษณา เป็นต้น เกิดเป็นคำถามต่อไปว่า วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายดังกล่าวหมายถึงอย่างไร หรือการตีความขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่อาจหามาตรฐานได้

3. การจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการจำหน่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ควรมีการกำหนด ห้ามส่งมอบสินค้าแบบไม่มีผู้รับสินค้าไม่ว่ากรณีใด ๆ เนื่องจากการจัดส่งสินค้าดังกล่าวไม่ใช่การจัดส่งสินค้าประเภททั่วไป ที่สามารถจัดส่งโดยไม่ต้องมีผู้รับได้เช่นการจัดส่งสินค้าที่ผู้ซื้อได้สั่งซื้อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 การส่งมอบสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงจำเป็นต้องมีผู้รับสินค้าเพื่อตรวจสอบและยืนยันตัวตนผู้ซื้อหรือผู้รับสินค้าแทนได้ อันเป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการจัดส่งสินค้าให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า ตามความเป็นจริงแล้ว รัฐสามารถควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องต่าง ๆ มาควบคุมการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยไม่จำเป็นต้องประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุด อีกทั้งยังเป็นการปิดช่องทางการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการค้าสมัยใหม่ในยุคของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และไม่สอดคล้องนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระบบดิจิทัลอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการแก้ไขปรับปรุงประกาศดังกล่าวภาครัฐควรจัดให้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาเสนอแนะ ทั้งนี้ เพื่อให้ประกาศที่ออกมาในครั้งนี้เป็นไปตาม

เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายและเป็นการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดประโยชน์ เป็นธรรม บังคับใช้ได้จริง และสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ได้ส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระบบดิจิทัลให้มากที่สุดต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนิษฐา ไทยกกล้า. การคิดตามกลยุทธ์และรูปแบบการตลาดแอลกอฮอล์บนโลกออนไลน์.
 เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560.
 กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
 “คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.”
http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2021/3/25178_2_1616495405_583.pdf,
 15 มิถุนายน 2564.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. “คู่มือลัดเปิดร้านค้าออนไลน์.”
www.dbd.go.th, 16 พฤษภาคม 2564.
- กรมสรรพสามิต. “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับใช้วันนี้ยังไม่ส่งผล
 กระทบต่อราคาสินค้า เดือนผู้ประกอบการอย่างกักตุน.”
[http://www.excise.go.th/cs/group/public/document/dwn/mzax/~edisp/
 uatucm301652.pdf](http://www.excise.go.th/cs/group/public/document/dwn/mzax/~edisp/uatucm301652.pdf), 15 พฤษภาคม 2563.
- คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. “พระราชกฤษฎีกา.”
<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/27195>, 30 มิถุนายน 2564.
- ขวัญชัย สันตสว่าง. กฎหมายป้องกันการผูกขาดทางเศรษฐกิจและการคุ้มครองผู้บริโภค.
 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- จันทร์ทอง เจริญหิรัญยงศ. “สภาพตลาดในประเทศไทยกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้า.”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ฉัตรสุมน พุทธิภิญโญ. การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมอุปทานของกร
 บริโภคสุรา. กรุงเทพมหานคร: รายงานการวิจัยศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2548.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543.
- เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล และวรรณ บุญศรีเมือง. การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกัน
 แก้ไขเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพมหานคร: รายงาน
 การวิจัยฉบับสมบูรณ์ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2548.
- ไทยโพสต์. “เอกชน โอคห้ามขายแอลกอฮอล์ออนไลน์ตัดแขนขาขายย่อยดีอีเอสยอมรับไม่ได้
 คู่กับ'สรรพสามิต.’” <https://www.thaipost.net/main/detail/76945>, 15 มิถุนายน 2564.

- นพพล วิทย์วรพงศ์. ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2557.
- นพพล วิทย์วรพงศ์ และคณะ. นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในรอบ 50 ปี. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2559.
- บ้านจอมยุทธ. “ประวัติความเป็นมาของแอลกอฮอล์.”
https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-2/alcohol/index.html#,
 16 พฤษภาคม 2564.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2548.
- เพ็ญ ชยวิวัฒน์กุล. “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce).” วารสาร มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิชาการ ฉบับ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ปีที่ 7. ฉบับที่ 14. (2547).
- พระไพศาล วิสาโล. “เปิดโลกสุราใน บันทึกว่าสยามนิยมดื่มแต่น้อยทำไมดกกันอ้อสมัยรัตนโกสินทร์.”
https://www.silpamag.com/history/article_25141, 16 พฤษภาคม 2564.
- ราชบัณฑิตยสถาน. “โซเชี่ยลมีเดีย.” <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=4357>,
 15 พฤษภาคม 2564.
- ศูนย์ข้อมูลกฎหมาย: สำนักงานสรรพสามิตภาค 6. “กฎกระทรวงการคลัง.”
http://www6.excise.go.th/law_center/law_pak6/Page2_2.htm, 30 มิถุนายน 2564.
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล. คำอธิบายและกรณีศึกษา พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.
- สุขุม ศุภนิตย์. คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. คู่มือปฏิบัติงานการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บางกอกกล๊อค, 2557.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สคบ.กับการคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552.
- สุธีร์ ศุภนิตย์. “การใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาด.”
วารสาร นิติศาสตร์. ปีที่ 21. ฉบับที่ 4. (2536).

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต
ในประเทศไทย ปี 2560. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม, 2560.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 1-60.”

<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/446705?template=seemore>, 30 มิถุนายน 2564.

รุ่งแสง กฤตยพงษ์. “กฎหมายการผูกขาด.” วารสารอัยการ. ปีที่ 13. ฉบับที่ 152. (2533).

วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องกฎหมายแข่งขันทางการค้า
ทฤษฎีแนวความคิดและปัญหา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลปกครอง, 2542.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คือ.” <https://th.wikipedia.org/wiki/อิเล็กทรอนิกส์>,
14 พฤษภาคม 2564.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. “เว็บโฮสติ้งคืออะไร.” <http://www.ic-myhost.com/web-hosting/>,
15 พฤษภาคม 2564.

วรรณวิภากร์ มานะ โชติพงษ์. การผูกขาดทางการค้า และกฎหมายแข่งขันทางการค้าไทย.

กรุงเทพมหานคร: หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 26 ธันวาคม 2554, 2554.

อัจฉรา หล่อตระกูล. “หลักพุทธธรรมกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี BUDDHISM AND GOOD
GOVERNANCE.” วารสาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สังคมศาสตร์
ปริทรรศน์. ปีที่ 6. ฉบับที่ 3. (กรกฎาคม-กันยายน 2560).

อดิศร เข้มทิส. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อ
อินเทอร์เน็ต.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์, 2560.

ฤชราณ์ ไทยวัฒน์. “ระบบใบอนุญาตขายสุรา.”

<https://seven02.s3.amazonaws.com/2S58/1532979296.09960d3fb07ac227e665e4b708e75460.pdf>, 1 พฤษภาคม 2564.

ภาษาต่างประเทศ

Andreas M.Kaplan. Michael Henlein. “Users of the world, unite! The Challenges and opportunities of Social Media, Business Horizons.”

<http://www.sciencedirect.com/article/pii/S0007681309001232>, 8 August 2018.

Advertising Standards Authority. “Code for Advertising and Promotion of Alcohol.”

<https://www.asa.co.nz/codes/codes/code-for-advertising-and-promotion-of-alcohol/>,
8 August 2018.

David Bainbridge. Introduction to Computer law. 5 th ed. PEARSON Longman, 2004.

The Health Promotion Agency. “The law about supply to young people.”

[https://www.alcohol.org.nz/help-advice/advice-on-alcohol/for-parents/the-law-about-supply-to-young-people.](https://www.alcohol.org.nz/help-advice/advice-on-alcohol/for-parents/the-law-about-supply-to-young-people/), 8 August 2018.

The Health Promotion Agency. “Drinking & driving.”

[https://www.alcohol.org.nz/alcohol-you/drinking-and-driving.](https://www.alcohol.org.nz/alcohol-you/drinking-and-driving/), 8 August 2018.

The Health Promotion Agency. “National guidance on Remote sales of alcohol.”

https://www.alcohol.org.nz/sites/default/files/field/file_attachment/1060%20AL%20Remote%20Sales%20GuidG_Online.pdf, 8 August 2018.

The Health Promotion Agency. “National guidance on Remote sales of alcohol.”

https://www.alcohol.org.nz/sites/default/files/field/file_attachment/1060%20AL%20Remote%20Sales%20GuidG_Online.pdf, 8 August 2018.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวสุกัญชรศ กลัปกาย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2556 นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

รองสารวัตร กลุ่มงานนิติกรด้านสอบสวน

และพิจารณาโทษ กองวินัย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถนนพระราม 1

แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทร. 02-205-1699, 02-251-2645

